

Årsmelding og årsregnskap 2024

Sør-Aurdal

Årsmelding oversendt 01.04.2025

Berit D. Navrud

Konstituert kommunedirektør

Sammendrag

2024 er over og det er tid for ettertanke og evaluering av året som har gått.

Det har vært et innholdsrikt år, med mye som har vært bra, men også hendelser vi godt kunne vært uten. Vi må ta med oss og lære av det som kunne vært gjort bedre, men ha mest fokus på det som har vært bra og bygge videre på det. Ledelsen i kommunen ved konstituert kommunedirektør, mener at det totalt sett har foregått veldig mye bra og spennende i kommunen i 2024. Det er mange dedikerte og kompetente ansatte som bidrar til at det blir levert gode tjenester til våre innbyggere. De ansatte i tjenestene er opptatt av å utvikle seg og at det som gis av tjenester skal oppleves tilfredsstillende. I tillegg er man opptatt av å holde tritt med utviklingen og være nysgjerrig på det som kan effektivisere våre tjenester og gjøre arbeidshverdagen vår enklere. Dette jobbes det hardt *for og med* hver eneste dag.

Kommunen har et variert arbeidsmarked som gir gode muligheter i hele vår langstrakte kommune. Her har man muligheter innen både oppvekst, helse, plan, teknisk og mange andre private bedrifter. Vi har ca 290 årsverk fordelt på alle våre tjenester, og vi har høyt fokus på å levere tilfredsstillende tjenester til kommunens innbyggere innen alle områder.

Vi har et stort spekter av tilbud og har et sterkt kulturliv, aktive idrettslag og frivillige som står på for at kommunen skal være et bra sted å bo! Det er kommunedirektøren stolt av! Det at vi får til ting sammen, er særs viktig for at en kommune skal være attraktiv å flytte til og det skal vi ta vare på, og utvikle videre.

Det er likevel noen mørke skyer på himmelen, som handler om manglende tilflytning og økonomi. Antall innbyggere går nedover, og med dette reduseres også inntektene. I tillegg har vi over tid brukt mer penger, enn vi burde for å ha en sunn kommuneøkonomi.

Regnskapet for 2024 ble avsluttet med et netto negativt driftsresultat på kr 1,5 millioner. Det ble budsjettet med et negativt netto driftsresultat på kr 7 millioner. Kommunens regnskap er avsluttet med et merforbruk på 2,8 millioner. Når regnskapet avsluttes med et merforbruk, skal overføringer fra drift til investeringer strykes (reduseres). Det vi si at vedtaket med bruk av disposisjonsfond til investering med kr 5 millioner ble redusert med 2,8 millioner.

Sykefravær

Sykefraværet i kommunen har totalt sett gått noe opp fra 2023 (9,3%), og ble for 2024 på 10,1%. I likhet med 2023 har det også i 2024 vært vanskeligheter med å rekruttere inn nye medarbeidere i ledige stillinger, særlig innen administrasjon ved teknisk avdeling og vernepleiere til tilrettelagte tjeneste. Det har generelt vært utfordrende å skaffe vikarer ute i tjenestene.

Dette gjør at arbeidspresset på de som er igjen blir større enn ønsket, og kan iblant gi utslag i sykefravær. Dette er vi ikke alene om i Valdres eller på landsbasis, og den varslede utfordringen med å skaffe nok helsepersonell kjenner vi på. Dette vil framover være en av våre største utfordringer i kommunal sektor. Dette til tross for at det jobbes godt i tjenestene, med å ha fokus på forebyggende arbeid, arbeidsmiljø og sykefraværsoppfølging.

Samarbeid i Valdres

Kommunene i Valdres samarbeider om flere tjenester og det er viktig, da vi som kommune er liten og skal håndtere et stort spekter av oppgaver og det er bra å ha flere å dele oppgaver og ansvar med. Det interkommunale tjenestesamarbeidet omfatter i det vesentlige alle seks Valdreskommunene. Dette

inkluderer Valdreslokalmedisinske senter, PPT, NAV Valdres, Valdres kommunale renovasjon, IKT Valdres, GIS-samarbeidet og innkjøpssamarbeidet.

Kommunene samarbeider også om digitalisering og bruk av kunstig intelligens (KI) for å øke effektivitet og kvalitet. Det er utviklet en handlingsplan for å etablere en digitaliseringsstrategi i Valdres, som inkluderer nasjonale føringer og en felles prosess for å tydeliggjøre selskapets krav og etablere en felles retning for alle kommunene. Dette arbeidet vil bli viktig framover, da også tilgangen til ressurser vil bli mindre.

Oppsummering og takk

Totalt sett har 2024 vært et krevende år, men vi har også oppnådd mange av våre mål og levert tjenester av høy kvalitet til innbyggerne. Dette hadde ikke vært mulig uten den dedikerte innsatsen fra våre ansatte. Ledergruppa ønsker å uttrykke en stor takk for deres engasjement og harde arbeid.

Fremtidsutsikter

Vi ser frem til et nytt år med nye muligheter og utfordringer, slik det skal være. Vårt fokus vil fortsatt være å forbedre tjenestene vi tilbyr, og å styrke samarbeid internt og eksternt. Sammen skal vi fortsette å jobbe for å skape en bedre fremtid for alle innbyggerne i kommunen.

Avslutningsvis så vet vi at framover vil endring, omstilling og tilpasning bli en stor del av hverdagen. Kommunen har en stor økonomisk utfordring og vil måtte prioritere å tilpasse tjenestenivået, slik at vi på sikt sikrer en sunn kommuneøkonomi. Med åpenhet, dialog og samarbeid så vil vi klare dette sammen!

Lønn og personal

Overordnet personalforvaltning

Den overordnede personalforvaltningen skal bidra til å sikre at arbeidsgiver har en helhetlig personalpolitikk, og at denne utøves innen rammene av gjeldende lov-, avtale- og regelverk. Dette arbeidet omfatter f.eks. driftsoppgaver som bistand til lederne i forbindelse med personal- og ansettelsessaker, forberedelse til, og gjennomføring av lønnsforhandlinger, samt forvaltningsoppgaver innen alle typer av arbeidsgiverspørsmål.

- Det ble i 2024 avholdt fem informasjons- og drøftingsmøter med de hovedtillitsvalgte. I tillegg ble det avholdt møter som omhandlet spesielle saker i de ulike tjenestene.
- Det har blitt gjennomført 10 faktor medarbeiderundersøkelse.
- Det har blitt gjennomført opplæring for ledere, tillitsvalgte og verneombud i kommunens internkontrollsystem, Compilo.
- HR- og økonomiavdelingen har vært ute på alle personalmøter i organisasjonen og informert om arbeidsgivers ansvar, arbeidstakers plikter, ulike reglement og føringer, internkontrollsystemet, kultur og arbeidsmiljø mm.

Sykefravær

Totalt sykefravær i Sør-Aurdal kommune var i 2024 på 10,1% mot 9,3% i 2023.

Det vises til informasjon om sykefraværet i den enkelte tjenestes årsmeldinger.

- Egenmeldt fravær av mulige dagsverk: 1,1%
- Legemeldt fravær av mulige dagsverk: 9%
- Totalt sykefravær var på 11,4% for kvinner, og 5,1% for menn.

Til grunn for kommunens arbeid med å forebygge sykefravær ligger bl.a. lokal handlingsplan for et inkluderende arbeidsliv, IA-avtalen, lokale seniorpolitiske retningslinjer og Sør-Aurdal kommunes HMS-rutiner.

Lokale lønnsforhandlinger

- Med virkning fra 01.05.24 ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 5.1 (akademikergruppene m.fl.). Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med alle organisasjonene. Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 5.
- Med samme virkningsdato ble det gjennomført lønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 3 (ledere). Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med alle organisasjonene. Det er ingen pott knyttet til forhandlingene i kap. 3.
- Det ble også gjennomført kompetanselønnsforhandlinger med hjemmel i HTA kap. 4.2.4. Forhandlingene resulterte i enighetsprotokoller med samtlige av organisasjonene. I lokale lønnspolitiske retningslinjer er det lagt til grunn at slike forhandlinger skal gjennomføres årlig etter fastsatte kriterier for hvilken kompetanseheving som kan gis lønnsmessig uttelling.
- Det har på slutten av året, blitt gjennomført en endring i hvordan uttelling for kompetanse blir håndtert. Nå vil alle måtte søke i forkant av oppstart på studie. Da vil den ansatte få et vedtak om hva arbeidsgiver støtter og hva utdanningen vil gi av økning i lønn når den ansatte er ferdig med utdanningen. Det er mer forutsigbart for den ansatte, da den vil vite hva den kan forvente av støtte og uttelling, og arbeidsgiver vil bedre kunne styre kompetansehevingen etter kompetanseplaner og hva arbeidsgiver trenger av økt kompetanse for å levere tilfredsstillende tjenester til kommunens innbyggere.

Kompetanse

Det vises til den enkelte tjenestes årsmelding for mer informasjon om spesifikke kompetansehevingstiltak som er gjennomført i 2024.

HMS

Helse- miljø og sikkerhet

Til grunn for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet ligger Sør-Aurdal kommunes HMS-håndbok og rutiner nedfelt i denne. Håndboken pålegger bl.a. den enkelte leder, i samarbeid med verneombudene, å gjennomføre årlige vernerunder på den enkelte arbeidsplass, og å gjennomføre jevnlig risikoanalyser når det er behov for dette. Oppfølging av vernerunde blir fulgt opp ute i den enkelte tjeneste.

Arbeidsmiljøutvalget

Arbeidsmiljøutvalget hadde i 2024 4 møter og 4 saker til behandling. Dette gjaldt:

- Sykefraværstatistikk
- Orienteringssak om pålegg fra Arbeidstilsynet
- HMS – oversikt over meldinger om avvik

Årsmelding 2024

- Årsbudsjett 2025 og Økonomiplan 2025 - 2028 med fastsettelse av avgifter og betalingssetter.
- Orientering om HMS -avvik.
- Aktivitetsplan og årsrapport Medco dinHMS.

Bedriftshelsetjeneste

Sør-Aurdal kommune er medlem i Medco dinHMS bedriftshelsetjeneste. Det er inngått avtale om kjøp av totalt 80 timer bistand pr år.

Ut over deltakelse i faste planleggingsmøter, ble timerammen i 2024 benyttet til bistand på følgende områder:

- Bistand ved endring av bygg og nybygg.
- Opplæring i HMS for alle ledere, tillitsvalgte og verneombud
- Bistand ved utarbeidelse av risiko- og sårbarhetsanalyse
- Opplæring i ergonomi
- Arbeidshelseundersøkelser
- Fokus på medvirkning, nærvær og sykefraværsoppfølging

Ombygging/rehabilitering Hedalen barne- og ungdomsskole – søknad til Arbeidstilsynet

Likestilling

I h.hold til Likestillingslovens §1a plikter kommunene gjennom sin årsmelding å "...redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten...". Noen relevante fakta for 2024 vises nedenfor. Alle tall er pr. 31.12. det enkelte året.

Tabell 1: Andel kvinner og menn av totalt antall ansatte (fast ansatte)

	2023		2024	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
	81%	19%	81%	19%

Tabell 2: Andel kvinner og menn fordelt på sektorer (fast ansatte)

	2023		2024	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Sentraladministrasjon	66%	34%	50%	50%
Plan / næring	50%	50%	41%	59%
Grunnskole	76%	24%	76%	24%
Barnehage	94%	6%	94%	6%
Helse- og sosiale tjenester	89%	11%	89%	11%
Drift/vedlikeh. inkl. renhold	74%	26%	26%	74%

Tabell 3: Fordeling av kvinner og menn på ledernivå (ledere i HTA kap. 3)

	2023		2024	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Totalt antall ledere	18	7	19	4
Fag-/avdelingsledere	15	4	15	3
Komm. direktørs ledergruppe	3	2	4	0
Kommunedirektør		1		1

Tabell 4: Deltidstilsatte fordelt på kjønn (fast ansatte)

	Andel deltidstilsatte av tot ant kvinner		Andel deltidstilsatte av tot ant menn	
	2023	2024	2023	2024
	52%	53%	39%	46%

Tabell 5: Utvikling i gjennomsnittlig stillingsprosent, fordelt på kjønn

År	Kvinner	Menn
2015	77,00	78,00
2016	75,95	76,59
2017	76,86	74,43
2018	78,26	74,53
2019	77,09	76,55
2020	76,43	80,78
2021	78,20	81,14
2022	81,44	80,36
2023	80,33	78,39
2024	80,91	79,77

Etnisitet og nedsatt funksjonsevne

Sør-Aurdal kommune følger strengt kvalifikasjonsprinsippet ved tilsetting i ledige stillinger, dvs at utelukking av søkere på grunn av andre kriterier enn formell kompetanse, relevant erfaring og personlig egnethet er utenforliggende hensyn som er uakseptabelt å vektlegge.

Sør-Aurdal kommune sørger for, i henhold til gjeldende lovverk, lokal handlingsplan for forebygging av sykefravær samt lokale seniorpolitiske retningslinjer å tilpasse og tilrettelegge arbeid og arbeidssituasjon for mennesker med redusert arbeidsevne / nedsatt funksjonsevne innen de rammer som er mulig og forsvarlig av hensyn til drift av tjenesten.

Internkontroll

Sør-Aurdal kommune benytter internkontrollsystemet Compilo.

Compilo er et kvalitetssystem som brukes til å administrere og dokumentere ulike prosesser og rutiner innenfor en organisasjon. Systemet inkluderer flere moduler som hjelper med internkontroll, avvikshåndtering, dokumentstyring, årshjulaktiviteter, og ROS (risiko- og sårbarhetsanalyse)

Hovedfunksjoner i Compilo:

- **Avvikshåndtering:** Melde, behandle og hente ut statistikk over avvik
- **Dokumentstyring:** Finne, opprette, revidere og godkjenne dokumenter
- **Årshjulmodulen:** Opprette og vedlikeholde årshjulsaktiviteter, samt definere mottakere av disse aktivitetene
- **ROS-modulen:** Bestille, gjennomføre og opprette maler for ROS

Internkontroll skal sikre at:

- organisasjonen følger relevante lover og forskrifter.
- økonomiske rapporter og annen informasjon er nøyaktig og pålitelig
- organisasjonens ressurser blir brukt effektivt og beskyttet mot svindel og misbruk.

For å jobbe med internkontroll kontinuerlig, må organisasjonen:

- regelmessig gjennomgå og oppdatere sine kontrollprosedyrer for å sikre at de er effektive og relevante
- utføre interne revisjoner for å identifisere svakheter og forbedringsområder
- trene ansatte i internkontrollpraksis og oppmuntre til en kultur av etterlevelse og ansvarlighet
- bruke teknologi og verktøy for å overvåke og rapportere om internkontrollaktiviteter.

Rapport med oversikt over internkontrollstatus er vedlagt som eget dokument.

Samfunns- og befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling 4. Kvartal 2024

	2021	2022	2023	2024
Folketall ved inngangen av kvartalet	2 904	2 889	2 866	2 836
Fødte	10	26	23	29
Døde	38	34	41	37
Fødselsoverskudd	-28	-8	-18	-8
Innvandring	21	27	19	6
Utvandring	9	6	22	12
Innflytting, innenlands	135	105	121	137
Utflytting, innenlands	134	140	133	137
Netto innvandring og flytting	13	-14	-15	-6
Folkevekst	-15	-23	-30	-14
Folketallet ved utgangen av kvartalet	2 889	2 866	2 836	2 822

Oppfølging av vedtak og oppdrag

Status oppdrag for kommunen

Verbalvedtak

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
73/24 Avvikling av streaming formannskapet	Administrasjonen skal fremme en sak vedrørende avvikling av streaming av formannskapsmøter.	Ferdig	Behandlet i sak 10/25	Berit Dokkebakke Navrud
73/24 Plan for opptrapping vann- og avløp	Kommunestyret ber om en sak der vi får status på "Plan for opptrapping vann- og avløp"	Iht. plan		Ingrid lie Gosling

Politisk vedtak

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
19/24 Rehabilitering HEBU - økte kosntader	KS- 019/24 Vedtak: Kommunestyret vedtar å droppe rømningsveien fra skytebanen, slik at rammen til rehabiliteringsprosjektet på Hedalen Barne- og Ungdomsskole økes med	Ferdig	Budsjettjustering er lagt inn.	

Årsmelding 2024

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
	7,65 mill. kr, fra 29,1 mill. kr. til 36,75 mill. kr. Økningen gjøres med låneopptak. Kommunestyret ber administrasjonen ta kontakt med skytterlaget for å forsøke å finne alternative løsninger for fortsatt bruk av skyterommet.			
43/24 Begnadalen Barnehage	1. Lånerammen for investering budsjett-justeres med en økning tilsvarende kr 1.570.000 i 2024 jfr. Vedtak i sak 017/24. 2. Fra 2025 økes sektorens driftsbudsjett med kr. 1.655.010. over en treårsperiode jfr. vedtak i sak 017/24. Finansiering av løsningen dekkes inn over bruk av disposisjonsfond. 3. Barnehagen skal være ferdig til oppstart av drift innen 1.1.2025	Ferdig		Ingrid lie Gosling
63/24 Valg av tomt ny barnehage	Kommunestyret ber administrasjonen utrede følgende tomtealternativer som beslutningsgrunnlag for valg av barnehagetomt. I uprioritert rekkefølge: HøveSausHaugajordet	Iht. plan		Mikael Franzen Rønningen
77/24 Revidering av delegeringsreg og Reglementsheftet 2024	Kommunestyret vedtar å rullere nåværende delegeringsreglement for inneværende periode. Kommunestyret vedtar å revidere kommunens reglementshefte med et nytt avsnitt nederst i kapitlet omhandlende årsbudsjettet på side 30 i kommunens reglementshefte. Nytt avsnitt lyder: o "For å sikre et best mulig kunnskapsgrunnlag i denne beslutningen legges det ved en oversikt som viser budsjetterte økonomiske disposisjoner på ansvarsnivå når kommunedirektøren presenterer sitt budsjettforslag". Tillegg til avsnitt: Spørretimen Skriftlige spørsmål, skal besvares skriftlig og arkiveres. Endringer i I-08: Endringer som framlagt i møtet (se vedlegg)	Ferdig	Endringene er oppdatert.	Berit Dokkebakke Navrud
78/24 Stortings- og sametingsvalg 2025	Kommunestyret ønsker ingen endring i antall valgkretser i Sør-Aurdal. Kommunestyret ber administrasjonen fremme en sak der man vurderer en valgdag i stedet for to.		Behandlet i sak 8/25	Berit Dokkebakke Navrud
Interpellasjon - Begnadalen Samfunnshus	Kommunestyret ber administrasjonen lage en sak på hva som må gjøres/hvilke avvik må rettes for å gjenåpne 2.etg samfunnshuset Begnadalen. Dette på bakgrunn av at idrettslag og andre foreninger har ønske om å bidra til å benytte arealet til blant annet treningsrom	Ferdig		Ingrid lie Gosling
KS 13/24 Forvaltningsrevisjon PPT, prosjektrapport	Vedtak KS 13/24 Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten om den interkommunale PPTjenesten i Valdres til orientering. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp prosess med vertskommunen og PP-tjenesten	Ferdig	Behandlet politisk	Haakon Boie Ludvigsen

Årsmelding 2024

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
	<p>for å avklare og forankre i kommunens ledelse hvordan PP-tjenesten skal bidra med systemrettet og forebyggende arbeid på skolene. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp forventet initiativ fra vertskommunen og PP-tjenesten for å utarbeide tydeligere rutiner for hvordan samhandlingen mellom PP-tjenesten og skolene skal foregå, både i enkeltsaker og på systemnivå. Herunder også hvordan det kan legges til rette for ytterligere samarbeid mellom skolene og PPT når det gjelder vurdering og utprøving av tiltak innenfor ordinær opplæring. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp hvordan vertskommunen håndterer anbefalingene i rapporten og holde kontrollutvalget og kommunestyret orientert om dette, seneste innen utgangen av 2024</p>			
KS 17/24 Endring av vedtekter for barnehagene i Sør-Aurdal	<p>KS- 017/24 Vedtak: Kommunestyret ønsker ikke en endring av vedtektene. Men kommunestyret er enig i at det må være takket ja til minst 15 plasser for at det skal være et barnehagetilbud som kan stå seg over tid. Imidlertid kan vi i en tre-årsperiode akseptere at målet om minst 15 plasser ikke oppnås, slik at barnehagetilbudet gjenåpnes for barnehageåret 24/25. Etter tre-årsperioden må det foretas en ny vurdering hvis målet om 15 plasser ikke er innfridd. Barnehagen bemannes i denne tre-årsperioden med en bemanning tilsvarende 14. plasser. Kommunestyret ber administrasjonen holde tett kontakt med foreldrene om kvaliteten i tilbudet. Kommunestyret mener administrasjonen kan vurdere alternative lokasjoner.</p>	Ferdig	Løpende opptak barnehage ble fjernet ved budsjettbehandlingen for 2025.	Inger Randi Islandsmoen Kleven
ks 18/24 Midlertidig løsning for lokalisering og drift av SAUS	<p>KS- 018/24 Vedtak: Kommunedirektøren delegeres myndighet til å igangsette prosessen med anskaffelse av et modulbygg som ivaretar behovene og kravene for skoledrift. Modulbygget skal etableres i Bagn sentrum med nærhet til Sør-Aurdalshallen for å kunne utnytte eksisterende bygningsmasse. Modulbygget skal driftes frem til SAUS er gjenoppført. Kommunedirektøren orienterer kommunestyret ang kostnader vedrørende etablering og drift av modulbygget løpende under prosessen.</p>	Ferdig	Forsikring dekker kostnadene frem til august 2025. Kommunen har fått dekt skjønnsmidler for brakkeleie frem til høst 2027.	Haakon Boie Ludvigsen
KS 2/24 FACT Valdres - evaluering av prosjektet	<p>Driften av FACT-team, organisering og samarbeidsavtale evalueres innen 1. august 2024.</p>	Ferdig	Sak er behandlet i KS 55/24	Anne Kirsti Sørumshaugen

Årsmelding 2024

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
KS 21/23 Forvaltningsrevisjon- internkontroll	2. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere hvilke prosedyrer og rutiner som er viktig for sikre god internkontroll og følge opp at disse er oppdaterte. 3. Kommunestyret ber kommunedirektøren sørge for å etablere et system og rutiner for å gjennomføre risikovurderinger på både overordna og operasjonelt nivå. 4. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om dagens system for rapportering er tilstrekkelig til å oppfylle kravet om internkontroll etter kommuneloven. 5. Kommunestyret ber kommunedirektøren etablere en god praksis for rapportering av avvik i Compilo fra alle tjenestoområdene. 6. Kommunestyret ber kommunedirektøren vurdere om kommunen får tilstrekkelig informasjon i vertskommunesamarbeid til at de er trygge på at innbyggerne får de tjenestene de har krav på. 7. Kommunestyret ber kommunedirektøren holde kontrollutvalget og kommunestyret orientert om oppfølgingen av punkt 2-6.	Ferdig	Administrasjonen har arbeidet kontinuerlig med utvikling og forbedring av kommunens internkontrollsystem. Dette var et arbeid som ble på startet før forvaltningsrevisjonen. Utviklingen vil bli rapportert til KS ved tertialrapportering i egen internkontrollrapport samt ved årsmeldingen.	Haakon Boie Ludvigsen
KS 24/23 Revidering av Vedtekter for kommunale barnehager - evaluering	Ordringen med å øke bemanningen i barnehage for å legge til rette for løpende opptak, skal evalueres innen utgangen av barnehageåret 2024/2025.			Inger Randi Islandsmoen Kleven
KS 32/22 Styre økonomisk bidrag innenfor kultur i større grad mot barn og unge		Ferdig	20 Oppvekst og kultur i et samarbeid mellom Folkehelsekoordinator, rektorene i grunnskolen og rektor kulturskolen, er det søkt om ressurser til et prosjekt der kulturskolen skal inn i skolene. Dette med tanke på at flere barn og unge skal få mulighet til å oppleve et tilbud innen kulturskolen. Det er tre områder det skal være fokus på i løpet av en 3-årsperiode: korps, kor og dans. Kommunens egenandel består av arbeidstid og ressurser fra tilbud innen kulturskolen som har rettet seg inn mot korps.	Inger Randi Islandsmoen Kleven
KS 32/22 Temaplan næringsutvikling		Ferdig	50 Plan og teknisk Strategisk næringsplan ble vedtatt i sak 038/22 KS. I tillegg er det påpekt i sak 032/22 (bærekraftig kommuneøkonomi) videre utvikling av næringsarealer mm. Det er laget avtale med bla. Begna bruk om utvidelse/kjøp av areal til deres bruk, samt at det jobbes med intensjonsavtale om å erverve mer areal til regulering	Hans Solbrekken Ruud

Årsmelding 2024

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
			og utvikling på Begnaområdet i kjølvannet av dette. Det må også jobbes videre kontinuerlig med å se på hvordan vi kan fremme andre tema i næringsplanen i tråd med vedtakene i disse to sakene. Begna bruk har i 2023 kjøpt tilleggsareal og inngått en intensjonsavtale om erverv av grunn. Det jobbes kontinuerlig med næringsplan.	
KS 32/22 Utrede kostnader og omfang av tjenestene i IKS og i vertskommunesamarbeid, sett opp mot tjenester vi utfører selv		Ferdig	15 Sentraladministrasjonen Spørsmål fra KS: Utredningen skal vise hva som er kostnadene ved IKS og vertskommunesamarbeid. Hva er omfanget av tjenester vi drifter selv og hva er kostnaden. Foreløpig svar: Ingen av de tjenestene som løses gjennom IKS eller vertskommunesamarbeid løser vi selv, det er derfor ikke mulig å sammenligne. Om kostnaden er for høy, er vanskelig å si noe om, da vi ikke har disse tjenestene. Det er gjort et vedtak tidligere på at det er hensiktsmessig å sette ut disse tjenestene.	Gry Engelsen
KS 32/22 Utrede ordningen med KAD-senger og intermediærsenger. Utredningen skal gjøres av en ekstern part.		Ferdig	Spørsmål forbundet med dette vedtaket er drøftet i KDU. Det fremkommer som vanskelig for SAK å initiere en uavhengig undersøkelse på tjenester i en annen kommune. Spørsmålet om vurdering av tjenestene har vært oppe til drøfting i KDU gjenntatte ganger. Det er i fellesskap igangsatt en prosess i regionen for å gjøre vurderinger av innhold i tjenesten.	Haakon Boie Ludvigsen
KS 32/22 Utvikling av ledelsesstrategi og arbeidsmiljø		Ferdig	Kommunedirektørens ledergruppe har gjennomført kompetansehevende kurs innen digital transformasjon høsten 2022 og hele 2023. Det er planlagt å gjennomføre et liknende kurs for avdelingsledere og utvalgte rådgivere for å sikre en felles forståelse av teoriene i denne formen for å utøve ledelse	Haakon Boie Ludvigsen
ks 88/23 Begnadalen skole	b) Administrasjonen får i oppdrag å igangsette avhending av formålsbygg Begnadalen skole med unntak av samfunnsdelen, samt at lokaler for Begnadalen barnehage med SFO tilbud skal ivaretas. Innstilling til avhending presenteres kommunestyret som sak	Forsinket	50 Plan og teknisk Har ikke startet arbeidet med avhending, da det har vært uklart hva som skulle skje med barnehagen. Vil startet arbeidet med dette etter at Leirskogen grendehuset er avhendet.	Haakon Boie Ludvigsen
KS 88/23 Leirskogen	Sak 88/23 svarer ut KS sak 32/22Pkt til oppfølging fra 88/23a). Administrasjonen får i oppdrag å	Forsinket	50 Plan og teknisk Har begynt å planlegge prosessen for avhending, men pga av kapasitet	Gry Engelsen

Årsmelding 2024

Oppdrag	Beskrivelse	Status	Beskrivelse status	Ansvarlig
	igangsette avhending av formålsbygg Leirskogen grendehus. Forkjøpsrett forbeholdes lokalt grendeutvalg eller annen lokal frivillig organisasjon. Kommunen skal inngå forhandlinger om muligheter ved overtakelse av eiendommen, herunder evn driftstilskudd. Dersom ingen frivillig organisasjon benytter seg av forkjøpsretten, legges bygget ut for ordinert salg. Innstilling til avhending presenteres kommunestyret som sak.		har vi ikke kommet så langt som vi hadde ønsket.	
KS 88/23 ordinære uteleieboliger	Administrasjonen får i oppdrag å igangsette og gjennomføre avhending av ordinære uteleieboliger i tråd med vedtatt strategi og vurderinger, med sikte på å minst halvere antall kommunalt eide ordinære uteleieboliger for vanskeligstilte på boligmarkedet i økonomiplanperioden.	Ikke startet	50 Plan og tekniskHar sett opp en plan på hvilke boliger som skal avhendes og en framdriftsplan.	Haakon Boie Ludvigsen
KS 88/23 Rekrutteringsboliger	Administrasjonen får i oppdrag å utvikle og/eller anskaffe 5-8 attraktive rekrutteringsboliger innenfor kommunedelplan for Bagn ila. økonomiplanperioden, med mulighet for senere erverv for leietaker. I Hedalen dekkes rekrutteringsboligbehovet sammen med Hedalen boligstiftelse eller ved eksisterende kommunalt eid bolig. Kommunen ønsker primært at det private næringslivet står for utvikling av boliger.	Iht. plan	50 Plan og tekniskGjennomført mulighetsstudie i 2023. Fikk i september 2024 950' fra Fylkeskommunen til å gjennomføre forprosjekt som skal ende i byggetegninger som et grunnlag til rammesøknad til byggesøknad. Dette forprosjektet skal være ferdig innen november 2025.	Haakon Boie Ludvigsen

Investeringer

Status investeringsprosjekter

Helse og omsorg

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Bagn skule, skifte av tak A-blokk	1 200	0	Ferdig	1 200	Skifte av tak på A-blokka. Prosjektet er gjennomført og ferdig.
SAH, utstyr	300	232	Ferdig	68	Kjøp inn bl.a. personløftere, da det behov for å bytte ut noen som er utslitte samt det er behov for flere.
Velferdsteknologi - utstyr	250	102	Ferdig	148	Kjøpt en del utstyr i fbm digital hjemmeoppfølging, som bl.a. gir et stort løft for digitalt utstyr i Helse og omsorg.
Sum	1 750	334		1 416	

Oppvekst og kultur

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Bagn skule - utstyr realfag	100	0	Ferdig	100	Midlene blir ikke brukt da innkjøp ble gjennomført i 2023.
Begnadalen barnehage 2024 - utstyr	200	0	Iht. plan	200	Kjøp er ført på hovedprosjektet Begnadalen barnehage
Begnadalen barnehage 2024- bygg	0	29	Ikke vurdert	-29	Gjenåpning av barnehagen i Begnadalen. Barnehagen åpnet til januar 2025.
Bibliotekstjenesten	150	251	Ferdig	-101	Biblioteket er nå et Meråpent bibliotek. Utgifter som skulle vært på 2023 ble utsatt til 2024, og det ble slik et merforbruk i 2024.
Nytt inventar skole Uteområdet	500	0	Ferdig	500	Det er kjøpt inn inventar til HEBU.
barnehagene i Sør-Aurdal	50	115	Ferdig	-65	Investeringene er gjennomført i 2023, men en faktura kom på 2024. Dette er en rebudsjettering fra 2023
Sum	1 000	395		605	

Politiske styringsorganer

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Kirkene i Sør-Aurdal maling og skifte av vinduer	1 720	500	Iht. plan	1 220	Prosjektet er overført fra 2023 til 2024. Leirskogen kirke ble ferdig malt til jubileum i 2024. Nå gjenstår maling av Bagn kirke, dette er i gang, men det ser ikke ut til at det vil bli ferdig i 2024, så deler av prosjektet må antagelig overføres til 2025.
Sum	1 720	500		1 220	

Samfunnsutvikling

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Adgangskontroll-formålsbygg	900	500	Forsinket	400	Den delen av prosjektet som gjelder adgangskontroll på Tingvoll er utsatt til 2025. Det

Årsmelding 2024

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Bagn skule, skifte av tak A-blokk	300	756	Ferdig	-456	<p>som er påløpt av kostnader i 2024 gjelder adgangskontroll på HEBU.</p> <p>Skifte av tak på A-blokka. Prosjektet er gjennomført og ferdig.</p>
Begnadalen barnehage 2024- bygg	1 500	1 000	Ikke vurdert	500	Gjenåpning av barnehagen i Begnadalen. Barnehagen åpnet til januar 2025.
Eiendomsarkiv digitalisering	0	501	Iht. plan	-501	Prosjektet har vært i budsjettet over flere år, uten at det helt har kommet i gang. En større del ble gjennomført i 2022 og 2023. Prosjektet er vanskelig å budsjettere da vi får kostnader i forbindelse med hvor mye som er blitt skannet inn det enkelte år.
ENØK HEBU	0	3 137	Ikke vurdert	-3 137	En del av Rehabiliteringsprosjektet av HEBU.
Hedalen barnehage	300	365	Ikke vurdert	-65	Gjennomføres som en del av rehabiliteringen av HEBU.
Kommunale vegger	700	780	Iht. plan	-80	Dette omhandler i hovedsak graving i forbindelse med nedlegging av rør for strømkabler på Begna Industriområde. Strømkabler måtte legges om. Omlegging av vei på Begna industriområdet i forbindelse med tilrettelegging ved salg av tomt.
Nye tilkoblinger vann/avløp	250	0	Iht. plan	250	
Nytt inventar skole	0	540	Ferdig	-540	Det er kjøpt inn inventar til HEBU.
Opprusting Hedalen b/u skole	35 950	34 953	Forsinket	997	Hoveddelen av prosjektet er gjennomført. Som tidligere orientert om ble det store overskridelser av prosjektet. Det gjenstår noen deler for 2025. Dette vil det komme en rebudsjttering av. Den totale rammen er satt til kr 43 millioner, som er inkludert prosjektene Enøk HEBU, Inventar HEBU og Hedalen barnehage.
Riving A og B Saus	0	76	Ikke vurdert	-76	Riving av A og B blokken på SAUS. Kartleggingsarbeid.
SAUS- oppbygging	0	122	Ikke vurdert	-122	Starten av arbeidet med å bygd opp igjen skolen. Kommunen har mottatt forsikringsoppgjør som brukes til finansiering.
Solgte eiendommer	0	9	Ikke vurdert	-9	Salg av 4 tomter i Vollskroken.
Solskjerming Sør-Aurdalsheimen	400	481	Ferdig	-81	Det er behov for solskjerming Øvre Midtgarn og Midtgarn. Prosjektet er fullført sommeren 2024.
Sør-Aurdal beredskapssenter	0	539	Ikke vurdert	-539	Kommunestyret vedtok i juni 2024 sak 25/24 at brannstasjonene skulle overføres tilbake til kommunene fra Valdres brann og redningstjenester IKS. Dette medførte også at kommunestyret vedtok å bygge ny brannstasjon på Bagn etter vedtatt investeringsplan i Valdres brann og redningstjenester IKS.
Tingvoll-fasade	800	643	Ferdig	157	Hele kommunehuset ble malt. Dette var ikke gjort siden bygget var nytt på 80 tallet. Kom ingen anbud i 2023, blir re-budsjettet til 2024. Lagt ut på anbud på nytt. Prosjektet er ferdig.
Vann/Avløp, hovedplan	3 500	2 282	Ferdig	1 218	Det har blitt prosjektert for en planlagt rehabilitering og utvidelse av VA-nettet utover langs Erstadvegen. Prosjektering vi har mottatt, sammen med en mer grundig vurdering av realitetene, viser at det er både teknisk krevende og blir mer kostbart enn forventet. Dette delprosjektet er derfor midlertidig satt på vent. Fokus har derfor blitt dreid over mot å få klargjort infrastruktur til ny tomt for brannstasjon i Saudalen. Dette er nå gjennomført og ferdig fram

Årsmelding 2024

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
					til tomt.Ny hovedledning vann og avløp til Saudalen. Oppgradert vannverket i Hedalen med vannbehandling for å reduserer fluor innhold. Vakanse har ført til at ikke så mye som planlagt er blitt gjennomført.
Sum	44 600	46 683		-2 083	

Sentraladministrasjonen

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Egenkapitalinnskudd KLP	945	945	Iht. plan	0	Kjøp av aksjer i KLP.
Sum	945	945		0	

Sum øvrige prosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett				
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr	Kommentar
Sum øvrige prosjekter	3 990	4 032		-42	
Sum	3 990	4 032		-42	

Økonomi og finans

Regnskapet for 2024 endte med et netto negativt driftsresultat på kr 1,5 millioner. Netto driftsresultatet viser hva kommunen sitter igjen med etter at løpende inntekter og utgifter er trukket fra -kommunens handlingsrom. Det ble budsjettet med et negativt netto driftsresultat på kr 7 millioner. Kommunens regnskap er avsluttet med et merforbruk på 2,8 millioner. Når regnskapet avsluttes med et merforbruk, skal overføringer fra drift til investeringer strykes (reduseres). Det vi si at vedtaket med bruk av disposisjonsfond til investering med kr 5 millioner ble redusert med 2,8 millioner.

Det er mottatt til sammen 16,2 millioner i statstilskudd i forbindelse med ekstremværet Hans, se avsnitt om ekstremværet. Tilskuddet gjelder bruk både i 2023 og 2024. Det som ikke brukt av tilskuddet er avsatt til budne fond og påvirker derfor netto driftsresultatet vårt positivt.

Økonomisk utvikling og perspektiv

Kommunens regnskap er avsluttet med et merforbruk på 2,8 millioner. Ved 2.tertial forventet vi et merforbruk på kr 6,9 millioner.

Når budsjettet for 2024 ble vedtatt i desember 2023 ble det budsjettet med å bruke 7 millioner av disposisjonsfond for å komme i balanse med budsjettet. I tillegg var det budsjettet med å bruke 5 millioner til rehabiliteringen av Hedalen barne- og ungdomsskole. Størrelsen på disposisjonsfondet har derfor i løpet av 2024 blitt redusert med 12 millioner.

Kommunen står foran store utfordringer fremover med tanke på investeringer. Rehabiliteringen av Hedalen barne- og ungdomsskole ble vesentlig dyrere enn hva som var forventet. I tillegg har kommunen fått tilbakeført ansvaret for brannstasjonen fra Valdres brann og redningstjenester IKS. I investeringsplanene fremover ligger ny barnehage og samlokalisering av boliger innen tilrettelagte, i tillegg til oppbyggingen av Sør-Aurdal ungdomsskole. Kommunen må være bevisste hvilke investeringer vi tar på oss fremover.

Lønnsutvikling og pensjon

I 2024 hadde vi nok et år med relativt høyt lønns og prisvekst. Lønnsveksten ble i snitt 5,2% prosent og en deflator som endret på 4,3% (deflator er et snitt av lønn og prisvekst). Reguleringspremien var tilbake til et normalnivå i forhold til 2023. Kommunen har et pensjonsfond, som kun kan brukes til å betale pensjonspremie. I 2024 brukte vi 7 millioner av pensjonsfondet, se note 2. Ved bruk av pensjonsfondet holder vi fremtidige pensjonskostnader nede.

Økonomi

Budsjettavvik

Kommunen foretar som hovedregel kun budsjettendringer hvis det er vesentlige endringer i løpet av regnskapsåret.

I 2024 er det ikke foretatt budsjettjusteringer av driftsregnskapet, med unntak av lønnsoppgjøret (som gjøres administrativt) og vedtak om bruk av disposisjonsfond. Ved 2. tertial forventet kommunen et merforbruk på kr 6,9 millioner. Resultatet endte med et merforbruk på 2.822.500, og et netto driftsresultat på kr 1.531.517 i minus. Når kommunen går med et merforbruk, må overføringer til investering strykes, som gjør til at investeringsregnskapet er avlagt med et udekket beløp.

Årets budsjettavvik		
Avvik drift inkludert bundne fond	2 300 000	
Merinntekt frie disponible inntekter	2 400 000	
Innsparing netto finans	900 000	
Bruk/avsetning bundne fond	-5 600 000	
Sum merforbruk, etter strykning	0	

Sektorene samlet har brukt 5,5 millioner mer enn budsjettet, men når det tas hensyn til bruk og avsetning til bundne fond blir det et mindreforbruk i drift på 2,3 millioner. Når vi bruker av bundne fond senere år, vil dette da slå ut negativt.

- **Overordnet tall drift** kan oppsummeres jfr økonomisk oversikt:
  - 36 millioner mer i inntekter på drift, den største beløpet gjelder overføringer og tilskudd til andre.
  - 31,3 millioner mer i utgifter i drift. Dette er fordelt på lønnsutgifter, kjøp av varer og tjenester og overføringer og tilskudd til andre.
- **Innsparing netto finans** kr 900 000. Det skyldes at renteutgiftene ble nesten 800 000 høyere enn budsjettet, mens renteinntektene ble 1 700 000.
- **Bruk og avsetning bundne fond.** Det er avsetning bundne fond på 17,4 millioner, dette er 16,2mer enn budsjettet. Dette gjelder i hovedsak utbetalinger fra staten i forbindelse med Ekstremværet Hans. Det ble brukt ca 10 millioner av bundne fond, det var budsjettet med ca 2,2 millioner.

Det vises for øvrig til årsmeldingen fra de ulike tjenestene.

Totaloversikt økonomi

Beløp i 1000

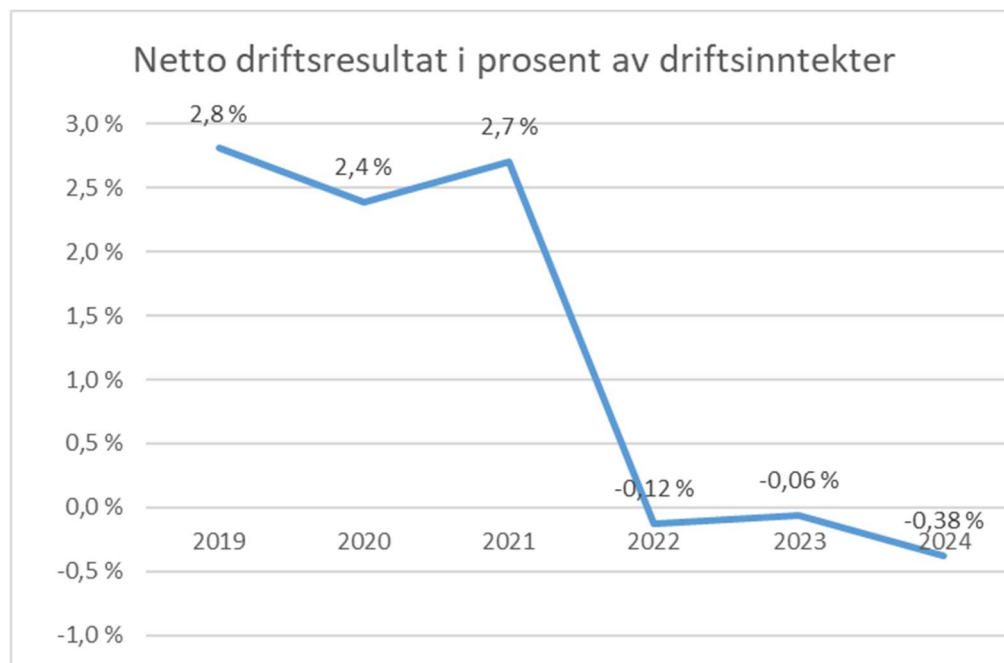
	Oppr. bud.	Rev.bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Sum generelle driftsinntekter	-282 985	-282 985	-285 379	2 394
Netto finansutgifter	19 513	19 513	18 670	843
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-6 143	-6 158	-8 422	2 264
Til disposisjon	-269 615	-269 630	-275 131	5 501
Politiske styringsorganer	7 960	7 975	7 781	194
Sentraladministrasjonen	23 954	20 634	19 913	721
Oppvekst og kultur	71 449	72 743	73 210	-466
Helse og omsorg	136 835	138 651	143 025	-4 374
Samfunnsutvikling	29 417	29 626	31 202	-1 576
Sum disponering	269 615	269 630	275 131	-5 501
Merforbruk +/mindreforbruk -	0	0	0	0

Økonomiske handlingsregler

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser forhold mellom kommunens samlede driftsinntekter og driftsutgifter inkludert finanstransaksjoner. Nasjonale anbefalinger – sunn kommuneøkonomi- er et netto driftsresultat som over tid bør ligge på minst 1,75% av brutto driftsinntekter.

Netto driftsresultatet for 2024 er på -0,38%.

Netto lånegjeld i % av driftsinntekter

Kommunens finansielle måltall på netto lånegjeld i % av driftsinntekter er for 2024 satt til at netto lånegjeld ikke bør overstige mer enn 75% av driftsinntekter.

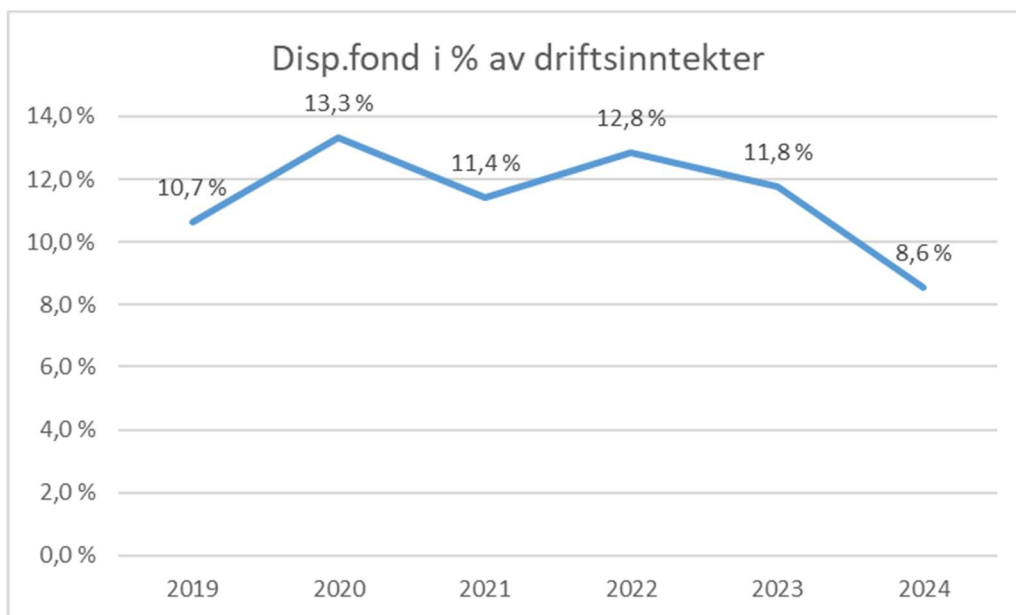
Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld (eksklusive pensjonsforpliktelser) fratrukket totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Oversikten viser både tall for kommunen og konsern (konsern er inkludert andel av IKS som kommunen eier for eksempel VKR, IKT Valdres IKS og Valdres brann og redningstjenester IKS)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter						
Sør-Aurdal kommune	71 %	69 %	65 %	61 %	58 %	63 %
Sør-Aurdal kommune (konsern)	82 %	80 %	73 %	69 %	67 %	66 %
Langsiktig gjeld ex pensjonsforpliktelser i prosent av brutto driftsinntekter						
Sør-Aurdal kommune	74 %	73 %	69 %	64 %	65 %	66 %
Sør-Aurdal kommune (konsern)	85 %	84 %	77 %	71 %	74 %	69 %

Disposisjonsfond

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Disposisjonsfond	35091	46086	41877	49998	47011	34908
Disp.fond i % av driftsinntekter	10,7 %	13,3 %	11,4 %	12,8 %	11,8 %	8,6 %

Etter årsoppjøret for 2024 er disposisjonsfondet på 8,6%, som er under vedtatt måltall på 10%.

Totaloversikt drift - fordelt på rammeområder

Beløp i 1000

Tjenesteområder	Budsjett 2024	Regnskap 2024				
		Utgift	Inntekt	Regnskap	Avvik i kr	Avvik i %
Politiske styringsorganer	7 975	7 994	-213	7 781	194	2,4 %
Sentraladministrasjonen	20 634	42 649	-22 737	19 913	721	3,5 %
Oppvekst og kultur	72 743	93 777	-20 567	73 210	-466	-0,6 %
Helse og omsorg	138 651	181 904	-38 879	143 025	-4 374	-3,2 %
Samfunnsutvikling	29 626	94 474	-63 272	31 202	-1 576	-5,3 %
Totalsum	269 630	420 798	-145 667	275 131	-5 501	-2,0 %

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Rev.bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Frie disponible inntekter				
Rammetilskudd	-163 266	-163 266	-159 834	-3 432
Inntekts- og formuesskatt	-89 682	-89 682	-87 780	-1 902
Eiendomsskatt	-22 680	-22 680	-22 196	-484
Andre generelle driftsinntekter	-7 357	-7 357	-15 569	8 212
Sum Frie disponible inntekter	-282 985	-282 985	-285 379	2 394

Rammetilskudd

Rammetilskuddet utgjør sammen med skatteinntekter kommunesektorens frie inntekter, som kommunene fritt disponerer innenfor de gjeldende lover og forskrifter. Rammetilskuddet fastsettes ved behandling av statsbudsjettet for det aktuelle budsjettåret.

Skatt og rammetilskudd må ses i sammen, men isolert for rammetilskuddet har vi mottatt 3,4 millioner mindre enn budsjettet.

Innbyggertilskudd	kr 139 438 000
Inntektsutjevning	kr 15 160 972
Distriktstilskudd	kr 12 366 000
Skjønnstilskudd	kr 1 000 000
Utbetalt før ompostering	kr 178 070 062
Ompostering januar 2024 til 2023	kr- 2 402 677
Tilskudd i forbindelse med ekstremværet	kr-16 320 000
Ompostering fra 2025 til 2024	kr 486 730
Totalt	kr 159 834 115

Inntekts- og formuesskatt

Kommunen har mottatt 3,1 millioner mer i skatteinntekter i 2024 enn det som var forventet.

Deler av skatteinntektene er naturressursskatt som føres under andre generelle driftsinntekter, men budsjetteres under Inntekts- og formuesskatt.

Eiendomsskatt

Kommunestyret i Sør-Aurdal kommune vedtok for eiendomsskatteåret 2024 en alminnelig eiendomsskattesats på 7 promille for alle faste eiendommer. De vedtok videre en differensiert eiendomsskattesats (bolig- fritidseiendommer) på 4 promille. Dette betyr at næringseiendommer, kraftanlegg, vindkraftanlegg, kraftnettet og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum hadde en eiendomsskattesats på 7 promille. Boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer hadde en eiendomsskattesats på 4 promille.

Fra og med eiendomsskatteåret 2020 ble det innført en obligatorisk reduksjonsfaktor på 0,7 i eiendomsskattegrunnlaget for bolig og fritidsbolig.

Regnskapet for 2024 viste at det ble en nedgang i inntekter fra næringseiendommer, kraftverk og kraftnett på kr 320.796,- i forhold til budsjett 2024, og det ble også en nedgang i inntekter fra boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer på kr 163.093,- kr i forhold til budsjett 2024. Altså en

Årsmelding 2024

Samlet differanse i 2024 på kr 483.889,-. Den samlede nedgangen ble nesten identisk med stipulert prognose etter 2. tertial (kr 495.000,-).

Opplysningene om regnskapsresultatene for kraftverkene fra Skatteetaten, som danner grunnlaget for budsjettering på denne posten, ble heller ikke for budsjettåret 2024 oversendt til kommunen før etter at budsjettet for 2024 var utarbeidet. Ved mottak av tall fra Skatteetaten viste disse 319.370,- kr i mindre inntekt enn resultatet fra eiendomsskatteåret 2023. Dette er forhold det er varslet om i økonomirapporter til kommunestyret, og har vært kjent siden starten av 2024.

Nedgangen på kr 163.093,- kr i forhold til budsjett innen boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendom skyldes hovedsakelig en større nedgang i hyttemarkedet enn forventet på budsjetteringstidspunktet.

I forhold til regnskap 2023 så var det en nedgang i inntekter fra næringseiendommer, kraftverk og kraftnett på kr 434.633,-, mens det var en økning i inntekter fra boliger, fritidsboliger og boliger på landbrukseiendommer på kr 165.628,-. Økningen her skyldes hovedsakelig inntekter fra fjorårets forvaltningstaksering av nybygg og påbygg.

Andre generelle driftsinntekter

Andre generelle driftsinntekter utgjør:

- Naturressursskatt på kr 5 millioner (budsjettert under inntekts- og formueskatt)
- Integreringstilskudd 8,1 millioner (budsjettert med 6 millioner)
- Rentekompensasjon investering 2,3 millioner (budsjettert med 1,4 millioner)

Økning i forhold til budsjett på 8,2 millioner. Der 5 millioner er budsjettert under inntekts- og formueskatt.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Rev.bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter	-5 700	-5 700	-7 316	1 616
Utbytter	0	0	0	0
Renteutgifter	14 650	14 650	15 434	-784
Avdrag på lån	10 563	10 563	10 553	10
Sum Finansinntekter/-utgifter	19 513	19 513	18 670	843

Renteinntekter

Renteinntektene for 2024 ble på kr 7.377.047,- kr. Dette er ca 1,58 millioner kr over budsjett 2024 på kr 5.800.000. Det er ca 1,45 millioner kr mer enn fjorårets regnskapsresultat. I vår økonomirapport for 2.tertial 2024 ble det varslet om at renteinntektene lå an til ca 1 million mer enn budsjettert, og vi endte med ytterligere en økning på ca 580.000 i forhold til budsjett. Økningen i renteinntektene skyldes flere faktorer.

Begge våre rentebytteavtaler med SpareBank1 har i 2024 blitt regnskapsført med atskilt renteinntekt og renteutgift. I nåværende rentebytteavtale med DnB blir nettodifferansen regnskapsført som hhv renteutgift eller renteinntekt. Nettoeffekten for kommuneregnskapet blir det samme, men når man skal

kommentere renteinntekter og renteutgifter hver for seg forklarer dette isolert sett en økning i renteinntektene.

I 2024 har Sør-Aurdal kommune hatt meget gunstige rentebytteavtaler, og vi har fått utbetalt atskillig mer i renteinntekt fra bankene enn det vi har betalt i renteutgifter på våre rentebytteavtaler. Økningen sammenlignet med budsjett har sammenheng med at forventede rentenedganger i markedet på budsjetteringstidspunktet ikke inntraff. Disse faktorene har medført at ca 3,9 millioner kr er blitt ført som renteinntekt fra våre rentebytteavtaler i 2024.

Renteinntektene fra mottatt renter på utlån er i 2024 på ca 297.000,- kr og har økt med ca 28.000,- kr i forhold til 2023. Dette er lån med gunstige rentesatser for låntakerne, og de blir derfor mindre berørt av svingningene i markedet.

Avtalt rentepåslag i vår hovedbankavtale med SpareBank1 Hallingdal Valdres er 0,25 % påslag på 3 måneder NIBOR. Gjennomsnittlig rente på 3 måneder Nibor har i 2024 vært nesten uendret fra årsskifte 23/24 (4,73%) og var på 4,72 % ved årets utløp. Dette medfører økte renteinntekter, da det var lagt inn forventede rentenedsettelse i forbindelse med budsjett 2024. Gjennomsnittlig innskuddsrente for 2024 er på 4,97 % i vår hovedbank. Renter på ordinære innskudd i vår hovedbank viser en økning på ca 0,34 millioner kr sammenlignet med 2023.

Våre avtaler i DnB Liv Garantikonto II fikk til sammen en positiv avkastning på kr 701.144,- kr for 2024. Dette beløpet er ført som renteinntekt i 2024 og er en økning på ca 100.000,- kr i forhold til fjorårets avkastning på kr 602.701,-.

Endelig avkastning vil først fremgå av kontoutskriften vi mottar i mai 2025. Først da vet vi endelig tildelt bufferfond.

Renteutgifter

Når det gjelder finansutgifter, så har vi i 2024 hatt gunstig rente på våre rentebytteavtaler. Dette grunnet at fastrentedelen vi betaler til banken er fast, mens den flytende rentesatsen vi får igjen fra banken i rentebytteavtalen (3 eller 6 måneder NIBOR) har økt.

På våre flytende lån, samt vårt obligasjonslån og vårt sertifikatlån har markedet gitt høyere rente enn forventet på budsjetteringstidspunktet. Dette grunnet at markedets forventede rentenedsettelse ikke inntraff, og dermed økte våre rentekostnader i 2024 i forhold til budsjett. Norges Bank sin styringsrente har vært uforandret på 4,50% i hele 2024. Som nevnt under renteinntekter har 3 måneders Nibor gått fra 4,73% ved årsskiftet til 4,72 % ved årets utløp.

Sør-Aurdal kommune foretok ett låneopptak på kr 17 millioner i 2024. Resterende finansieringsbehov ble dekket via innestående på «ubrukte lånemidler», som ble benyttet før nytt låneopptak. Det ble tatt opp et viderefremidlingslån på kr 2,6 millioner i 2024, vedtak i kommunestyret sak 089/23. Det var i 2024 ett innvilget viderefremidlingslån på kr 1.040.751,33, og også her ble det først benyttet midler fra «ubrukte lånemidler».

Sør-Aurdal kommune tok i månedsskiftet november/desember 2022 opp en driftskreditt på kr 20 millioner, vedtak i kommunestyret sak 061/22. Denne kreditten er ubenyttet i 2024, og er derfor ikke hensyntatt i beregningene i årsmeldingen.

Renteutgifter var budsjettet med kr 14.650.000,-. Resultatet ble på kr 15.434.171,-. Dette er en økning på ca 0.8 millioner sammenlignet med opprinnelig budsjett. Dette er noe mindre enn det som ble signalisert i vår økonomirapport for 2.tertial (1,2 mill). Dette skyldes bl.a. at årets låneopptak på kr 17

Årsmelding 2024

millioner først ble tatt opp i siste halvdel av september 2024. Det faktum at forventede rentenedsettelse i markedet ikke inntraff er hovedårsaken til at renteutgiftene ble høyere enn budsjettert.

Den gjennomsnittlige fastrenten i kommunens låneportefølje er på -2,36 % i 2024. Den gjennomsnittlige flytende renten er på 5,24 % i 2024.

Ved årsskiftet har 62,82 % av langsiktig gjeld flytende rente. Andelen langsiktig gjeld med flytende rente har økt med 1,24 % i forhold til årsskiftet 2023. Andel fastrentelån er på 37,18 %.

Gjennomsnittlig samla rente i porteføljen siste 12 månedene er på 4,36 %, mens gjennomsnittlig løpetid i porteføljen er på 12,03 år. Dersom man ser på vektet gjennomsnittlig kapitalbinding, ser man effekten av fremtidige avdrag. Da vil man få en gjennomsnittlig kapitalbinding på 6,88 år.

Avdrag på lån

Avdrag på lån beregnes etter Kommuneloven § 14-18, forenklet formel. Den viser et minstekrav til avdrag på lån tilsvarende avskrivninger (kapitalslit) på lånefinansierte anleggsmidler.

I forhold til minste tillatte avdrag har kommunen betalt kr 249.629 mer enn hva kommuneloven krever.

Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	kr 10 552 549
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra "forenklet formel"	kr 10 302 920
Avvik	kr 249 629

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner - til disposisjon for tjenesteområdene

Beløp i 1000

	Oppr. bud. 2024	Rev.bud. 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Overføring til investering	945	10 945	3 122	7 823
Avsetninger til bundne driftsfond	0	0	559	-559
Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-7 088	-17 103	-12 103	-5 000
Netto avsetninger	-6 143	-6 158	-8 422	2 264

Overføring til investering

Overføring fra drift til investering gjelder kjøp av aksjer KLP.

I tillegg ble det vedtatt å bruke 5 millioner i investering til rehabiliteringen av Hedalen barne- og ungdomsskole.

Siden kommunen sitt regnskap i 2024 endte med et merforbruk, måtte overføring fra drift til investering strykes tilsvarende merforbruket på kr 2,8 millioner.

Bruk av disposisjonsfond

Bruk av disposisjonsfond i 2024	
27/24 Underskuddsgaranti omvisertjenesten	kr 15 000
86/23 HEBU Rehabilitering,	kr 5 000 000
Budsjettendringer - bruk i 2024	kr 5 015 000

Årsmelding 2024

Størrelsen på disposisjonsfond	
31.12.2023	47 011 259
Vedtak bruk årsbudsjett	- 7 088 096
Budsjettendringer i 2024	-5 015 000
Størrelsen på disposisjonsfond 31.12.2024	34 908 163

Bredbånd

Det er en satsing for å få høyhastighets Internett ut i distriktene. Dette koster mye penger å bygge og derfor gis det tilskudd for å dekke de dyreste områdene. Bredbåndsprosjektet i Valdres har mottatt tilskudd fra fylkeskommunen og NKOM. Kommuner i Valdres gir også tilskudd til utbyggingen, i tillegg må de som kobler seg på betale en egenandel. Det er Valdres natur og kulturpark som har ledelsen av prosjektet.

Sør-Aurdal kommune har ansvaret for regnskapet, der en stor del av jobben er fakturering av egenandelen til alle abonnentene som ønsker høyhastighets bredbånd.

Regnskapet blir ført som en egen tjeneste i kommunen. Denne tjenesten nulles ved årets slutt.

Bredbånd i Valdres	Regnskap 2024
Overføring til andre - Telenor	6.350.000
Innfordringsutgifter og tap	204.000
Refusjon fra private	-2.500.000
Bruk av bundne fond	-4.050.000
Sum tjeneste 1239	0

Gjenstående bundne fond Bredbånd i Valdres 31.12.2024 kr 238.297.

Økonomiske konsekvenser av ekstremværet Hans

I forbindelse med Ekstremværet "Hans" i august 2023 fikk kommunen omfattende skader. Det ble tidlig lovd at staten skulle inn å hjelpe kommunen med det økonomiske tapet.

Kommunen har mottatt tilskudd fra kommunal og distriktsdepartementet på kr 11.020.000 etter ekstremværet, av dette var egenandel på 620.000. Det ble utbetalt 10.400.000.

Vi har i tillegg fått utbetalt 5.840.000 i desember 2024, som skal brukes til leie av brakkerigger og delvis dekning av opparbeidelse av tomt. Forsikring dekker kostnader ved brakkerigg til august 2025.

Kommunen har fått avslag på oppfylling av tomt til SAUS, men dette vedtaket er det sendt klage på til Statsforvalteren i Innlandet.

Påløpte utgifter drift	Skjønnsmidler	Forsikring
Oppvekst og Kultur		460 000
Plan og teknisk	2 210 000	1 600 000
Sentraladministrasjon	86 000	
Sum	2 296 000	2 060 000

Gjenstående statstilskudd på bundne fond er kr 10.273.000. Deler av dette skal dekke brakkekostnader fra august 2025. I tillegg har vi gjenstående tilskudd for å dekke arbeid med å rydde langs Begna, noe beredskapstiltak og innleie av ekstrahjelp.

Til investering er det mottatt forsikringsoppgjør, som er avsatt til bundne investeringsfond:

- Gjenoppbygging SAUS kr 10.480.000
- Spangrud avløpsanlegg kr 360.000

Finans

Generelt om målsetting

Nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltning ble vedtatt i kommunestyret den 22.10.2020. Reglementet bygger på lov om kommuner og fylkeskommuner av 22. juni 2018 nr 83 (Kommuneloven § 14 – 13), og forskrift om garantier og finans- og gjeldsforvaltning i kommuner og fylkeskommuner av 18.11.2019 nr 1520. Det er ikke lenger et krav om at reglement for finans- og gjeldsforvaltning skal vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode.

Forskriften regulerer kravene til reglement for finans- og gjeldsforvaltning (blant annet et skjerpet krav om at kommunen ikke skal ta vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvaltning), rutiner og rapportering på området, og tydeliggjør ansvarsfordelingen mellom kommunestyret og administrasjonen. Kommunedirektøren skal ihht det nye reglementet minst tre ganger pr år legge frem rapporter for kommunestyret som viser forvaltningen av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål. Det ble i 2024 lagt frem en rapport fra 1.tertial 2024 for kommunestyret den 13.06.2024 (sak 028/24), og en rapport for 2.tertial den 17.10.2024 (sak 054/24). Denne årsmelding er rapport nr 3 for 2024. I denne årsmeldingen er det også lagt inn informasjon og utarbeidet en rapport for kommunestyret som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Finans- og gjeldsforvaltningen har som overordnet formål å sikre en rimelig avkastning samt stabile og lave netto finansieringskostnader for kommunens aktiviteter innenfor definerte risikorammer.

Finansporteføljens sammensetning

Låneportefølje

Kommunens langsiktig gjeld er ved årsskiftet fordelt slik:

Årsmelding 2024

Kommunekreditt	20 779 018	2	7,7 %
KLP Banken	27 125 000	1	10,1 %
Kommunalbanken	58 015 150	4	21,6 %
Husbanken, særvilkår	0	0	0,0 %
Husbanken, investeringslån	1 108 241	1	0,4 %
Husbanken, videreformidlingslån	11 963 376	16	4,4 %
Obligasjonslån 10 år, tilrettelegger Kommunalbanken	100 000 000	1	37,2 %
Sertifikatlån, tilrettelegger DnB	50 000 000	1	18,6 %
Sum langsiktig gjeld	268 990 785	26	100,0 %

Lånevilkår

Fastrente	Flytende rente
Restgjeld fastrentelån: Kr 100 000 000	Restgjeld lån flytende rente: Kr 168 990 785
Vektet rentesats fastrentelån: -2,36 %	Vektet rentesats flytende: 5,24 %
Andel fastrentelån: 37,18 %	Andel lån flytende rente: 62,82 %

Kommunens langsiktige gjeld er nå ca 269 millioner kr. Kommunens låneportefølje er fordelt på flytende rentevilkår, fastrenteavtaler og rentebytteavtaler. Ved årsskiftet var 37,18 % av langsiktig gjeld på fastrente, og 62,82 % av langsiktig gjeld på flytende rente.

Kommunalbanken (KBN Finans) har beregnet gjennomsnittlig rente siste 12 måneder til 4,36 %.

Vi har analysert vår andel av rentebinding opp mot vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning.

Andel rentebinding mindre enn 1 år	62,82 %
Andel rentebinding mellom 1 - 5 år	37,18 %
Andel rentebinding over 5 år	0,00 %

Dette viser at ved årsskiftet hadde 62,82 % av dagens portefølje en rentebinding mindre enn 1 år (flytende rente). Andelen langsiktig gjeld med flytende rente er økt med 1,24 % i forhold til årsskiftet 2023. Vårt reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at i utgangspunktet bør minimum 1/3 av gjeldsporteføljen ha flytende rente (rentebinding kortere enn ett år). Kommunedirektøren må utover dette vurdere fastrente i henhold til markedssituasjonen. Med fast rente menes det at renta er fast utover 1 år.

Andel fastrentelån er på 37,18 %. Det er her verdt å merke seg at andel rentebinding mellom 1- 5 år nå har økt til 37,18 %. Dette har sammenheng med at våre rentebytteavtaler har utløp i 2027, 2028 og 2029. Det er nå ingen av disse tre lånene som har lengre bindingstid enn 5 år. Andel rentebinding er i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning. I nytt reglement skal kommunedirektøren vurdere fastrente i henhold til markedssituasjonen.

Sør-Aurdal kommune foretok ett låneopptak på kr 17 millioner i 2024. Resterende finansieringsbehov ble dekket via innestående på «ubrukte lånemidler» som ble benyttet før nytt låneopptak. Det ble tatt opp et videreformidlingslån på kr 2,6 millioner i 2024, etter vedtak i kommunestyret sak 089/23. Det var i 2024 ett innvilget videreformidlingslån på kr 1.040.751,33, og også her ble det først benyttet midler fra «ubrukte lånemidler».

Sør-Aurdal kommune tok i månedsskiftet november/desember 2022 opp en driftskreditt på kr 20 millioner etter vedtak i kommunestyre sak 061/22. Denne kreditten er ubenyttet i 2024, og er derfor ikke hensyntatt i beregningene i årsmeldingen.

Sertifikatlånet rulleres over 6 måneders. Dette etter innhenting av pristilbud fra 5 banker i forkant av begge rulleringene (ved innhenting av tilbud bes det nå om tilbud både på nytt sertifikatlån og på ordinært lån til flytende rente). Forskrift for kommuners- og fylkeskommuners finansforvaltning – kortsiktige låneopptak har som formål å få tydeligere fram ansvaret som kommunene har for å vurdere risikoen knyttet til deres kortsiktige låneopptak. Sør-Aurdal kommune har over flere år benyttet seg av sertifikatlån, og innhentet anbud ved hver eneste rullering (to ganger pr år). Dette har gitt god rentemessig fortjeneste.

Sør-Aurdal kommune er bevisst på eventuelle refinansieringsrisiko ved bruk av sertifikatlån, og har i løpet av 2024 opprettholdt en størrelse på 50 millioner kr på sertifikatlånet. Det ble i 2018 tegnet et obligasjonslån på kr 100 millioner over 10 år med fast margin (se i denne sammenheng kommunestyresak 044/18). I 2018 tegnet SAK også 3 nye forward start fastrenteswap avtaler, slik at SAK vil holde seg innenfor fastsatt andel innen fastrente/rentesikring i nåværende økonomi-planperiode. I perioder med stigende renter er det fordelaktig med fastrenteavtaler, mens det er en fordel med flytende renter når markedsrentene er lave. Det vil alltid være en balansegang mellom det å sikre seg forutsigbare rentekostnader og det å dra nytte av lave markedsrenter.

Kommunen har vært bevisst på å oppfylle krav om fordeling mellom fastrente (dekket via våre renteswap-avtaler) og lån mot flytende rente. Det er viktig å merke seg at andel fastrentelån ikke sier noe om hvor **langt** porteføljen er sikret, kun hvor **mye**. Fastrentesatsene i de nye avtalene er mellom 2,35% og 2,43%. Dette er betydelig hyggeligere rentesatser enn de vi hadde i våre tidligere fastrenteavtaler.

- Sør-Aurdal kommune vil i perioden fram til og med 2027 være godt innenfor våre vedtatte kriterier for minimumsandel på 1/3 av gjeldsporteføljen på flytende rente (kommunedirektøren vurderer utover dette fastrente ihht markedssituasjonen) sett opp mot de investeringene som ligger inne pr 31.12.2024.
- Ved opptak av obligasjonslån i 2018 ble det presisert at man ønsket obligasjonslån mot fast margin (for å redusere marginrisiko).
- Endringer i porteføljen i 2018 - 2021 har medført at vi får lengre løpetid på våre lån, størrelsen på sertifikatlånet er redusert betydelig (fra 142 til 50 millioner) og vi får redusert refinansieringsrisiko, marginrisiko og vi får en god spredning på våre refinansieringstidspunkt.

Det er 1 lån i porteføljen som må refinansieres innen 12 måneder. Det er sertifikatlånet på 50 millioner kr som skal rulleres i mai 2025

Kommunens hovedbankavtale utløp den 1.5.2020. Kommunen har dermed pt ikke noen formell hovedbankavtale, men har valgt å videreføre samarbeidet med SpareBank1 Hallingdal Valdres.

Plasseringsporteføljen

Plassering	Volum	Vilkår	Rente nom.
DnB	1 177 279	flytende rente	4,11 %
SpareBank 1 Hallingdal Valdres	40 137 705	NIBOR 3.mnd + 0,25 %	4,97 %
NORDEA BANK NORGE ASA	0	flytende rente	0,00 %
DnB Liv Garanti Kapital + Garantikonto	16 051 703	p.t. vilkår - kostnader	4,6 %
Videreutlån Husbanken	7 300 974	flytende rente + 0,25%	4,40 %
Næringslån	0		
Sum plasseringer	64 667 661	Gj.snitt vektet	4,79 %

Ordinære innskudd i bank (driftskonti) utgjør pr 31.12.24 ca 41,3 millioner. kr, eller 63,9 % av totale plasseringer. Likviditeten er grei, selv om «ubrukte lånemidler» er redusert fra 19,6 millioner kr i 2023 til 4,7 millioner kr i 2024. Likviditeten er også noe styrket ved avsetning til fond, og ikke minst med opptak av ubenyttet driftskreditt på kr 20 millioner. **Rentesatsene er, med unntak av SpareBank1 Hallingdal Valdres, fastsatt pr 31.12.2024.** For SpareBank1 Hallingdal Valdres er det regnet ut et årsgjennomsnitt. For videreutlån i Husbanken er det regnet ut et gjennomsnitt av rentesatsen til låntakerne pr 31.12.2024. Her vil rentesatsene variere noe, ut ifra om låntakerne er på flytende eller fastrenteavtale med Husbanken.

Plasseringene som er gjort utenom ordinære bankinnskudd utgjør ca 23,4 millioner. kr, eller 36,1% av totale plasseringer. Alle våre plasseringer utenom bankinnskudd har liten risiko. Vi har kun plasseringer i DnB Liv (tidligere Vital) og der er hovedstolen sikret. Vi er også garantert en minsteavkastning. Utover plassering i DnB Liv Garantikonto II har vi ca 7,3 millioner kr i videreutlån i Husbanken.

Det er ikke tatt opp lån eller gjort plasseringer som ikke framkommer av regnskapet og årsmeldingen.

Opplysninger om de ulike produktenes forventede avkastning og risiko:

Produkt	Forventet avkastning	Risiko	Bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30796833000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30894178000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid
DnB Liv Garantikonto II - Avtalenr 30543596000	3 - 4 % p.a. Garantert 1,90%.	Lav risiko.	Ingen bindingstid

DnB Liv Garantikonto II:

2024 ble et greit år avkastningsmessig for DnB Liv Garantikonto II, og stipulert flytteverdi pr 1.1.2025 viser en positiv avkastning på kr 701.144,-. Dette er en økning på ca 100.000,- kr i fra fjorårets avkastning som var på kr 602.701,-.

DnB Liv skriver i sin rapport etter 4. kvartal at økonomisk vekst har overrasket i 2024 og har gitt en god utvikling i finansmarkedene. Spesielt amerikansk økonomi har vist styrke og har gitt grunnlag for økt inntjening i selskapene og en sterk utvikling i det amerikanske aksjemarkedet. Mye av oppgangen kom i første halvår, men også fjerde kvartal endte positivt for aksjemarkedet. Det amerikanske valget med valgseier til Trump gir utsikter til en næringsvennlig politikk fremover, og dette ga støtte til aksjemarkedet i fjerde kvartal. Fortsatt god økonomisk vekst og gryende frykt for at prisstigning igjen skal bli et tema ga renteoppgang mot slutten av året.

Vedrørende markedsutsikter så skriver DnB Liv videre at oppgangen i aksjemarkedet har vært sterkere enn inntjeningsveksten til selskapene. Markedet har dermed blitt høyere priset i løpet av 2024, og er mer sårbart dersom inntjeningsveksten i 2025 blir lavere enn forventet. Rentemarkedet priser nå færre

rentekutt enn tidligere og rentenivået forventes å forbli på et nivå som gir en god løpende avkastning for renteplasseringer.

Endelig avkastning for 2024 for alle tre avtalene vil bli oppjustert etter at årsmøtet i DnB Liv har besluttet årets endelige tildeling av selskapets bufferfond pr 1.1.2025. Alt dette blir gjort i mai 2025.

DnB Liv Garantikonto er et forsikringsprodukt som består av to faste elementer. Endelig tilført avkastning, samt bufferfond fra forsikringsselskapet. Garantert minsteavkastning beregnes av saldo pr 1.1 (post 10 i årsoppgaven), og disse beregnes før tildeling av bufferfond. Fra 01.01.2024 ble det innført nytt regelverk for bufferfond. Regelverket innebærer å slå sammen tidligere tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til ett fleksibelt bufferfond for hver kontrakt.

Vi har en minstegaranti på 1,90 %, men kostnadene skal trekkes fra før disse beregnes. Kostnadene på våre garantikonti II-avtaler er på 1,35%, slik at netto garantert avkastning er på 0,55%. Kostnaden på avtale nummer 30543596000 er på 1,70%, slik at netto garantert avkastning er på 0,2%. **Ut ifra stipulert flytteverdi har SAK hatt en samlet vektet netto avkastning på våre 3 avtaler på 4,57 % for 2024.**

I gjenkjøpsverdien er det inkludert bufferfond fra 1.1.2025. Dersom disse reduseres vil gjenkjøpsverdien falle selv om den garanterte hovedstolen ikke gjør det. Ved beregning av gjenkjøpsverdi benyttes en stipulert oppgjørsrente ut ifra renteprognoser. Oppgjørsrente kan endres gjennom året. Endelig rente fremkommer i kontoutskriften.

Man må være forberedt på at det kan komme år med dårligere avkastning enn tradisjonell banksparing på denne type produkt, da markedet alltid vil svinge noe. Da er det viktig å ta med seg de gode resultatene vi har hatt tidligere år på disse produktene, og sammenligne resultatene over tid. SAK har over tid hatt betydelig bedre avkastning på disse produktene enn det vi ville hatt på våre ordinære bankkonti. For 2024 er avkastningen vår på DnB Garantikonto II litt under nivået på tradisjonell banksparing.

For regnskapsåret 2024 vil stipulert flytteverdi pr 1.1.2025 være verdifastsettelse for våre DnB Liv-produkter (samme prinsipp som i regnskapsårene 2010 - 2023). Vi har i årene før regnskapsåret 2010 benyttet ligningsverdi som verdifastsettelse.

Det er ingen avvik mellom kravene i reglementet for finans- og gjeldsforvaltning og den faktiske forvaltningen.

Kommunens tjenesteområder

Politiske styringsorganer

Tjenesteområdebeskrivelse

Politisk organisering

Ordfører Marit Hougsrud er kommunens øverste politiske leder. Det politiske arbeidet er organisert slik:

- Kommunestyret med 19 medlemmer inkludert ordfører. Avholdt 8 møter og behandlet 81 saker, mot 97 saker i 2023.
- Formannskapet med 5 medlemmer inkludert ordfører. Avholdt 10 møter og behandlet 38 saker, mot 44 saker i 2023.
- Takstnemd for eiendomsskatt med 3 medlemmer
- Valgnemnda med 5 medlemmer, inkludert ordfører
- Valgstyret med 5 medlemmer, inkludert ordfører

Sør-Aurdal kommune har flere utvalg og råd:

- Eldrerådet
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne
- Kontrollutvalget
- Ungdomsrådet

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2023	2024	2024		
1000-Politiske styringsorganer	3 452	3 931	4 110	179	4,4 %
1200-Kirkelig fellesråd	3 944	3 850	3 865	15	0,4 %
Sum	7 396	7 781	7 975	194	2,4 %

Kommentar til status økonomi

Sektor Politiske styringsorganer endte med et mindreforbruk på ca 190.000

Mindreforbruket i forhold til budsjett, forklares med:

- 78.000 mindre i revisjonsutgifter
- 35.000 mindre i kontingenter
- 62.000 mindre utbetalinger i forbindelse med ulike politiske møter.

Kommunestyret innvilget en garanti for omvisertjenestene i stavkirkene til kirkelig fellesråd med kr 15.000 i sak 27/24. Garantien er ikke utbetalt i 2024.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Årsmelding 2024

Tiltak	Ramme år	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	1				
Nye tiltak					
Sør-Aurdal kirkelige fellesråd - vannbasseng Hedalen stavkirke	50	0	50	Ferdig	Blir utbetalt når prosjektet er gjennomført.
Sør-Aurdal kirkelige fellesråd	214	0	214	Ferdig	
Kontrollutvalget Revisjonskostnader	219	0	219	Ferdig	
Sum	483	0	483		
Innsparingstiltak					
Kontingenter KS	-50	0	-50	Ferdig	
Sum	-50	0	-50		
Sum tiltak	433	0	433		

Sentraladministrasjonen

Tjenesteområdebeskrivelse

Sentraladministrasjonen er en fellesbetegnelse på Sør-Aurdal kommunes stab- og støtte funksjoner.

Det er kommunedirektøren som er den øverst administrative leder for sentraladministrasjon, og bindeleddet mellom den politiske ledelsen, og den øvrige administrasjon og tjenestevirksomheten.

En stor del av sentraladministrasjonens arbeidsoppgaver er rettet mot kommunens interne organisasjon. Hovedansvarsområder er tilrettelegging, koordinering og oppfølging av politisk virksomhet, post- og arkivtjeneste, sentralbordtjeneste, økonomi og regnskap, lønnsaker, personalforvaltning, og vedlikehold- og utvikling av kommunens IKT-system.

Sentraladministrasjonen i Sør-Aurdal kommune består av:

- Politisk sekretariat og arkiv
- Økonomi
- Personal og lønn

Utvikling og utfordringer

I tillegg til den daglig driften jobbes det kontinuerlig med å få på plass bedre og mer effektive rutiner. Det ses også hele tiden på muligheter for å bli mere digitale og utnytte de systemene vi allerede har.

Kommunesektoren opplever - på linje med store deler av øvrig arbeidsliv – økende utfordringer når det gjelder rekruttering til ledige stillinger. Det er imidlertid store variasjoner avhengig av hvilke yrkesgrupper det søkes etter, men også mellom ulike arbeidsplasser. Til noen stillinger er det fortsatt god respons fra kvalifiserte søkere, mens de største utfordringene fortsatt er knyttet til rekruttering av vernepleiere. Det har i tillegg blitt mer krevende å rekruttere vikarer innen de fleste tjenester, da tilgangen til arbeidskraft er mer begrenset enn før.

Kommunen har innført ny digital arbeidsflate/ Teams. Det var felles opplæring for alle ansatte i juni. Vi har brukt 2024 til å komme godt i gang, men det er fortsatt noen utfordringer mellom arbeidsflaten og de ulike fagprogrammene, men det jobbes det iherdig med fra IKT Valdres sin side.

Vi er veldig heldige som har dyktige og endringsvillige ansatte som står på for kommunen vår.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2023	2024	2024		
1500-Sentraladministrasjon (Interne stab- og støttefunksjoner)	19 269	19 735	19 924	189	0,9 %
1560-Sentraladministrasjon (Fellestjenester)	682	190	711	521	73,3 %
1700-Sentraladministrasjon (Felles innkjøp)	-70	-12	0	12	0,0 %
Sum	19 881	19 913	20 634	721	3,5 %

Kommentar til status økonomi

Mindreforbruk på sentraladministrasjon på kr 190.000 er sammensatt av ulike grunner. Da det på dette ansvaret føres en del sentrale poster.

- IKT mindreforbruk på 650.000
- Premieavviket var budsjettert med en inntekt på 6,2 millioner og endte på en inntekt på 3,3 millioner. Så her ble det en mindre inntekt på kr 2,9 millioner.
- Pensjon KLP og SPK som avsluttes sentralt på slutten av året, fikk en merutgift på 460.000.
- Lønn til lærlinger ble fra 2024 bestemt skulle budsjetteres på sentraladministrasjon, dette for å ha bedre oversikt over budsjettet. Da vi dessverre kun hadde en lærling i 2024, ble det mindre lønnsutgifter på kr 1,8 mill og 880.000 mindre i inntekter fra fylkeskommunen. Totalt kr 920.000 mindre i utbetaling.
- Lønnsoppgjøret ble lavere enn hva det var satt av for. Mindre utgift på kr 2,5 mill.

Dette gir tilsammen en mindre inntekt på kr 710.000. De resterende 500.000 er diverse poster. Bl.a bruk av advokat bistand i ulike saker.

Avviket på fellestjenester på kr 520.000 skyldes at det ikke er budsjettjustert frivilligsentralen fra sentraladministrasjon og over til sektor oppvekst og Kultur. Avviket er tilsvarende på sektor Oppvekst og kultur.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	1				
Nye tiltak					
Frivilligsentralen	78	0	78	Ferdig	Dette tiltaket må flyttes til sektor Oppvekst og Kultur gjennom en budsjettjustering.
Lærlinger	1 398	0	1 398	I arbeid	
Sum	1 476	0	1 476		
Innsparingstiltak					
Reduksjons i årsverk	0	0	0	Ferdig	Har satt igang prosessen med å finne tiltak for innsparing.
Sum	0	0	0		
Sum tiltak	1 476	0	1 476		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	0,90 %	0,77 %	1,67 %
Årlig sykefravær 2021	0,53 %	0,00 %	0,53 %
Årlig sykefravær 2022	1,70 %	7,84 %	9,54 %
Årlig sykefravær 2023	0,67 %	6,83 %	7,50 %
Årlig sykefravær 2024	0,55 %	0,00 %	0,55 %

Status sykefravær og HMS

Sentraladministrasjon er en liten avdeling, så små svingninger gir stor utslag på fraværsprosenten.

Er på ønsket nivå, med lavt korttidsfravær og ikke noe langtidsfravær.

Oppvekst og kultur

Tjenesteområdebeskrivelse

Oppvekst og kultur består av følgende tjenester:

- Kulturområdet
- Sør-Aurdal kulturskole
- Sør-Aurdal folkebibliotek og Hedalen bibliotek (filial)
- Innvandrer-tjenesten
- Sør-Aurdal frivilligsentral
- Reinli barnehage
- Begnadalen barnehage
- Hedalen naturbarnehage
- Sør-Aurdal ungdomsskole
- Hedalen barne- og ungdomsskole
- Bagn skule
- PPT (interkommunalt samarbeid)

Samlet: Ca 97 årsverk

Kulturområdet:

- Består av tilskuddsområdene: Barne- og ungdomsarbeid, Kulturvern, museér, sang, musikk og kunstformidling, Idrett, friluftsliv og mosjon, Samfunnshus og driftsstøtte og Øvrige kulturformål/allment kulturarbeid
- Kulturadministrasjon 50 % stilling for å ivareta kulturområdet

Sør-Aurdal kulturskole:

- Per 1.oktober 2024 hadde skolen: 67 elever og 69 elevplasser. Ingen elever på venteliste. Alle elever var i grunnskolealder. Det er en økning på 16 elever fra 2023 til 2024.
- Det er ansatt 30 % rektor og 1,10 årsverk til undervisning. I tillegg er det 73 % som brukes til dirigent kor og korps
- Kulturskolen kjøper også inn lærere fra de andre Valdreskommuner.
- Undervisningen blir gjennomført i Bagn, Begnadalen og Hedalen.
- Kulturskolens lokaler i hallen har blitt brukt av SAUS. Kulturskolen har i stedet hatt tilhold på Fjellvik.

Sør-Aurdal folkebibliotek:

- Sør-Aurdal folkebibliotek består av hovedbiblioteket på Bagn, en filial i Hedalen og et «Bok i butikk»-tilbud i Begnadalen.
- Det er ansatt 1,3 årsverk ved biblioteket.

Innvandrertjenesten:

- Tjenesten drives av leder (ca. 15 timer per uke) og flyktningveileder 50 %. Flyktningveileder er i tillegg godkjent tolk.
- Det var 30 flyktninger som fremdeles bodde i kommunen ved utgangen av 2024.
- Samlet sett har kommunestyret vedtatt å bosette 50 flyktninger i perioden 2022-2024. Vedtakene er fulgt opp, men 20 av de bosatte har flyttet fra kommunen.
- De ansatte i tjenesten arbeider aktivt ut imot næringslivet med tanke på språkpraksis og arbeid. En stor andel av flyktningene kommer raskt ut i inntektsgivende arbeid.
- Kommunen kjøper introduksjonsordning av Nord-Aurdal kommune.
- Fra høsten 2024 opprettet kommunen eget tilbud i norskopplæring på kveldstid. Dette er en bedre anvendelse av knappe ressurser, og flyktningene som er i arbeid har mulighet til å delta.

Sør-Aurdal frivilligsentral:

- Sør-Aurdal frivilligsentral ble kommunal 01.01.24
- Sør-Aurdal frivilligsentral stimulerer til frivillig innsats, skaper åpne møteplasser for befolkningen og er et bindeledd mellom lag og foreninger, næringsliv og kommune. Sør-Aurdal frivilligsentral støtter organisasjonslivet i Sør-Aurdal og er en samarbeidspartner og en støttespiller til lag og foreninger. Vi bidrar til å skape åpne møteplasser og samarbeidsplattformer til det beste for innbyggerne.
- En leder ansatt i 100% stilling og en ansatt på ungdomsklubben i 6,6% stilling
- Vi har ca 70 registrerte frivillige gjennom frivilligsentralen hvorav ca 55 frivillige er aktive gjennom ett år.

Reinli barnehage:

Våren 2024:

- 62 barn, 92 plasser (30 små barn og 32 store barn). Flere barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp gjennom hele barnehagedagen.
- 24 ansatte. Dette er inkludert styrer og assisterende styrer.
- Barnehageåret 2023/2024 hadde vi en barnehagelærer som ble ansatt som økt grunnbemanning for å kunne ta inn flere barn/løpende opptak. Denne "potten ble spist opp" med en gang da flere barn startet høsten 23.

Høsten 2024:

- 65 barn, 99 plasser (34 små barn og 31 store barn). Flere barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp gjennom hele barnehagedagen.
- 27 ansatte.
- Vi måtte ansatte flere høsten 2024 grunnet noe økt barnetall, flere småbarn enn forventet, og ansatte i langvarig sykefravær eller permisjon etter sykefravær. Det ble ansatte en ped.leder til for å dekke pedagognorm.

Årsmelding 2024

- Vi hadde igjen kun én plass til et stort barn høsten 2024, og hadde derfor ikke mulighet til å ha løpende opptak gjennom året. Det ble derfor ikke satt inn økt grunnbemanning.
- Vikartilgangen har tatt seg opp gjennom 2024, og mange vikarer har jobbet svært mye i lange perioder.

Hedalen naturbarnehage:

- To avdelinger med barn fra Begnadalen og Hedalen
- Bjørnehiet med 19 barn i alderen 3-5 år.
- Maurtua med 10 barn i alderen 1-2 år (20 plasser)
- Satsingsområder er relasjoner og kompetansebygging i personalgruppa
- Vi har fått større avdelinger, med flere barn og personell. Det gir flere å spille på, barna har flere å leke med, øve på sosiale ferdigheter og vennskap bygges.
- Personalet gir tilbakemeldinger om at det er lettere å finne gode løsninger i hverdagen når det er større personalgruppe.
- Det er godt og konstruktivt foreldresamarbeid.

Sør-Aurdal ungdomsskole (SAUS):

- SAUS har i 2024 hatt 64 elever på vårhalvåret og 68 elever på høsthalvåret.
- 20 ansatte, hvorav 4 fagarbeidere og 2 i ledelsen. Ledelsen består av rektor (100%) og inspektør (50%).
- Skoleåret 2024/2025 har SAUS 2 ansatte i videreutdanning.
- Helseyskepleier skal være tilstede 2 dager i uka.
- Til tross for et urolig år driftsmessig på grunn av stenging og flytting to ganger, har SAUS greid å gjennomføre både arrangement og flere overnattingsturer. Arbeidet er prioritert med mål om et godt skolemiljø for elevene.
- Arbeidslivsfaget er godt etablert, og har god søking. Det representerer et verdifullt praktisk innslag i skolehverdagen for mange av elevene.
- Motorgruppa ved skolen har mange motiverte ungdommer, også dette året.

Hedalen barne- og ungdomsskole (HEBU):

- 2024 har vært prega av rehabilitering. Det har vært et krevende år for både elever og ansatte, men resultatet av rehabiliteringen blitt veldig bra! Det har blitt brukt mye tid på rydding, kasting og flytting for både elever og ansatte. Dette har dessverre resultert i at kvaliteten i undervisningen har blitt noe redusert. Det har vært godt samarbeid med hjemmene som har gjort en ekstra innsats for å kompensere for dette.
- Skoleåret 2024/25 er det én lærer som tar videreutdanning.
- Våren og sommeren 24 er det flere familier som flyttet fra bygda, tilsammen 11 elever. Det var 6 avgangselever våren 24.

Høst 2024:

- Det er 65 elever til skolestart, 9 førsteklassinger.
- Skolen har for første gang tilbud om SFO onsdager. Det er mange barn på SFO ettermiddag og derfor 2 ansatte. Det er liten interesse for leksehjelp.
- 1 ny ansatt på grunn av intern overføring
- Planleggingsdagene måtte dessverre brukes til rydding og gjøre skolen klar til skolestart.
- 2 lærer og 2 fagarbeidere tar videreutdanning skoleåret 2024/25.

Bagn skule:

- Skoleåret 2024/2025
- 133 elever
- Administrasjonen består av:
  - Rektor (100 %)
  - Inspektør (40 %)
  - IKT-ansvarlig (20 %)
  - Sfo-leder (10 %)
- Pedagoger (16,3 årsverk som effektivt utgjør 14,25 årsverk etter fratrekk til ulike funksjoner og livsfasetiltak)
- Fagarbeidere i skole (3,8 årsverk)
- Fagarbeidere i skolefritidsordningen (1 årsverk)
- Skoleåret 2024/2025 er det en lærer på Bagn skule som tar videreutdanning.
- Vi ønsker at nærvær og profesjonalitet i skolen skal bidra til gode og trygge relasjoner, tilpasset opplæring og aktiv elevmedvirkning
- Samarbeid med Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) som har tillit til skolens arbeid og prioriteringer
- Vi vil fortsette arbeidet med å utforske nye metoder for undervisning og støtte som kan være mer kostnadseffektive, men fortsatt oppfylle elevenes behov for individuelt tilrettelagt opplæring og tilpasset opplæring

Pedagogisk psykologisk tjeneste:

Nord-Aurdal er vertskommune for pedagogisk psykologisk tjenesten i Valdres. Tjenesten er en uavhengig rådgivende og sakkyndig instans. Interkommunal logopedtjeneste er tilknyttet PPT-Valdres.

Utvikling og utfordringer

Kulturområdet:

Utvikling:

- **Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken** har hatt god aktivitet med kunst- og kulturtilbud til barn, unge og eldre.
- Det har vært og er stor aktivitet med **utbygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet med støtte fra spillemidlene.**
- Kommunens oppgaver ved søknad om **spillemidler** til anleggsutbyggingen og årlig rullering av prioritert handlingsprogram til kommunal plan for idrett og fysisk aktivitet ivaretas.
- **Kulturkvelden 2024** ble arrangert ved Hedalen barne- og ungdomsskole med utdeling av kulturpris og idrettsprins i samarbeid med Hedalen ungdomslag.
- **UKM Valdres 2024** ble arrangert i kulturhuset på Fagernes i samarbeid mellom Valdreskommunene.
- Vi har i 2024 fått innvilget støtte til prosjektet **“Kultur for alle i skolen”** gjennom Folkehelseprogrammet i Innlandet over en treårsperiode. Prosjektet er et samarbeid med kulturskolen, grunnskolene, folkehelse og kultur.

Utfordring:

Det er utfordrende å opprettholde kulturmidlene på dagens nivå, og det må vurderes hvordan ressursene kan benyttes på en best mulig måte.

Sør-Aurdal kulturskole:

Utvikling:

- Stor aktivitet dels takket være midler fra tiltaksutvikling i Folkehelseprogrammet. **“Kultur for alle i skolen”**. Kulturskolen inn i skolen gjennom klassekorps, dans og andre musikkprosjekter.
- Det jobbes nå for å etablere **flere og større grupper** på flere tilbud. Lønnsomhet, inkludering og samhandling er gevinsten.
- **Høy kvalitet** i lærerressurser

Utfordring:

- Liten ressurs til ledelse.
- Det er utfordrende å lede mange ansatte i små stillinger samt ansatte som kjøpes inn fra andre kommuner
- Knapphet på ressurser medfører at vi ikke klarer å ivareta videreutvikling av kommunens unge talenter.

Sør-Aurdal folkebibliotek

Utvikling:

- 27. august 2024 vart **meråpent-tilbudet** tilgjengelig for innbyggere og hytteeiere. Så langt er det ca. 50 som har skrevet under på avtale for meråpent-tilgang, og det ble besøkt 106 ganger fra september til desember. Vi har fått mange gode tilbakemeldingar fra fornøyde lånere. Besøkstallene samlet for Sør-Aurdal var 6 516.
- Vi har vært med på prosjektet **«Aktiv formidling»** der fylkesbiblioteket har søkt om midler fra Nasjonalbiblioteket. Det har resultert i flere arrangement ved både hovedbiblioteket og filialen.
- Totalt i løpet av 2024 har biblioteket hatt **43 arrangement** for store og små. **«Bygda er for alle»** ble arrangert for andre gang. Dette ei viktig uke med godt samarbeid på tvers av sektorer og lag/foreninger i kommunen.
- **«Tøyveskebiblioteket»** blei også satt i gang i 2024. Det er et tilbud til barnefamilier i samarbeid med barnehagene. Tøyvesker med bøker er tilgjengelig for utlån i avdelingene i barnehagene i Hedalen og Reinli, Begnadalen skal snart få. Tøyveskene og all merking har vi fått av fylkesbiblioteket.

Utfordring:

- Å være kombinert folke- og skolebibliotek med 1,3 årsverk er til tider utfordrende. Vi ønsker oss et **enda bedre tilbudet til skolene**, med blant annet besøk i klassene, høgtlesing og mer samarbeid om det pedagogiske (for eksempel kildekritikk).
- Vi har et etterslep med tanke på **samlingsutviklingen** (for eksempel kassering, rydding, merking), dette på grunn av sykefravær og reduserte ressurser de siste åra.

Innvandrertjenesten:

Utvikling:

- Oppstart av **norskundervisning på kveldstid** gjør det mulig for deltakelse for de som er i arbeid. I tillegg er dette en mye bedre utnyttelse av knappe ressurser.

- De fleste som bosettes kommer raskt ut i **språktrening eller inntektsgivende arbeid**.

Utfordring:

- Det er utfordrende å bosette ut ifra vedtak når vi ikke vet "hvem" vi skal bosette, Det kan være **ressurskrevende** i de tilfellene vi bosetter flyktninger med stort behov for bistand. Dette fordrer et godt samarbeid med helse. I tillegg har det vært utfordrende med mangel på **barnehageplass i Reinli barnehage**. Dette fører til økte utgifter i transport samt logistikkutfordringer med tanke på deltakelse på Introduksjonsordningen på Leira.

Sør-Aurdal frivilligsentral:

Utvikling:

- Frivilligsentralene i Norge fikk ny forskrift i 2022 hvor bindeleddsrollen til frivilligsentralene blir løftet fram i større grad enn tidligere. Dette gjør at frivilligsentralene nå jobber mer som **støtte og samarbeidsparter** for lag og foreninger, næringsliv og kommune på frivillighetsfeltet.
- Sør-Aurdal frivilligsentral er en **folkehelseaktør**. Vi er med på å skape god folkehelse i lokalmiljøene.
- I 2024 bidro frivillige med **1,1 årsverk på Frivilligsentralen**. Det er en økning på 0,14 årsverk fra 2023. Årsverkene er noe høyere da ikke alle timer blir telt med.
- Vi er stadig i utvikling og fokusområder som godt samarbeidsmiljø, taushetsplikt, vår rolle som frivillig, lovgivning og medvirkning er hyppige tema på frivilligmøter.
- Kontoret til Sør-Aurdal frivilligsentral er lokalisert på Tingvoll. Dette har ført til **godt samarbeidsmiljø med kommunale enheter**.
- Sør-Aurdal frivilligsentral har hatt følgende faste tilbud i 2024:
[Sør-Aurdal frivilligsentral](#)

Utfordringer:

- Ny forskrift i 2022 gjør at frivilligsentralene nå jobber mer som **støtte og samarbeidsparter**. Denne endringen i måten å jobbe på har skapt utfordringer da det har vært en innarbeidet forventning i samfunnet på hvordan en frivilligsentral "skal være." Endringen har skapt frustrasjon og irritasjon hos noen innbyggere og til tider et krevende arbeidsmiljø og samarbeidsmiljø for Frivilligsentralen.
- Ny forskrift krevde også at hver frivilligsentral skal ha min. 40% lokal finansiering. Sør-Aurdal hadde tidligere 2 sentraler, men vi klarte ikke å skaffe finansiering til begge. Dette førte til at vi måtte **si opp verdifulle ansatte**. Vi har klart å videreføre de fleste tilbudene ved hjelp av engasjerte frivillige.

Reinli barnehage:

Utvikling:

- **Årsplanen:** I den nye årsplanen har **fagområdene i rammeplanen** fått en mye større plass, og ledergruppa har jobbet mye med **implementering** i personalgruppa.
- Barnehagelærerstudenter fra Hedalen naturbarnehage hadde praksis noen uker høsten 2024. Det er utviklende å sammenligne barnehagene og stille hverandre spørsmål.
- Vi får **gode tilbakemeldinger fra nyutdannede** på at det er godt å jobbe i Reinli barnehage, at de blir tatt godt imot, og at vi har et godt faglig miljø blant pedagogene, med rom for læring og erfaringsutveksling.

- Vi har hatt elever fra ungdomsskole og vdg som har hatt praksis.
- Det er et **høyt faglig nivå** i barnehagen, med flere pedagoger med ulik kompetanse som samarbeider godt som team i det daglige og ved spesielle tilfeller der vi trenger å være flere.
- **Kompetanseheving av ansatte: Habiliteringstjenesten** ved sykehuset Innlandet er jevnlig i barnehagen og veileder personal og foreldre. **Synspedagog hos pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)** var inne og veiledet en stund, og dette arbeidet er overtatt av **statlig spesialpedagogisk tjeneste (stat.ped.)**.
- Tett samarbeid med **vernepleier** i kommunen og noe samarbeid med **helsestasjonen og familieveileder**.
- 4 barnehagelærer har deltatt på veiledning for nyutdannede barnehagelærer høsten 2024 (**profesjonsveiledning for barnehagene i Valdres**).
- Personalet har fått en god gjennomgang av **personalrelaterte temaer** fra HR-sjef, og vi har hatt opplæring i noe bruk av **Compilo (internkontroll)**, og melding av avvik. Positive tilbakemeldinger fra ansatte på dette.
- Kompetanseheving i samarbeid med **barnevernet**
- Vi har et godt samarbeid med **Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU)**.

Utfordringer:

Bygget:

- En økning i barnetallet gjør at det **ikke er mulig å ta inn barn etter hovedopptaket**.
- Vi fikk store utfordringer når vi skulle plassere alle barna høsten 2024. Alle avdelinger er ikke tilpasset barn i alle aldre, og flere småbarn ble den største utfordringen.
- **Avdelinger i to separate bygg** gjør det vanskelig med samarbeid på morgen og på ettermiddag med tanke på å utnytte personalressursene.
- Fellesrommene er i det største bygget, og det gjør at man må ha på sko og klær på de minste når man skal bruke disse rommene. Disse overgangene skaper ofte uro i barnegruppa.
- Mange **trapper** gjør det utfordrende for barn og ansatte å ferdes trygt.
- Byggene setter begrensninger for foreldres deltakelse i for eksempel foreldremøter og henting da de **ikke er universelt utformet**.
- **Matlevering:** Det er ikke egnet rampe/inngang til dette. Ansatte må bære matvarer for ei uke ned til oppbevaringen som er i kjelleren.
- Vi har **ikke nok grupperom** til å kunne ivareta spesialpedagogisk hjelp i små grupper, og til å skape rom for hvile for de barna som trenger dette.
- Det **mangler solskjerming** noe som medfører at avdelinger er for varme på sommerstid.
- Vi hadde gjennomgang av **brannsikkerhet på barnehagebyggene våren 2024**, noe som resulterte i usikkerhet for høsten 2024 med tanke på plassering av barna. Da tilsynsrapportene kom kunne vi bruke bygget som tidligere, men teknisk måtte utbedre en del feil og mangler. Det skjedde noe arbeid høsten 2024, men resten måtte utsettes til 2025 på grunn av arbeidet ved Hedalen barne- og ungdomsskole, Hedalen naturbarnehage og Begnadalen barnehage.
- **Trafikksikkerhet:** Parkeringsplassen for ansatte og foreldre er ikke stor nok, og det parkeres flere steder rundt barnehagen, noe som skaper utrygge trafikksituasjoner. Utfordringen er spesielt stor på vinteren
- Langtidssykemeldinger, permisjoner og ansatte som sluttet, førte til en krevende bemanningssituasjon. Dette gjør at det er vanskelig å få dagene til å gå opp på alle avdelinger. **Uforholdsmessig mye av styrers arbeidstid** brukes til å få sammen bemanning ved fravær. Styrer går også inn på avdeling i de tilfellene der det ikke er mulig å opprettholde forsvarlig drift ved bruk av vikar. Dette gjør at styrer ikke får gjort sine arbeidsoppgaver.

- **Pedagogisk psykologisk tjeneste** har vært fraværende lenge pga. rekrutteringsproblemer og sykmeldinger.
- Vi har ca 10 personalmøter i året. Det er utfordrende at vi ikke har mer tid til **felles faglig drøfting og kompetanseheving felles i hele personalgruppa.**

Hedalen naturbarnehage:

Utvikling:

- Vi har fått "ny" barnehage, da den er **renovert**.
- **Lekeplassen:** Nye huskestativ er satt opp og gamle apparater er flyttet. Det ble satt opp et nytt gjerde som er høyere opp imot vei/parkering, og de minste kan nå gå trygt ut og direkte ned på lekeplassen på innsiden av gjerdet.
- Vi jobber fortsatt med utviklingsarbeid med tema **relasjoner**. Vi har hatt INN inne for digitale veiledninger med fagteamet på personalmøtene på kveldstid.
- To av barnehagens faste ansatte har fullført utdanning som barnehagelærer. Dette betyr at vi får kvalifisert personale i pedagogstillinger. Høsten 2024 startet ytterligere en ansatt på barnehagelærerutdanning. Dette er viktig for å sikre kvalitet i tilbudet.
- Personalgruppa øker sin kompetanse ved å delta i utviklingsarbeid og veiledning av Universitetet i Innlandet.
- Vi får **gode tilbakemeldinger fra de nye ansatte** på at det er fint å jobbe hos oss, at de blir tatt godt imot, og at vi har et godt faglig miljø blant pedagogene med rom for læring og erfaringsutveksling. Vi har hatt elever fra ungdomsskolen og videregående utplassert
- **Kompetanseheving** i samarbeid med barnevernet
- Godt og nært samarbeid med PPT både i enkeltsaker og inn i det forebyggende arbeidet.
- **Foreldregruppa er engasjert og positive** til samarbeid.
- Vi har nå fått til et mye **videre og bedre tverrfaglig samarbeid i kommunen**. Vi samarbeider godt med nærmiljøet

Utfordringer:

- Ved fravær må **styrer bruke mye tid** på å få samme "kabal" slik at barnehagen driftes på en forsvarlig måte. Ved stort og akutt behov går styrer inn på avdeling. Dette fører til at styrer ikke får gjort de oppgavene hun skulle gjort.

Sør-Aurdal ungdomsskole:

Utvikling:

Skolemiljø:

- **Jevnlig arbeid med skolemiljøet** i form av lærerstyrte samarbeidspartnere og grupper, aktiviteter m.m.
- **Overnattingsturer** der elevene må samarbeide i teltlag, om matlaging, og der de også får livsmestring i form av planlegging, kle seg, pakking, fysisk aktivitet m.m.
- Felles aktiviteter **på tvers av team** som juleball, innebandyturnering, julelunsj m.m.
- SAUS har gjennomført Elevundersøkelsen, Spekter og våre egen "mobbeundersøkelse" som retter seg mot skolemiljøet til elevene. Elevundersøkelsen viser **lave tall sammenlignet med landsnitt og tall i regionen.**

Organisatorisk:

- Mer samkjørt og bredere bruk av **kommunens digitale plattformer**. Visma skole og Office 365.
- Utvikling av **retningslinjer/rutiner** for vurdering av orden/atferd, vurdering generelt, avvikshåndtering m.m. Samt **systematisk arbeid** med dette på hvert team.
- De ansatte har fått oppfrisking/kurs/opplæring på **planer/rutiner** knyttet opp mot kommunens plan for et godt og trygt psykosalt miljø. Vi har også utarbeidet konkrete prosedyrer for håndtering av skolemiljø saker (Kap. 12-saker).
- Oppstart av **nye valgfag** som aldri har vært på SAUS før, bl.a. «Produksjon for sal & scene» og «Ideer og praktisk forskning».
- Fokus på **gode rutiner og bruken av kommunens internkontrollsystem**

Utviklingsarbeid:

- Etablering av **fagteam**, der det hvert halvår jobbes systematisk i de ulike fagmiljøene.
- Skolen har utarbeidet en egen **skoleutviklingsplan** for perioden 2025-2030 med årlige handlingsplaner.
- Utviklingsarbeidet blir ledet av inspektør. I tillegg har to lærere status som ressurslærere med nedsatt undervisningstid med 2,74%

Flytting og praktisk tilrettelegging:

- Vi har gjennomført **to flytteprosesser** i 2024.
- Takket være et fleksibelt, selvstendig og handlekraftig kollegium, som krummer nakken og går på med positivitet, har dette gått veldig bra. **Rektor er veldig stolt over sine ansatte!**

Utfordringer:

- SAUS skal inn i **ny skole** om et par år. Arbeidet rundt dette starter allerede dette året, og ansatte pluss ledelsen vil bli involvert i form av en prosjektgruppe. Dette er tidkrevende og må prioriteres
- Få til et **velfungerende tverrfaglig samarbeid med andre tjenester**. Dette er det viktigere enn noen gang å få plass. Undersøkelser viser at våre elever trenger en bredere og annen oppfølging enn det lærere/assistenter er i stand til å gi. Da er det avgjørende at samarbeidet med helsetjenestene (helsestasjonen, PPT, BUP, Barnevern) fungerer godt.

Hedalen barne- og ungdomsskole:

Utvikling:

- HEBU er skoleåret 24/25 **4 delt**, med sammenslåinger innad i gruppene.

Skolemiljø:

- Under rehabiliteringen har det ikke vært mulig å gjennomføre alle tiltak skolen har i sitt årshjul for skolemiljø. Vennskapsuke for 1.-10. trinn og Luciafest for 1.-4. trinn er gjennomført.

Organisatorisk:

Årsmelding 2024

- Det jobbes godt med å oppdatere og synliggjøre ulike rutiner og uskrevne regler. Skolens bok er under revidering

Utviklingsarbeid:

- Jobber godt med fådelt undervisning og hvordan utnytte ressursene vi har på en god måte
- Det jobbes med skoleutviklingsplan for perioden 2025-2030 med årlige handlingsplaner

Flytting og praktisk tilrettelegging

- 2024 har vært prega av rehabilitering, men vi har klart å opprettholde en god skolehverdag for elevene takket være fleksible og dedikerte ansatte
- Det er blitt brukt mye tid på rydding, kasting og flytting for både elever og ansatte.

Utfordring:

- Det er **krevene å undervise flere trinn samtidig**. Vi har en plikt til å gi tilpassa opplæring slik at elevene får et tilfredsstillende utbytte uavhengig av forutsetninger. I tillegg er fådelt undervisning generelt krevende med opptil 4 årstrinn som samlet skal ha tilrettelagt og tilpasset undervisning.
- Fravær hos lærer dekkes opp internt så langt det lar seg gjøre. Ved omorganisering av ressurser går det ut over de som trenger oppfølging mest. **Planer endres og ressurser omdisponeres** fra elever med enkeltvedtak.
- Flere **deltidsstillinger** gjør det utfordrende å legge timeplan, og utnytte ressursene på en best mulig måte.

Bagn skole:

Utvikling:

Skolemiljø

- Et godt organisert uteområde med sone-inndelte områder som skaper trygghet og inkludering med tilbud om aktiviteter drevet av trivselsledere
- Trivselsledere (elever) og organisert/veiledet lek
- Vi opplever at en tydelig og likeverdig undervisningspraksis bidrar til et godt psykososialt miljø

Teamsamarbeid

- Rutiner for alle funksjoner og planarbeid
- Ajourførte årshjul innen fag, aktiviteter og HMS
- Godt samarbeid mellom teamledere, plangruppe og ledelsen

Utviklingsarbeid

- Arbeid med relasjoner og validering av følelser overfor elever og foresatte
- Nærvær og profesjonalitet i skolen for ansatte
- Trygghet og trivsel for alle

SFO

- Plan for organisering (årsplan), bemanning og HMS

Ledelsen

- Det stilles krav til det faglige og pedagogiske arbeidet
- Ledelsen støtter, veileder, utfordrer og involverer i samarbeid med Universitetet i Innlandet
- Gjensidig forpliktende samarbeid

Utfordringer:

- Sammensatte utfordringer innen helse, læring og sosiale forhold er vanskelig og ressurskrevende.
- Helseyskepleiere og annet helsepersonell i skolen er viktig for å støtte og veilede elever som har det vanskelig, men dette er også **ressurskrevende og det fordrer et tett og godt samarbeid mellom oppvekst og helse.**
- Det er behov for **kompetanseheving** av de ansatte for å bedre kunne tilpasse undervisningen og ivareta alle.
- **Inkludering krever en helhetlig tilnærming** fra skolen, andre kommunale tjenester og samfunnet. Det er viktig å sikre at alle elever får den støtten de trenger for å lykkes

Pedagogisk psykologisk tjeneste:

Utvikling:

- PPT har gjennom Oppvekstløftet hevet sin kompetanse i samarbeid med INN. Det har blant annet vært fokus på **innføring av ny Opplæringslov 1.august 2024.**
- Det var et **tett og godt samarbeid** mellom barnehagene, skolene og PPT første halvdel av 2024.
- Saksbehandlere i PPT hadde faste dager ute i tjenestene og det var fokus på **forebyggende arbeid gjennom veiledning.**

Utfordring:

- **Leder PPT og flere saksbehandlere sluttet** i løpet av våren/sommeren og høsten. Vi mistet slik mye god kompetanse og relasjoner som var opparbeidet mellom saksbehandlere og barnehagene/skolene.
- Det har vært **utfordrende å få ansatt** saksbehandlere i PPT.
- Innføringen av ny Opplæringslov ble ikke ivaretatt på en god nok måte i samarbeidet mellom PPT og skolene, og det har vært mye usikkerhet til tross for rutiner.
- **Ventetid** for barn som er henvist til PPT for utredning
- Det vil ta tid å bygge opp en "ny" tjeneste.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2023	2024	2024		
1600-Innvandrertjeneste	1 080	1 895	1 909	15	0,8 %
2100-Bagn skule	19 330	18 847	19 231	384	2,0 %
2110-Oppvekst og kultur, felles drift	7 346	7 543	9 177	1 634	17,8 %
2120-Sør-Aurdal Frivilligsentral	0	371	15	-355	-2316,8 %

Årsmelding 2024

Virksomhet	Regnskap 2023	Regnskap 2024	Rev. bud. 2024	Avvik i kr	Avvik i %
2200-Sør-Aurdal ungdomsskole	13 540	13 711	13 894	184	1,3 %
2320-Begnadalen barnehage	995	10	0	-10	0,0 %
2330-Hedalen naturbarnehage	4 087	5 903	4 966	-937	-18,9 %
2340-Reinli barnehage	11 689	13 816	12 877	-939	-7,3 %
2350-Sør-Aurdal folkebibliotek	971	1 105	1 291	186	14,4 %
2400-Hedalen barne- og ungdomsskole	9 675	10 011	9 383	-628	-6,7 %
Sum	68 713	73 210	72 743	-466	-0,6 %

Kommentar til status økonomi

Tjeneste	Avvik	Forklaring
Kulturområdet	Mindreforbruk 105´	<ul style="list-style-type: none"> Eksterne tilskudd og reduserte utgifter
Sør-Aurdal kulturskole	Merforbruk 129´	<ul style="list-style-type: none"> Utgifter til kjøp av lærerkrefter fra andre kommuner er høyere enn budsjettert og høyere enn mindreforbruket i faste lønnsutgifter Inntekter fra brukerbetaling er lavere enn budsjettert
PPT	Mindreforbruk 245´	<ul style="list-style-type: none"> Stillinger har ikke vært besatt
Oppvekst og kultur felles drift	Mindreforbruk 1 985´	<ul style="list-style-type: none"> Det har ikke blitt satt inn vikar ved sykefravær Statlige overføringer for inntektstap i barnehage og SFO er ført her. Inntekt 1 900´. Dette skulle vært fordelt ut igjen på skolene og barnehagene Det er tatt inn 800´ fra bundne fond
Vassfaret leirskole	Merforbruk 570´	<ul style="list-style-type: none"> For budsjett 2024 ble budsjettert inntekt for 2023 videreført. Det lå slik inne en inntekt på 456´ som ikke var reell
Innvandrertjenesten	På budsjett	
Bagn skule	Mindreforbruk 384´	<ul style="list-style-type: none"> Refusjon fra kommuner var høyere enn budsjettert Ressurser har blitt omdisponert ved korttidsfravær der det har vært mulig Omorganisering av personalet ved langtidsfravær og innleie av vikarer Nøysom drift av skole og SFO

Årsmelding 2024

		<ul style="list-style-type: none"> • Redusert bemanning da ansatt sluttet i november og ikke ble erstattet
Sør-Aurdal frivilligsentral	Merforbruk 355´	<ul style="list-style-type: none"> • Dette er ikke et reelt merforbruk da det kommunale tilskuddet ligger på sentraladministrasjonen og ikke er overført til oppvekst og kultur. Frivilligsentralen er på budsjett når man tar hensyn til dette.
Sør-Aurdal ungdomsskole	Mindreforbruk 184´	<ul style="list-style-type: none"> • Teamorganiseringen ivaretar fravær i høy grad ved å slå sammen grupper og generelt finne løsninger innenfor eksisterende bemanning.
Hedalen naturbarnehage	Merforbruk 937´	<ul style="list-style-type: none"> • Det ble ansatt ett årsverk fra august for å bemanne opp barnehagen i Begnadalen • Det ble ansatt fagperson for å ivareta enkeltvedtak fattet i februar. Dette lå ikke inne i budsjett • Inntekter på brukerbetaling ble lavere enn budsjettet. Dette inntektstapet dekkes av statlige overføringer som er inntektsført på Oppvekst og kultur felles drift
Reinli barnehage	Merforbruk 940´	<ul style="list-style-type: none"> • Inntekter på brukerbetaling ble lavere enn budsjettet. Dette inntektstapet dekkes av statlige overføringer som er inntektsført på Oppvekst og kultur felles drift • Økt bemanning fra august 2024 med bakgrunn i økning i småbarn. Dette for å ivareta pedagognorm og bemanningsnorm • Det har ikke blitt satt inn vikar på alt sykefraværet
Sør-Aurdal folkebibliotek	Mindreforbruk 186´	<ul style="list-style-type: none"> • Tjenesten har blitt driftet med redusert bemanning. Noe av de faste hjemlene har blitt erstattet av vikar
Hedalen barne- og ungdomsskole	Merforbruk 628´	<ul style="list-style-type: none"> • Skoleskyss ble 108´ høyere enn budsjettet

		<ul style="list-style-type: none"> Inntektstap på SFO dekkes av statlige overføringer som er inntektsført på Oppvekst og kultur felles drift
Nettoreultat for OPK	Merforbruk 466' (0,6 %)	

Oppsummering tiltak

- Økt bemanning i barnehagen har vært ut ifra bemanningsnorm og pedagognorm. Dette lå ikke inne i budsjett for 2024. I tillegg ansatte vi i Begnadalen barnehage før vi fikk vite at det ikke kunne bli oppstart før januar 2025
- Når vi går inn i tallene ser vi at vi jevnt over har et for høyt sykefravær. I de fleste tjenestene blir mye av sykefraværet ivaretatt innenfor eksisterende bemanning, noe som gjør at inntektsiden er høyere enn utgiftssiden. Økonomisk bidrar dette til å holde budsjett, men det reduserer kvaliteten i tjenestene og det er en belastning for de som jobber i tjenestene. Det må jobbes for å få ned sykefraværet i tjenestene
- I regnskapet for 2024 er det tatt inn 800' fra bundne fond. Dette er ressurser som går inn i oppfølging av utviklingsarbeidet i skolene. Ressursene er brukt til lønn, veiledning fra INN og frikjøp av lærere som sitter i ressursgruppene. Dette er ikke midler vi har i 2025

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	1				
Nye tiltak					
Endring statsbudsjettet grunnskole	479	0	479	Ferdig	Ført på 210Må fordeles ut på tjenestene før regnskapsavslutningen
Endringer statsbudsjettet barnehage	560	0	560	Ferdig	Ført på 210Midlene ble ikke ført ut på tjenestene før regnskapsavslutning. Dette er kommentert i økonomistatus drift
Økte utgifter barn/elever i andre kommuner	630	862	-232	Ferdig	Denne utgiften er usikker med tanke på barn fra SAK som plasseres i fosterhjem utenfor kommunen. Det har i tillegg kommet på utgifter til transport fra august 2024. Vi vil ikke ha oversikt over denne utgiften for i desember når refusjonskravene kommer.
Innvandrertjenesten	1 960	0	1 960	Ferdig	Vi forholder oss til vedtaket som sier hvor mange vi skal bosette. Vi vet ikke hvem vi skal bosette med tanke på helsetilstand, alder og så videre, og det er lik usikkerhet forbundet med kostnader til ivaretagelse og utbetaling av introduksjonslønn.
Sum	3 629	862	2 767		
Innsparingstiltak					
Endringer i inntekter	-1 442	0	-1 442	Ferdig	Reduserte inntekter forbundet med videreutdanning. Utgiften utgår når det ikke skal inn vikar
Reduksjons i årsverk	0	0	0	I arbeid	Det startes en god prosess i august. Utfordringen her er at vi ikke har klart å ta inn de reduserte utgiftene som allerede ligger som vedtatte tiltak

Årsmelding 2024

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
				inne i OPK sin ramme. Nedtak fra august 2025 for å unngå redusert bemanning innen nåværende barnehage/skoleår
Sum	-1 442	0	-1 442	
Sum tiltak	2 187	862	1 325	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	2,24 %	6,19 %	8,43 %
Årlig sykefravær 2021	2,13 %	7,45 %	9,58 %
Årlig sykefravær 2022	2,04 %	6,24 %	8,28 %
Årlig sykefravær 2023	2,39 %	5,60 %	7,99 %
Årlig sykefravær 2024	1,97 %	5,82 %	7,79 %

Status sykefravær og HMS

Vi har et for høyt sykefravær i noen av tjenestene våre. Det skal være en samling med alle lederne og Arbeidslivssenteret, og det skal settes i gang et arbeid i de tjenestene som over tid har hatt et for høyt fravær.

Helse og omsorg

Tjenesteområdebeskrivelse

Helse og omsorg består av følgende tjenesteområder:

- Helse- og omsorg administrasjon
- Institusjon
- Tilrettelagte tjenester
- Hjemmetjenesten
- Helsestasjon og skolehelsetjenesten
- Legetjenesten
- Ergo- og fysioterapitjenesten
- Psykisk helse
- Interkommunale tjenester

Samlet ca. 147 årsverk

Helse- og omsorg administrasjon

- Tjenesteområdet består av administrasjon innen Helse og omsorg, i tillegg er Tildelingskontoret og Velferdsteknologikoordinator organisert her. Tildelingskontoret skal saksbehandle og tildele tjenester i henhold til lovverk og retningslinjer, samt være kommunens lovpålagte koordinerende enhet. Tjenesten er også systemansvarlige for journalprogrammet Profil og turnusprogrammet VER.
- Årsverk: 6,8 (hvorav 0,4 er kommunepsykolog vi fakturerer Etnedal kommune for)

Institusjon

Sør-Aurdalsheimen (SAH) er kommunens sykehjem/ institusjon og høyeste omsorgsnivå, og består av 5 grupper.

- Rehab: 8 korttidsplasser (KTO). Disse brukes til rehabilitering avlastning, palliasjon.
- Midtgarn: 8 Langtidsoppholdsplasser (LTO) for pasienter med diverse diagnoser.
- Solstugu: 6 LTO for personer med demens, endret fra forsterket avdeling til vanlig demens i 2024.
- Vestgarn: 8 LTO for personer med demens
- Øvre Midtgarn: 8 LTO plasser for pasienter med diverse diagnoser.
- Tillegg er det produksjonkjøkken og vaskeri/ renholdsavdeling, samt at dagtilbud for hjemmeboende personer med demens er organisert under SAH.
- Årsverk: 46,7

Tilrettelagte tjenester

- Tilrettelagte tjenester består av 4 bofellesskap, som også er personellbase til ambulante tjenester utenfor.
- Arbeidstilbud med kantinedrift og VTA-plasser (Varig Tilrettelagte Arbeidsplasser), ansvar for støttekontakt, Brukerstyrt Personlig Assistanse, omsorgsstønad og avlastning. Det ytes tjenester til personer med utviklingshemming, eller andre med behov for bistand og tilrettelegging i utførelse av sine daglige gjøremål og ivaretagelse av egen helse.
- Ca 30 brukere får tjenester fra bofellesskapene, i tillegg til brukere i de andre områdene nevnt over.
- Vi har assistenter, helsefagarbeidere, barne- og ungdomsarbeidere, vernepleiere, sykepleiere. Vi har to avdelingsleder og en felles fagleder i tjenesten. Fagleder har tett samarbeid med fag- og kvalitetssykepleier tilhørende institusjon- og hjemmetjenesten, for felles rutiner og kurs for ansatte i turnusområdene.
- Årsverk: 49

Hjemmetjenesten

- Hjemmetjenesten består av hjemmesykepleie som utfører helsehjelp og praktisk bistand/hjemmehjelp som utfører renhold, til hjemmeboende tjenestemottakere etter individuelle vedtak for helse-og omsorgstjenester.
- Tjenesten er organisert med felles leder med ergo-og fysioterapitjenesten, to sykepleiekoordinatorer, en fag-og kvalitetsykepleier samt sykepleiere, fagarbeidere og pleiemedhjelpere i turnus. Tjenesten har også tilknyttet demenskontakt og kreftkontakt som arbeider både forebyggende og behandlende.
- Årsverk: 27,2

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten driver helsefremmende og forebyggende virksomhet. Målet er å fremme barn og unges fysiske, psykiske og sosiale helse, samt å forebygge sykdom og skade. Tjenesten er et gratis lavterskeltilbud til alle barn i alderen 0 – 20 år, samt deres familier.
- Tjenesten bemannes av 2 helsesykepleiere og 1,8 familieveiledere. Grunnet tilskudd og styrkingsmidler fra Helsedirektoratet har det også vært en deltids prosjektstilling som helsesykepleier i 2024, som har jobbet spesielt mot styrking av skolehelsetjenesten.
- Det jobbes i hovedsak etter et friskfokus, - der utgangspunktet er ressursene til barnet - og familien. Styrking av foreldrekompetanse er et viktig satsningsområde. Det jobbes aktivt med å

komme "tidlig inn", for å forebygge/hindre skjevutvikling. Observasjon av samspill, samtale med barn og foreldre, samt kartlegging av risikofaktorer, er viktige arbeidsmetoder.

Familieveiledernes hovedoppgave er å styrke denne satsningen, i form av individuell oppfølging av barnefamilier med ekstra behov.

- Tjenesten samarbeider tverrfaglig med barnehager og skoler, andre tjenester i helse og omsorgssektoren, regionalt og med spesialisthelsetjenesten.
- Årsverk: 3,8

Legetjenesten

- Legetjenesten gir nødvendig helsehjelp til alle som bor og oppholder seg i kommunen. Legene har oppfølgingsansvar overfor sykehjem, hjemmesykepleie og helsestasjons- og skolehelsetjenesten, samt ivaretar kommunelegeoppgaver.
- Legene deltar i det interkommunale legevaktsamarbeidet som vi er lovpålagt å ha.
- Tjenesten har 4 fastlege hjemler (hvorav to leger jobber rotasjonsturnus), samt helsesekretærer og sykepleiere.
- Årsverk: 6,1

Ergo- og fysioterapitjenesten

- Ergo- og fysioterapitjenesten har felles leder med hjemmetjenesten, som har ansvar for fag, personale og økonomi. Tjenesten består av fysioterapeuter, ergoterapeut, frisklivveileder og hjelpemiddeltekniker. En kommunal fysioterapeut har faglederansvar og håndterer daglig drift.
- Tjenesten tilbyr polikliniske behandlinger, deltar i skolehelsetjenesten, barnehager, helsestasjon og rehabiliteringsavdelingen, samt jobber med hverdagsmestring og hjelpemiddelformidling. Tjenesten er samlokalisert med to fysioterapeuter med driftsavtale.
- Frisklivssentralen veileder personer som vil endre levevaner innen fysisk aktivitet, kosthold og tobakk, gjennom individuelle samtaler og gruppetilbud.
- Årsverk: 3,2

Psykisk helse

- Tjenesten består av behandlere, et dagtilbud og tverrfaglig boligsosialt team (prosjekt ut 2025).
- Det gis tjenester og tilbud om individuelle samtaler, ulike gruppe/kurs tilbud, dagtilbud og praktisk bistand i egen bolig.
- Det er tett samarbeid med andre tjenester i helse og omsorg inkl. kommunepsykolog, samt tverrfaglig med sektor for oppvekst, NAV, politi, FACT (Flexible Assertive Community Treatment) mv.
- Psykisk helsearbeid er også en del av det kommunale kriseteamet.
- "Medeiere" i FACT Valdres som har kronisk syke og rus pasienter. Består av et team med psykiater, psykolog, Nav, og behandlere som reiser hjem til pasienten, et oppsøkende team.
- Årsverk: 5,4

Interkommunale tjenester

- Tjenesteområdet består av Barneverntjeneste + Barnevernvakt, Krisesenter, Miljørettet Helsevern, Nok (tidligere SMISO), Helserrådgiver, Regional kreftkoordinator, Jordmortjeneste, NAV, FACT-team, Valdres lokalmedisinske senter (VLMS) m/ legevakt, intermedisær avdeling og kommunale akutte døgnplasser.

- De interkommunale tjenestene sikrer at Sør- Aurdal kommune har mulighet til å innfri de lovkrav som stilles på de tjenestene som krever mer spesialisert behandling /kompetanse, samt det bidrar til å gjøre tjenestene mer robuste.

Utvikling og utfordringer

Kommunen skal ha et godt helse- og omsorgstilbud for innbyggerne. Helse- og omsorgstjenestene er behovstyrt, individuelt vurdert og vedtaks festet. Kommunen skal sikre gode individuelle vurderinger når tjenester tildeles, med fokus på hva som er viktig for tjenestemottakeren basert på behovsvurdering og brukermedvirkning. Tjenestene jobber etter lover, forskrifter, nasjonale veileder og retningslinjer. I tillegg er kvalitetsreformen Leve Hele Livet/ Bu trygt heime og Barnevernreformen/ Oppvekstreformen, sammen med spesielt Temaplan for Helse og omsorg, førende for hvordan sektoren jobber.

For Helse og omsorg har 2024 vært et år med mye endringer. Etter en lengre tid med konstituering av kommunalsjef, ble det fast ansettelse i denne stillingen rundt årsskifte. I tillegg ble det endringer i blant annet rådgiverstilling, avdelingslederstilling og koordinatorstillinger, og først i august var alle ansatte på plass i sine stillinger.

Sommer/ høst 2024 startet en prosess med kartlegging av alle oppgaver og ansvar til ledere, merkantile ressurser og ved Tildelingskontoret, for å se hvordan vi kan organisere oss mest hensiktsmessig i Helse og omsorg. Dette med tanke på hvordan vi bruker kompetanse og ressurser vi har på best mulig måte. Hovedtillitsvalgte har vært informert om og involvert i dette arbeidet, og sammen med de ble det konkludert med at det vil være fornuftig å gjøre noen organisatoriske endringer - disse prøves ut i 2025.

I løpet av året er det jobbet med revidering av Strategisk kompetanseplan for helse og omsorg, med GAP-analyse/ behovsanalyse og ny opplæringsplan/ handlingsplan - arbeidet sluttføres i 2025. Det er også jobbet med Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) i forhold til Helseberedskap - dette med utgangspunkt i overordnet ROS-analyse for kommunen. Helseberedskaps-ROS med tilhørende plan er vi pålagt å ha, og denne skal også sluttføres i 2025.

Arbeidstilsynet har i løpet av 2023 og 2024 hatt tilsyn i forhold til Helse- Miljø- og Sikkerhetsarbeidet (HMS-arbeidet) i alle våre turnusområder. Det ble gjennomført ROS-analyser, og vi fikk noen pålegg. Alle disse er lukket, og det jobbes videre med tiltak i forhold til HMS-arbeidet.

Kontrollutvalget hadde vedtatt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon der temaet var: "Bruker- og pårørendemedvirkning i hjemmetjenesten". Gjennomføringen ble gjort i 2.halvdel av 2024, og rapporten blir lagt fram for Kontrollutvalget og senere Kommunestyret i første del av 2025.

Det er nyttig med tilsyn og at noen "kikker oss i korta", men det krever mye ekstra arbeid - spesielt for de som blir mest involvert - i tillegg til at vanlig drift av tjenesten skal "gå som normalt".

I henhold til Temaplan Demensplan har demensteamet i kommunen jobbet jevnt gjennom året. I februar ble det undertegnet avtale med Nasjonalforeningen for folkehelse, om Demensvennlig samfunn. I mai og november ble det gjennomført kompetansehevende kurs for næringslivet, med god deltagelse fra flere bedrifter fra hele kommunen. Vi ser god nytte av Dagtilbud for hjemmeboende personer med demens, som har driftet 6 plasser 2 dager per uke.

Det jobbes kontinuerlig med kompetanseheving i tjenestene. Bruk av Norsk Helseinformatikk elektronisk-læring er et viktig verktøy som nyttes til dette. Det legges opp til noen obligatoriske kurs for alle ansatte gjennom året, samtidig som kursportalen er tilgjengelig slik at ansatte selv kan ta kurs de ønsker kompetanseheving i. I tillegg ligger også kursportalen i Kompetansebroen tilgjengelig for alle ansatte.

Årsmelding 2024

Flere ansatte er i gang med og/ eller har fullført utdanning til helsefagarbeider i løpet av året, samt noen er i gang med sykepleier- og vernepleierutdanning. Vi har også noen - både på fagarbeider- og bachelornivå - som tar videre-/ etterutdanning.

Fokus på velferdsteknologiske/ digitale løsninger og implementering av disse, er videreført i 2024. Sammen med Frivilligsentralen og Biblioteket har "Digihjelpen", et drop-in tilbud ved biblioteket, vært gjennomført i løpet av året. Det har vært varierende oppmøte, men vi mener det er et viktig tilbud som kan være med heve den digitale kompetanse i befolkningen.

Digital hjemmeoppfølging og PreVIS (Prehospital Video I Samhandling) er to prosjekter som har gått gjennom året - dette i samarbeid med resten av Valdres og Innlandet. Dette må det fortsatt være fokus på, og arbeidet fortsetter i 2025. Det ble også besluttet å skifte trygghetsalarmer, slik at disse blir tilknyttet samme "plattform" som sykesignalanlegget ved Sør-Aurdalsheimen. Før de kan tas i bruk, må det gjøres en del forberedelser. Det er lagt ned en stor jobb med dette i løpet av høsten, og nye alarmer settes i drift i løpet av 1.kvartal 2025. De nye alarmene har mulighet for flere funksjoner enn de vi har hatt til nå - men for brukerne vil det ikke være merkbar endring i selve bruken av alarmen.

Det var planlagt oppstart av prosess som skal føre til en ny samlokalisert bolig innen tilrettelagte tjenester - jf.KS-087/23. Prosessen kom såvidt i gang med noen møter i en arbeidsgruppe, men på grunn av mange og store byggeprosjekter i kommunen og mangel på ressurser på byggeteknisk side, er prosjektet utsatt. Det er forståelig at prosjektet må utsettes noe, men vi ser at dette gir oss utfordringer i de kommende årene. Boliger som skal erstattes av en ny samlokalisert bolig, er gamle og lite universelt utformet, og dette utfordrer daglige aktiviteter både for beboere og ansatte. Det utfordrer oss også kostnadmessig, og ikke minst personalmessig. Flere spredte små boliger vanskeliggjør "sambruk" av personalet, og vi trenger flere på jobb enn det vi egentlig har behov for sett ut i fra behovet hos brukerne.

I 2024 har det fortsatt vært vanskeligheter med å rekruttere ansatte til både faste stillinger og vikariater, og vi ser det samme i de andre Valdres-kommunene og landet forøvrig. Dette medfører at de ansatte vi har må jobbe ut over sine stillingsstørrelser, og i blant mer enn ønskelig. Over tid sliter dette, og resulterer i blant i sykefravær. Det jobbes aktivt med sykefraværarbeid i alle tjenester, men utfordringen er i blant mangel på vikarer. For gjennomføring av sommerferieavviklingen ble det nødvendig å bruke vikarbyrå innen alle turnusområdene, samt ved legetjenesten. Et dyrt, men helt nødvendig tiltak for å kunne levere forsvarlige tjenester. I alle turnusområdene ble det i forbindelse med ferieavviklingen også i år benyttet ordning med praktisk assistent/ stuevakt. Unge arbeidstakere ned til 15 år utførte praktiske oppgaver som f.eks matservering, rydding etter måltider, søppeltømming, sosialt samvær med pasienter osv. Dette var god avlastning og hjelp for de ansatte til de ikke helserelaterte oppgavene. Ordningen er videreført noen steder etter sommeren, og forhåpentligvis kan dette også vekke lysten til en utdanning innen helse- og omsorgstjenestene for noen.

Det jobbes iherdig alle steder med og legge tilrette så langt det er mulig for at de ansatte skal ha det bra på jobb, slik at vi beholder de dyktige medarbeiderne vi har og rekrutterer nye ansatte til oss.

Det er også i år lagt ned en formidabel jobb ute i tjenestene fra alle ledere og medarbeidere gjennom hele året, som virkelig er verdt å merke seg - så stor honnør til alle for en uvurderlig innsats!!

Spesifikt for de ulike tjenestene;

Tildelingskontoret

Årsmelding 2024

- Tildelingskontoret (TDK) jobbet iherdig gjennom hele 2024, med noe etterslep på saksbehandling. Det ble behandlet 650 saker.
- Tjenesten ble styrket med 0,6 årsverk, men var først fulltallige de siste månedene av året - dette av ulike årsaker.
- Fortsatt økning i søknader og mer komplekse og sammensatte saker som krever mer tid til saksbehandling og koordinering.
- TDK er kommunens koordinerende enhet. Gjennom "Oppvekstløftet" (samarbeidsprosjekt Oppvekst og Helse i Valdres) har det vært fokus på bl.a. koordinator-rollen, tverrfaglig samarbeid osv, og her har TDK vært delaktig. Dette jobbes det videre med her utover i 2025.
- Ved å ha nok ressurser ved TDK, vil vi raskere få gjort gode kartlegginger og saksbehandling slik at tjenestene har gode vedtak å jobbe etter så tidlig som mulig. Det er jobbet jevnt og trutt med å spise vedtakene.
- TDK er medlem i kommunens boliggruppe, som følger opp tiltak i helhetlig boligplan og behandler søknader om boliger.

Institusjon

- Kapasiteten på plasser har vært grei i 2024. Ved behov for korttidsopphold, har det ofte vært mulighet til å gi dette samme uke/ innen en uke. Sjelden overliggerdøgn på sykehus, som trenger opphold etter sykehusopphold.
- Pårørende som trenger avlastning noen uker i året, får dette når de trenger det.
- Det har ikke vært venteliste på langtidsopphold. De som fyller kriteriene for slik opphold, får dette når de har behov.
- Godt samarbeid med tildelingskontoret, hjemmetjenesten og de frivillige.
- Endret organisering høsten 23, har vært prøvd ut i hele 2024: Med 1 avdelingsleder og 1 sykepleiekoordinator. (Tidligere 2 avdelingsledere). Dette ser ut til å være en god organisering som fungerer bra.
- I forbindelse med sykefraværet har vi ikke fått dekket sykepleier-fraværet med sykepleier, derfor brukt endel bakvakter når det ikke er sykepleier på jobb.

Tilrettelagte tjenester

- Vi jobber fortsatt med Rusta for framtida, hvordan utføre tjenester på en smartere måte, hva kan vi slutte med
- De ansatte er i stadig større grad inneforstått med at vi må jobbe anderledes
- Fått oppført nytt kontor på Synneisbakkin til en administrativ stilling (avdelingsleder)
- Fortsetter med egen innleiansvarlig som ikke er 3-årig. Fortsatt mye vakant og et stort område som skal dekkes. Det blir sett behov og samarbeid på tvers, dette frigjør avdelingsledere til sine oppgaver
- Viderefører dagsenteret på Tingvolltoppen (i tilknytning til arbeidstilbudet), et tilbud til brukere som har nytte av å komme seg ut, uten at det blir forventet en arbeidsinnsats
- Fagleder døpes om til fag- og kvalitetsvernepleier men innehar mye av de samme oppgavene
- Positivt og bra oppslutning om Hafjellseminar som habiliteringstjenesten årlig tilbyr våre ansatte

Hjemmetjenesten

- Svært sjeldent pasienter ikke kan få dekt hjelpebehovet hjemme. Tjenesten har håndtert noen hjemmedødsfall og prosedyrer ute i tjenesten. Gode tilbakemeldinger på dette.
- Det oppleves som en større forståelse blant personell på at man må jobbe annerledes fremover og følge vedtak. Ikke gi "skjulte tjenester".

Årsmelding 2024

- Sykefravær hos koordinator har gjort det noe vanskelig å jobbe med utvikling/endring i en del av tjenesten.
- Pr. 31.12.24 ble det gitt hjemmesykepleie etter vedtak til 160 tjenestemottakere og utført praktisk bistand/hjemmehjelp til 63 tjenestemottakere.
- Utfordringene i tjenesten bunner i sykefravær, vakante stillinger og vanskeligheter med å rekruttere. Vakante helger og vakante vakter i ukedagene er en stor utfordring. Ferieavvikling er også utfordrende.
Pasientenes vedtak må ivaretas, og det må være nok personell deretter.
Det må ikke kun jobbes med utvikling og endring; men også en forståelse for prioritering av oppgaver og mestring av stress/hektisk dag på jobb. Det oppleves at flere ansattes opplevelse av stress/hektisk hverdag er svært varierende. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med gode rutiner og støtteverktøy slik at alle opplever å ha en god dag på jobb.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

- Det var 27 fødsler i kommunen i 2024. Det har vært gjennomført barseltreff og vært god oppslutning gjennom året.
- Innsatsteam for barn og unge er gjennomført månedlig, og det jobbes fortsatt med å videreutvikle arbeidet i teamet best mulig.
- Av kompetansehevende tiltak er det gjennomført sertifisering av personalet i observasjon av nyfødte (NBO - Newborn observation), og gjennomgått deler av TIBIR-opplæring (tidlig innsats for barn i risiko), som fullføres i 2025.
- Tilskuddsmidler fra Helsedirektoratet for styrking av skolehelsetjenesten ble videreført. Dette har gjort det mulig å ha en ekstra helsesykepleier i 50 % stilling gjennom hele året, og økt tilstedeværelsen på de ulike skolene. Denne stillingen har imidlertid ikke vært besatt deler av året, og det har vært utfordrende med rekruttering.
- Grunnet permisjon har tjenesten vært noe underbemannet hele året. Det er pågående stor etterspørsel og behov, noe som har medført travle dager for de ansatte.
- Det er videreført arbeid i henhold til "Oppvekstløftet", sammen med sektor for oppvekst. Det er jobbet på systemnivå med samarbeid, rutiner med videre, samt at koordinatorrollen har vært et viktig arbeidsområde.
- Deltagelse på foreldremøter i skoler, gjennomføring av foreldrekurs og foreldreveiledning (individuell og i grupper), utprøving av ulike nye tiltak, koordinatoroppgaver, og annet systemarbeid.
- I samarbeid med kommunepsykolog er det gjennomført en del refleksjonsgrupper med tema fra "Livet og Sånn", med personal i barnehage.

Legetjenesten

- Det så lovende ut med 4 fast ansatte leger da vi startet opp i 2024. Men det viste seg etterhvert at den ene av de to nyansatte legene ikke kom tilbake etter ALIS permisjon (ALIS: allmennlege i spesialisering), og har sagt opp sin stilling. Det vil derfor inn i starten av 2025 jobbes med en løsning der.
- Det ble brukt endel vikarbyrå også i 2024, dette pga en lege i foreldrepermisjon og en lege i ALIS utdanning fra 1/3 og senere i ulønnet permisjon ut året.

Ergo- og fysioterapitjenesten

- **Ergo- og fysioterapitjenesten** opplever en jevn økning i pasientantall. Terapeutene har bred og kvalifisert kompetanse, med fokus på faglig utvikling både internt og eksternt.

- **Hverdagsrehabilitering** er et fast tilbud i samarbeid med hjemmetjenesten. Derimot har det vært utfordrende å få dette godt i system grunnet mangel på ergoterapeut store deler av året. Dette må prioriteres fremover.
I tillegg har tjenesten et bredt utvalg av gruppetilbud, blant annet balansegruppe, fysiopilates, Aktiv A (artrosegruppe), kargruppe og hoftegruppe. Det jobbes videre med nye grupper, som *Sterk og stødig* for eldre.
- **Ergoterapitjenesten** har vært uten fast ansatt i store deler av 2024. En ergoterapeut ble ansatt i sommer, men fratradte i prøveperioden. Fra august til desember har en kommunal fysioterapeut ivaretatt ergoterapeutens oppgaver, noe som har ført til høy arbeidsbelastning og begrenset tid til utviklings- og forebyggende arbeid.
- **Hjelpemiddelformidling** omfatter både korttidsutlån av kommunale hjelpemidler og langtidsutlån fra hjelpemiddelsentralen. Hjelpemiddelteknikeren håndterer distribusjon, montering, vedlikehold og reparasjoner. Det er forventet at lageret har et godt utvalg av hjelpemidler, men plassmangel og mangel på tydelig skille mellom ren og uren sone skaper utfordringer for renholdsrutinene. Innbyggere må selv dekke kostnader for småhjelpemidler.
- Hjelpemiddelteknikeren har også ansvar for drift, vedlikehold og mindre reparasjoner av trygghetsalarmer tilknyttet hjemmetjenesten.
- **Frisklivsentralen** hadde en vikar frem til august som ivaretok gruppetimer og individuelle samtaler. Etter dette har det kun vært vikar en dag annenhver uke, noe som har redusert tilbudet det siste halvåret, selv om det er forsøkt opprettholdt så godt som mulig.

Psykisk helse

- Grunnet Samhandlingsreformen skal flere pasienter behandles i kommunen. Dette krever økt kompetanse og en opplever å ha flere, og "tyngre" pasienter som gjerne også har lengre behandlingstid enn tidligere i kommunehelsetjenesten.
- Boligsosialt team (BST) (prosjekt ut 2025): Jobber etter prosjektplan. Erfaring så langt er at BST og tjenestene rundt opplever at denne formen å gi hjelp på ses hensiktsmessig og avklart, både for tjenestemottaker og ansatte.
- Endringer i Skoglund dagtilbud grunnet at en ansatt sa opp stillingen ila året. Det er påbegynt et arbeid høsten 2024 med å koble BST og Dagtilbudet mer sammen, med varierende tilbakemeldinger så langt. Det må jobbes videre med avklaring av dette neste år.
- Utfordrende med lokaler og for få tilgjengelige samtalerom for behandlerne. Dette medfører at flere må gi behandling i pasientens hjem, så det brukes mer tid på kjøring og dermed høyere reiseutgifter enn nødvendig om det hadde vært egne lokaler tilpasset behovet i tjenesten.
- Det er prøvd ut ulike gruppetilbud - erfaringene er noe delt. En ser at flere har høyere terskel for å delta i en gruppe, enn å få individuell samtale. Det jobbes videre med å videreutvikle og etablere gode gruppetilbud.
- Samarbeid med kommunepsykolog oppleves fortsatt god.
- Psykososialt kriseteam har bistått i seks hendelser gjennom 2024.

Interkommunale tjenester

- De interkommunale tjenestene sliter også med å rekruttere til stillinger, i likhet med det vi kjenner til her i kommunen. Spesielt ser vi fortsatt utfordringer med legevakt, da vi har flere leger i Valdres som har fritak fra å gå vakter på grunn av alder eller andre årsaker. Det ble satt ned ei arbeidsgruppe med representanter fra alle kommunene, som skulle se på ulike måter å prøve å løse utfordringen på. Gruppen jobbet fram en rapport i løpet av året som er grunnlag for videre drøftinger hvordan vi skal rigge framtidens interkommunale legevakt. Dette arbeidet fortsetter i 2025.

Årsmelding 2024

- I 2020 startet et prosjekt med ny modell for psykisk helsevern i Valdres - et samarbeidsprosjekt mellom kommunene og Sykehuset Innlandet (SI). Denne representerer en dreining og et skifte fra døgntilbud som basis, til spesialisthelsetjenestetilbud på dagtid som basis. Dette innebærer at spesialisthelsetjenesten vil følge opp pasientene tettere der hvor pasientene oppholder seg. Avhengig av pasientens psykiske lidelse og funksjonsnivå vil pasienter som har behov for døgntilbud kunne få tilbud ved intermedieavdelingen på VLMS (Valdres lokalmedisinske senter), eller de andre døgnetenhetene på DPS Gjøvik, Reinsvoll eller Sanderud.
- I tillegg til døgntilbud ved VLMS, er en annen del av modellen at det ble etablert FACT-team i Valdres fra mars -20. FACT-team (Flexible Assertive Community Treatment) er oppsøkende team der tanken er at de skal gi helhetlige tjenester, både fra spesialist- og kommunehelsetjenesten, til mennesker med psykiske lidelser - til de som ofte lar være å ta kontakt med helsetjenesten selv. Sør-Aurdal har pasienter som følges opp av FACT-teamet. Hele prosjektet /modellen for psykisk helsevern i Valdres er evaluert, noen justeringer er gjort og tilpasninger skjer fortløpende. FACT-team Valdres ble besluttet videreført i drift (vedtak i alle kommunestyrene i Valdres), men det skal gjøre en ny vurdering innen 2027.
- Fortsatt godt samarbeid med Hallingdal familie- og krisesenter, jf avtale om barnevernvakt og krisesentertilbud (fra 01.01.23). Kommunene i Valdres opplever at tjenesten leverer det den skal.
- Det vises ellers til egne årsmeldinger fra de ulike samarbeidspartnere / vertskommuner.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2023	2024	2024		
1450-Interkommunale tjenester	25 188	26 067	26 718	651	2,4 %
4400-Institusjon	33 599	34 003	33 143	-860	-2,6 %
4410-Helse- og omsorg administrasjon	3 452	4 366	4 858	492	10,1 %
4450-Tilrettelagte tjenester	32 311	33 125	31 042	-2 083	-6,7 %
4470-Hjemmetjenesten	22 634	23 838	22 714	-1 124	-4,9 %
4500-Helsestasjon og skolehelsetjeneste	2 712	3 077	3 140	62	2,0 %
4515-Legetjenesten	6 873	8 829	7 329	-1 500	-20,5 %
4520-Ergo- og fysioterapitjenesten	2 223	2 514	2 730	217	7,9 %
4530-Psykisk helse	9 420	7 206	6 977	-229	-3,3 %
Sum	138 412	143 025	138 651	-4 374	-3,2 %

Kommentar til status økonomi

Samlet resultat for sektoren ble til slutt et merforbruk på 3,2 % (kr. 4.373'). Grunnen til merforbruket er i hovedsak følgende;

- **Institusjon:** Bruk av overtid og vikarbyrå spesielt i fbm sommerferieavvikling, for å ha forsvarlig drift. Det var også behov for ekstra innleie i perioder pga overbelegg.
- **Tilrettelagte tjenester:** Bruk av vikarbyrå og overtid i fbm sommerferieavvikling, for å ha forsvarlig drift. Merforbruk av ekstravakter pga dårlige tjenestemottakere. Statstilskudd (inntekt) for ressurskrevende tjenester noe mindre enn budsjettet. Behovendring hos tjenestemottakere uten at vi har kunnet ta ned ressurser tilsvarende - "smådriftsulempe".
- **Hjemmetjenesten:** Bruk av vikarbyrå og overtidsbruk i fbm ferieavvikling, for å ha forsvarlig drift. Også økt pasientbelegg har krevd flere på jobb i perioder.
- **Legetjenesten:** Legemangel deler av året - en i foreldrepermisjon, og en i permisjon pga spesialisering - måtte bruke vikarbyrå for å ha forsvarlig drift.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år	Prognose	Avvik	Status	Beskrivelse
	1				
Nye tiltak					
Endring statsbudsjettet sosial	133	0	133	Ferdig	
Endring statsbudsjettet kommunehelsetjeneste	188	0	188	Ferdig	
Lærlinger	280	0	280	Ferdig	
Legestilling	547	0	547	Ferdig	Det er rekruttert 2 leger som begge startet i løpet av 1.tertial.
Forsterket skjermet enhet - Sør-Aurdalsheimen	1 200	0	1 200	Ferdig	Bemanningsplan er justert, og ny turnus satt i drift.
Sum	2 348	0	2 348		

Innsparingstiltak

Endring i bemanningsplan - Tilrettelagte tjenester	-2 330	0	-2 330	Ferdig	Årsverk ble redusert fra 53,3 i 2023 til 48,97 i 2024 - dette er en endring på vel 4 årsverk. Noe er ledigholdelese av vakante stillinger eller at ansatte går i reduserte stillinger. Stillinger reduseres i takt med behovs-nedgang hos brukere, men det stopper seg noe pga flere små enheter som ligger langt fra hverandre. Dette gjør det vanskelig å bruke personell på tvers.
Reduksjon i kjøp av institusjonsplasser	0	0	0	Ferdig	
Reduksjons i årsverk	0	0	0	I arbeid	Det jobbes med hvordan vi kan endre måter å løse oppgaver på, ulike turnusløsninger, digitale løsninger, reduksjon i tjenestenivå for å nevne noe - dette for å kunne justere på antall årsverk. Dette arbeidet må fortsette i 2025.
Sum	-2 330	0	-2 330		
Sum tiltak	18	0	18		

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	3,51 %	9,64 %	13,15 %
Årlig sykefravær 2021	2,93 %	10,97 %	13,89 %
Årlig sykefravær 2022	3,74 %	8,31 %	12,04 %
Årlig sykefravær 2023	2,98 %	8,26 %	11,25 %
Årlig sykefravær 2024	2,68 %	10,23 %	12,91 %

Status sykefravær og HMS

Sykefraværet i sektoren har totalt sett gått noe opp fra 2023 (11,25 %), og ble for 2024 på 12,91 %.

Korttidsfraværet som har gått litt ned fra 2023 til 2024, så økningen sees i langtidsfraværet. Noe av langtidsfraværet skyldes sykdommer/ skader som ikke er jobbrelatert, og dermed vanskelig å forebygge/legge tilrette for.

I likhet med 2023 har det også i 2024 vært vanskeligheter med å rekruttere inn nye medarbeidere i ledige stillinger og som vikarer. Dette gjør at arbeidspresset på de som er igjen blir større enn ønsket, og kan i blant gi utslag i sykefravær. Dette er vi ikke alene om i Valdres eller på landsbasis, og den varslede utfordringen med å skaffe nok helsepersonell kjenner vi på.

Det jobbes aktivt med å finne gode løsninger/ muligheter for den enkelte på arbeidsplassen, slik at alle skal kunne klare å stå i jobb. Det jobbes også med nærvær og trivsel. Som en del av sykefraværarbeidet jobbes det også aktivt med å beholde, samt å rekruttere medarbeidere.

Ansatte er den største og viktigste verdien vi har, og det er viktig at de har det bra på jobb og at det legges tilrette for utvikling og trivsel. Det vet vi fører til god helse som igjen vil kunne påvirke sykefraværet.

Samfunnsutvikling

Tjenesteområdebeskrivelse

Plan og næring

Aktiviteten på planavdelingen har vært høy i 2024, spesielt knyttet til myndighetsutøvelse, beredskap og næringsrelaterte oppgaver. En del av arbeidet har vært etterarbeid etter flommen "Hans", som har vært omfattende og tidkrevende. Det er forventet at dette arbeidet vil pågå i flere år fremover, men da i kombinasjon med andre arbeidsoppgaver.

Planavdelingen har mange ulike oppgaver, som alle krever høy kompetanse, både faglig og i møte med mennesker. Avdelingen har kompetente ansatte, men det er viktig å kontinuerlig oppdatere kompetansen. Samtidig har avdelingen vært flinke til å rekruttere unge medarbeidere med riktig kompetanse, noe som skaper en god blanding av erfaring og kunnskap. Dette bidrar til et godt arbeidsmiljø, hvor det er rom for faglige diskusjoner, god bruk av intern kompetanse, og stor arbeidskapasitet. Takket være dette har avdelingen fått gjennomført både planlagte og uforutsette oppgaver gjennom året.

Sør-Aurdal og Bagn sentrum ble sterkt påvirket av flommen "Hans", med blant annet flomskader på ungdomsskolen og et skred i Spangrud boligfelt. Etter dette har det vært nødvendig å kartlegge områdene på nytt. Det er derfor laget en flomrapport i Bagn sentrum og en ny skredrapport for Spangrud. Det er i tillegg utarbeidet en tiltaksanalyse som viser avbøtende tiltak og kostnadsberegninger knyttet til sikring av Spangrud. Avdelingen venter nå på svar fra NVE om støtte til sikringstiltak i Spangrud, og det jobbes med å sikre gjennomføring av avbøtende tiltak mot flom i sentrum.

Videre har planavdelingen utarbeidet reguleringsplan for Sør-Aurdal beredskapssenter og er snart ferdig med en ny reguleringsplan for Vangentunet. Dette er oppgaver som andre kommuner normalt setter bort til konsulenter, men det er en styrke at vi har intern kompetanse til å gjennomføre disse planene uten ekstern hjelp. Dette sparer både tid og ressurser.

En annen viktig oppgave har vært utarbeidelsen av "Handlingsplan for spredt avløp". Denne planen skal rydde opp i private avløpsanlegg i perioden 2024–2030. Den er politisk forankret og skal bidra til en åpen og informativ prosess, samtidig som den skal engasjere for et bedre vannmiljø. Opprydding i private avløpsanlegg er nødvendig for å sikre god vannkvalitet i vassdragene i Sør-Aurdal og Drammensvassdraget.

Avdelingen har også brukt mye tid på arealdelen av kommuneplanen. Konsekvensutredninger er gjennomført for alle områdene hvor det er kommet innspill. Det er også vurdert å legge inn nye områder

for fremtidig utvikling. Dette er en høyt prioritert oppgave, og avdelingen bruker tid på å lage en grundig og godt gjennomtenkt plan før den legges ut til høring.

Til slutt har planavdelingen også utarbeidet planstrategien for kommunestyreperioden som nå pågår. Planen har hatt bred politisk involvering og den sier noe om hvilke planer kommunen skal fokusere på i inneværende kommunestyreperiode.

Teknisk drift

Tekniske tjenester i kommunen har som mål å sikre en effektiv og bærekraftig forvaltning av kommunens infrastruktur og eiendommer. Dette inkluderer alt fra vedlikehold av veier og vann- og avløpssystemer til renhold av kommunale bygg og utvikling av nye prosjekter.

Hovedområder

1. **Bygg og eiendom**
  - Forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale bygninger.
  - Renhold av skoler, barnehager, idrettsbygg og kontorbygg.
  - Vedlikehold og kontraktsforhold for omsorgsboliger og ordinære utleieboliger.
2. **Teknisk drift**
  - Vedlikehold av kommunale veier, gang- og sykkelveier.
  - Drift og vedlikehold av vann- og avløpssystemer.
3. **Prosjektledelse**
  - Planlegging og gjennomføring av store bygge- og anleggsprosjekter som skoler, bofellesskap, VA-ledninger og vannverk.

Nøkkeltall og Resultater

- Om lag 50 kilometer kommunale veier vedlikeholdt.
- 160 000 kubikkmeter drikkevann distribuert.
- 4 renseanlegg som samlet kan håndtere avløp fra nesten 1800 innbyggere.
- 25 kommunale bygg vedlikeholdt og renhold.

Konklusjon

Tekniske tjenester spiller en avgjørende rolle i å opprettholde og forbedre livskvaliteten for kommunens innbyggere. Gjennom effektiv drift og kontinuerlig utvikling sikrer vi at kommunen kan møte dagens og fremtidens behov.

De ansatte på teknisk drift har gjort en formidabel jobb i 2024 med mange spesialoppgaver utover ordinær drift. Dette inkluderer ekstra renhold, montering og sjauing av møbler under flytting av ungdomsskolen - i flere omganger. Mannskap på teknisk vakt har påtatt seg ekstravakter gjennom hele året grunnet vakante stillinger. Det har generelt vært et utfordrende år, med vakante lederstillinger i flere ledd store deler av året, og de ansatte på teknisk drift fortjener en stor takk for innsatsen i en krevende tid for kommunen.

Utvikling og utfordringer

Plan og næring

Det er viktig å ha et kontinuerlig fokus på kompetanseutvikling innen planavdelingen. Flere av stillingene konkurrerer med privat sektor, og det er avgjørende å være konkurransedyktig og attraktiv på jobbmarkedet. Til tross for dette har det vært god rekruttering og innhenting av kompetanse i avdelingen.

I perioder, spesielt knyttet til flommen "Hans", har avdelingen opplevd et stort arbeidspress. Dette har naturlig nok gått utover andre prosesser som man gjerne skulle hatt mer tid til å jobbe med. Etterarbeidet etter flommen har også vært betydelig og tidkrevende, og det er grunn til å anta at dette arbeidet vil pågå i flere år fremover, selv om det vil skje parallelt med andre arbeidsoppgaver.

Avdelingen er i stadig utvikling, og bruken av digitale verktøy er økende for å fremme bedre innbyggerinvolvering og åpenhet i planprosesser. Den digitale utviklingen gir også muligheter for mer effektivt arbeid på ulike fagområder. Det er viktig at avdelingen er i forkant av den digitale utviklingen for å effektivisere arbeidsprosessene.

Et økende fokus på bevaring av matjord er en utfordring, spesielt i en kommune som Sør-Aurdal, hvor landbruket står sterkt. Samtidig blir det mer krevende å utvikle kommunen uten å berøre matjord. Hovedårsaken til dette er at kommunen har store sentrale områder som potensielt kan være utsatt for naturskader, som flom og skred, noe som begrenser mulighetene for framtidig utnyttelse av arealer. Planavdelingen, som samfunnsutvikler, må balansere vekst og utvikling med hensyn til miljø, naturressurser og tilgjengelige ressurser, noe som kan føre til konflikter mellom ulike interesser, for eksempel mellom bevaring av landbruksområder og boligutvikling.

Kommunen har begrensede økonomiske midler, og det kan være utfordrende å sikre finansiering til alle nødvendige prosjekter. Å utvikle realistiske og økonomisk bærekraftige planer er en konstant utfordring. Fremtiden er usikker, og det er vanskelig å forutsi endringer i befolkning, økonomi og klima. Å lage planer som er både fleksible og robuste nok til å tilpasse seg fremtidige endringer, samtidig som de er realistiske, er en stor utfordring.

Planavdelingen opplever også tidspress for å levere planer raskt, samtidig som de møter politiske forventninger og ønsker fra både kommunepolitikere og innbyggere. Dette kan gjøre det utfordrende å opprettholde kvaliteten og grundigheten i planene.

Samlet sett står avdelingen overfor komplekse utfordringer som krever både teknisk kompetanse, politisk forståelse og evnen til å håndtere ulike interesser.

Teknisk drift

Utvikling

1. Teknologiske Fremskritt

- **Implementering av ny teknologi:** Vi har tatt i bruk nye systemer som vil forbedre effektiviteten og kvaliteten på våre tjenester. Bl.a. på HEBU der nytt toppsystem for styring av varme og ventilasjon i hele bygget.
- **Digitalisering:** Teknisk drift har også tatt i bruk FAMAC som er et digitalt verktøy for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygg. Dette gir oss bedre kontroll og dokumentasjon på viktige momenter som egenkontroll av el- og brannutstyr.

2. Prosjektgjennomføring, i 2024 har teknisk drift bl.a.

- Utbedret avvik og gjenåpnet Begnadalen barnehage
- Totalrenovert Hedalen barne- og ungdomsskole samt Hedalen naturbarnehage
- Rehabiliterert fasade på kommunehuset, Tingvoll

- Rehabilitering av tak på Bagn skole
- Bygd om Hedalen vannverk for fjerning av fluor

Pågående prosjekter:

- Utskifting av samtlige utdaterte lamper på Sør-Aurdalsheimen og Solbraut, der det har vært flere tilfeller av branntilløp.
- Utskifting av toppsystem for Sør-Aurdalsheimens varme- og ventilasjonsanlegg
- Utbedringer i Reinli barnehage som følge av avvik
- Sør-Aurdal beredskapssenter
- Nye Sør-Aurdal ungdomsskole
- Beregning av kapasitet i distribusjonsnettet for vann
- Avhending av bygg

Utfordringer

1. Økonomiske Begrensninger

- **Budsjettutfordringer:** Kommunens driftsbudsjett har i mange år vært magert. Både bygningsmasse og vann- og avløpsanlegg bærer preg av lavt vedlikehold. Dette medfører mange uforutsette kostnader gjennom året, som det er krevende å budsjettere for. I tillegg er det mange behov og ønsker for bygningsmassen hos de ulike sektorene nå krever hard prioritering, der mange ikke får de tiltakene de ser nødvendig gjennomført.
- **Kostnadsøkninger:** Økte kostnader for materialer og arbeidskraft har også påvirket regnskapet, i positiv retning har lavere utgifter til strøm enn budsjettet bidratt til at totalen er bedre enn fryktet.

2. Rekruttering og Kompetanse

- **Rekrutteringsutfordringer:** Særlig for administrative deler av tekniske tjenester er det utfordrende å rekruttere rett kompetanse. I 2024 ble det bl.a. lyst ut en prosjektstilling for styring og ledelse av kommunens investeringsprosjekter, uten hell. Vi har imidlertid rekruttert ny ressurs i utestaben og vi ønsker oss flere nye krefter som kan bidra til å utvikle driften videre og lære av kritisk kompetanse som finnes i erfaren stab i dag.
- **Kompetanseutvikling:** Tiltak for å utvikle kompetansen til eksisterende ansatte, som kurs og videreutdanning, har i liten grad blitt gjennomført i 2024. Dette er noe vi ønsker ny fokus på framover for å sikre kompetanse hos egne ressurser som både kan effektivisere driften men også ivareta hvor attraktive vi er som arbeidsplass.

Konklusjon

År 2024 har vært et år preget av både utfordringer og betydelige fremskritt for tekniske tjenester i kommunen. Til tross for økonomiske begrensninger og få ressurser, har vi fått gjennomført mange tiltak og startet med digitalisering som forbedrer effektiviteten og kvaliteten på våre tjenester.

Vi står overfor økonomiske utfordringer med et magert driftsbudsjett og økte kostnader for materialer og arbeidskraft. For å sikre en effektiv og bærekraftig forvaltning av kommunens tekniske tjenester, er det avgjørende at vi fortsetter å møte disse utfordringene med innovative løsninger og utnytter utviklingsmulighetene som teknologiske fremskritt og digitalisering gir oss. Ved å investere i både teknologi og menneskelige ressurser, kan vi opprettholde og forbedre kvaliteten på våre tjenester til det beste for kommunens innbyggere.

Status økonomi i rammeområdet

Beløp i 1000

Virksomhet	Regnskap	Regnskap	Rev. bud.	Avvik i kr	Avvik i %
	2023	2024	2024		
1540-Plan og næring	11 459	12 950	12 214	-736	-6,0 %
5000-Felles teknisk drift	1 006	1 822	2 298	476	20,7 %
5400-Veier	4 759	4 582	4 581	0	0,0 %
5500-Feier, renovasjon og slam (IKS)	-10	4	0	-4	0,0 %
5800-vann og avløp	-2 268	-3 080	-2 451	628	25,6 %
5900-Teknisk lokaler, institusjon og botilbud	13 759	14 923	12 984	-1 940	-14,9 %
Sum	28 706	31 202	29 626	-1 576	-5,3 %

Kommentar til status økonomi

Plan og næring

Landmåler: 200.000 på lønn ble ikke benyttet, da det ikke er ansatt ny landmåler. Det er budsjettert med 400.000 merinntekt pga. at det skulle ansettes ny landmåler og dermed skulle dette naturlig nok øke inntekten. Inntekt på 400.000 er gjennom et år, mens det i lønnsbudsjetten er avsatt lønn for sept. til des. det vil si at inntekten ved å ansette ny landmåler er feilbudsjettert, da 400.000 er inntekter gjennom 12 måneder. På oppmåling og byggesak ser vi at det er et inntektsbortfall på 1,3 millioner. Av dette var 400.000 inntekter som er forbundet ved ansettelse av ny landmåler.

I det store og det hele er det inntekter på oppmåling og byggesak/spredt avløp hvor inntektene er mindre enn budsjettert. Årsaken til dette er mindre byggeaktiviteter i kommunen som følge av høyt rentenivå og inflasjon, da er det også liten vilje i markedet til å investere i nybygg. I tillegg til dette er det få reguleringsplaner som er vedtatt de siste årene, dette gjenspeiler også mindrearbeid for byggesak og oppmåling.

Det har vært et mindreforbruk på lønn i 2024. Årsaken til dette er at det ikke ble ansatt landmåler som budsjettert og at landbruksrådgiverstillingen stod vakant i en periode av året.

Teknisk drift

Tekniske tjenester samlet i kommunen endte med et resultat på om lag 850 000 kroner i overforbruk i 2024.

En nøkkelfaktor for resultatet er etterarbeid som følge av stormen "Hans". I tillegg har vakante stillinger i ledelsen store deler av året påvirket resultatet.

Lønn: Resultatet for lønn viser et overforbruk på om lag 400 000 kroner i forhold til budsjett. Vakante stillinger har medført et underforbruk på lønn i faste stillinger, men bruk av vikarer og overtid gir et negativt sluttresultat. Overtidsbruken skyldes blant annet at vi ikke har hatt fullt lag på teknisk vakt, som er dekket opp med ekstra vakter av de øvrige ressursene. I tillegg har det vært mye arbeid med lekkasje søk på natt for vann- og avløpspersonell.

Utgifter: For utgifter viser resultatet et samlet avvik for tekniske tjenester på 7,4 millioner kroner over budsjett. Store deler av overforbruket kan knyttes til midlertidigheter for SAUS, og tas inn igjen på inntekter i form av forsikringsoppgjør og overføringer fra staten.

Årsmelding 2024

Det har likevel vært større utgifter enn budsjettert for de tekniske tjenestene i kommunen. Samtlige faste utgifter som alarmsystemer, serviceavtaler, drivstoff, kjemikalier til vannverk, renseanlegg og basseng, renholdsmidler og forsikringer, er høyere enn budsjett.

Uforutsette kostnader: Gamle biler på teknisk har krevd kostbare reparasjoner i året som gikk. Videre har det vært utgifter på nødvendige driftsprosjekter som bygging av kontor på Synneisbakken, diverse vedlikehold på Tingvoll, utbedring av tak og installering av solskjerming i Reinli barnehage, nytt kjøleaggregat til storkjøkkenet på Sør-Aurdalsheimen, TV-sentral til Hrdalen bo- og servicesenter, utbedring av taklekkasje ved omsorgsboliger på Høve og lukking av avvik etter elk kontroll på flere av kommunens bygg.

På Sør-Aurdalsheimen har det vært flere branttilløp i gamle lamper, og i 2024 påbegynte vi derfor utskiftning av samtlige av disse.

Vi har også hatt flere lekkasjer på vann- og avløpsnett i 2024, så her har det påløpt uforutsette kostnader både til midlertidigheter, reparasjoner og ressursbruk.

I forbindelse med renoveringsprosjektet på HEBU ble det behov for leie av midlertidige brakker til skolen, og disse er også ført på teknisk driftsbudsjett.

Status økonomiplan tiltak

Rammeendringer i økonomiplanen

Beløp i 1000

Tiltak	Ramme år 1	Prognose	Avvik	Status Beskrivelse
Nye tiltak				
Tilsynsordning Forurensningsforskriften kapittel 12	-7	0	-7	Ferdig Tilsyn på spredt avløp er startet i 2024.
Valdres brann og redningstjenester IKS	1 420	0	1 420	Ferdig
Sum	1 413	0	1 413	
Innsparingstiltak				
Reduksjons i årsverk	0	0	0	I arbeid I forbindelse med reduksjon av kommunale bygg jobber vi med å kunne ta ned budsjettet fremover. Nye bygg vil også være med på å gjøre jobben mer effektiv.
Sum	0	0	0	
Sum tiltak	1 413	0	1 413	

Sykefravær

Fravær	Korttid	Langtid	Samlet fravær
Årlig sykefravær 2020	1,28 %	5,55 %	6,83 %
Årlig sykefravær 2021	0,63 %	6,17 %	6,80 %
Årlig sykefravær 2022	1,65 %	2,34 %	3,98 %
Årlig sykefravær 2023	1,76 %	0,95 %	2,71 %
Årlig sykefravær 2024	1,20 %	3,70 %	4,90 %

Status sykefravær og HMS

Det er generelt lavt sykefravær innen tekniske tjeneste. Enkeltfravær gir relativt store utslag på et lavt antall ressurser. Langtidsfravær **kan** knyttes til belastning på arbeidsplass. Det har vært gjennomført en prosess sammen med verneombud for å se på tiltak som kan settes inn for å lette arbeidsbelastningen i det tilfellet. Sykefravær følges generelt tett opp av den enkeltes nærmeste leder, som har fokus på hvordan vi som arbeidsgiver kan tilrettelegge for at den enkelte kommer raskt tilbake i arbeid.

Årsregnskap

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Rammetilskudd	-157 293	-163 266	-163 266	-159 834	-3 432	-163 266
Innteks- og formuesskatt	-84 946	-89 682	-89 682	-87 780	-1 902	-89 682
Eiendomsskatt	-22 465	-22 680	-22 680	-22 196	-484	-22 680
Andre generelle driftsinntekter	-11 760	-7 357	-7 357	-15 569	8 212	-7 357
Sum generelle driftsinntekter	-276 464	-282 985	-282 985	-285 379	2 394	-282 985
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	261 872	270 647	270 647	268 395	2 252	270 662
Avskrivninger	13 865	12 597	13 571	13 571	0	13 571
Sum netto driftsutgifter	275 737	283 244	284 218	281 966	2 252	284 233
Brutto driftsresultat	-726	259	1 233	-3 413	4 646	1 248
Renteinntekter	-6 022	-5 800	-5 800	-7 471	1 671	-5 800
Utbytter	-1 552	0	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	12 963	14 650	14 650	15 434	-784	14 650
Avdrag på lån	9 436	10 563	10 563	10 553	10	10 563
Netto finansutgifter	14 825	19 413	19 413	18 516	897	19 413
Motpost avskrivninger	-13 865	-12 597	-13 571	-13 571	0	-13 571
Netto driftsresultat	234	7 075	7 075	1 532	5 544	7 090
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	884	945	5 945	3 122	2 823	10 945
Avsetninger til bundne driftsfond	6 013	1 257	1 257	17 419	-16 162	1 257
Bruk av bundne driftsfond	-4 143	-2 189	-2 189	-9 970	7 781	-2 189
Avsetninger til disposisjonsfond	111	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 098	-7 088	-12 088	-12 103	15	-17 103

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-234	-7 075	-7 075	-1 532	-5 544	-7 090
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Politiske styringsorganer	7 396	7 960	7 960	7 781	179	7 975
Sentraladministrasjonen	19 881	23 954	20 634	19 913	721	20 634
Oppvekst og kultur	68 713	71 449	72 743	73 210	-466	72 743
Helse og omsorg	138 412	136 835	138 651	143 025	-4 374	138 651
Samfunnsutvikling	28 706	29 417	29 626	31 202	-1 576	29 626
Sum bevilgninger drift, netto	263 108	269 615	269 615	275 131	-5 516	269 630
Herav:						
Avskrivninger	13 865	12 597	13 571	13 571	0	13 571
Motpost avskrivninger	-13 865	-12 597	-13 571	-13 571	0	-13 571
Netto renteutgifter og - inntekter	-198	-100	-100	-155	55	-100
Avsetninger til bundne driftsfond	5 576	1 257	1 257	16 861	-15 604	1 257
Bruk av bundne driftsfond	-4 143	-2 189	-2 189	-9 970	7 781	-2 189
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	261 872	270 647	270 647	268 395	2 252	270 662

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Investeringer i varige driftsmidler	4 807	12 150	52 200	51 694	506	52 200
Tilskudd til andres investeringer	980	500	860	250	610	860
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	884	945	945	945	0	945
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	6 670	13 595	54 005	52 889	1 116	54 005
Kompensasjon for merverdiavgift	-795	-1 460	-9 182	-8 933	-249	-9 182

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Tilskudd fra andre	-268	-500	-860	-12 219	11 359	-860
Salg av varige driftsmidler	-2 876	0	0	-601	601	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-4 648	-10 690	-35 478	-35 094	-384	-35 478
Sum investeringsinntekter	-8 587	-12 650	-45 520	-56 847	11 327	-45 520
Videreutlån	1 240	2 600	2 600	1 037	1 563	2 600
Bruk av lån til videreutlån	-1 240	-2 600	-2 600	-1 037	-1 563	-2 600
Avdrag på lån til videreutlån	299	288	288	364	-76	288
Mottatte avdrag på videreutlån	-491	-288	-288	-579	291	-288
Netto utgifter videreutlån	-192	0	0	-215	215	0
Overføring fra drift	-884	-945	-5 945	-3 122	-2 823	-5 945
Avsetninger til bundne investeringsfond	192	0	0	11 061	-11 061	0
Bruk av bundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	2 800	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	-2 540	-2 540	0	-2 540
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	2 109	-945	-8 485	5 398	-13 883	-8 485
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	1 226	-1 226	0

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 andre ledd

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Solgte eiendommer	0	0	0	9	-9	0
Sum	0	0	0	9	-9	0
Sør-Aurdal						
Rørovner Hedalen og Bagn kirke	40	0	0	0	0	0
Kirkene i Sør-Aurdal maling og skifte av vinduer	145	500	860	250	610	860

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Eiendomsarkiv digitalisering	539	0	0	501	-501	0
Sør-Aurdalshallen	67	0	0	0	0	0
SAUS- oppbygging	0	0	0	122	-122	0
Riving A og B Saus	0	0	0	76	-76	0
Opprusting Hedalen b/u skole	1 788	0	35 950	34 953	997	35 950
ENØK HEBU	0	0	0	3 137	-3 137	0
Uteområdet barnehagene i Sør-Aurdal	346	0	50	115	-65	50
Nytt inventar skole	170	500	500	540	-40	500
Kulturtiltak Sør-Aurdalshallen	177	0	0	0	0	0
Bagn skule - utstyr realfag	0	100	100	0	100	100
Hedalen barnehage	0	300	300	365	-65	300
Bagn skule, skifte av tak A-blokk	0	1 500	1 500	756	744	1 500
Begnadalen barnehage 2024- bygg	0	0	1 500	1 029	471	1 500
Begnadalen barnehage 2024 - utstyr	0	0	200	0	200	200
SAH, utstyr	155	300	300	232	68	300
Felles bil helse og omsorg	0	500	0	0	0	0
Solskjerming Sør-Aurdalsheimen	0	400	400	481	-81	400
Velferdsteknologi - utstyr	0	250	250	102	148	250
Biler helse og omsorg	0	1 450	1 450	1 492	-42	1 450
Tingvoll-fasade	38	800	800	643	157	800
Bibliotektjenesten	0	0	150	251	-101	150
Kjøp av grunn	21	0	2 540	2 540	0	2 540
Adgangskontroll-formålsbygg	0	500	900	500	400	900
Vann/Avløp, hovedplan	139	3 500	3 500	2 282	1 218	3 500
VA-bil	0	600	0	0	0	0
Nye tilkoblinger vann/avløp	53	250	250	0	250	250
Helsestasjon oppgradering	789	0	0	0	0	0
Kommunale veger Sør-Aurdal	340	700	700	780	-80	700
beredskapssenter	0	0	0	539	-539	0
Sum Sør-Aurdal	4 807	12 150	52 200	51 685	515	52 200
Investeringer i varige driftsmidler	4 807	12 150	52 200	51 694	506	52 200

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Kirkene i Sør-Aurdal maling og skifte av vinduer	145	500	860	250	610	860

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Overføring til andre	760	0	0	0	0	0
Tilskudd	75	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	980	500	860	250	610	860

3. Investeringer i aksjer og andeler

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Egenkapitalinnskudd KLP	884	945	945	945	0	945
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	884	945	945	945	0	945

4. Utlån

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	6 670	13 595	54 005	52 889	1 116	54 005

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Rammetilskudd	-157 293	-163 266	-163 266	-159 834	-3 432	-163 266
Inntekts- og formuesskatt	-84 946	-89 682	-89 682	-87 780	-1 902	-89 682
Eiendomsskatt	-22 465	-22 680	-22 680	-22 196	-484	-22 680
Andre skatteinntekter	-5 860	-829	-829	-6 105	5 276	-829
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-6 834	-7 457	-7 457	-10 534	3 077	-7 457
Overføringer og tilskudd fra andre	-74 083	-39 520	-39 520	-72 387	32 867	-39 520
Brukerbetalinger	-10 645	-10 017	-10 017	-10 548	531	-10 017
Salgs- og leieinntekter	-37 694	-37 951	-37 951	-37 967	16	-37 951
Sum driftsinntekter	-399 819	-371 402	-371 402	-407 350	35 949	-371 402
Lønnsutgifter	201 073	198 688	198 688	210 040	-11 352	198 688
Sosiale utgifter	35 330	39 201	39 201	39 651	-450	39 201
Kjøp av varer og tjenester	125 447	111 745	111 745	120 076	-8 331	111 745
Overføringer og tilskudd til andre	23 378	9 431	9 431	20 600	-11 169	9 446
Avskrivninger	13 865	12 597	13 571	13 571	0	13 571
Sum driftsutgifter	399 093	371 661	372 635	403 937	-31 302	372 650

Årsmelding 2024

	Regnskap 2023	Oppr. bud. 2024	Politisk vedtatt budsjett 2024	Regnskap 2024	Avvik i kr	Rev. bud. 2024
Brutto driftsresultat	-726	259	1 233	-3 413	4 646	1 248
Renteinntekter	-6 022	-5 800	-5 800	-7 471	1 671	-5 800
Utbytte	-1 552	0	0	0	0	0
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	12 963	14 650	14 650	15 434	-784	14 650
Avdrag på lån	9 436	10 563	10 563	10 553	10	10 563
Netto finansutgifter	14 825	19 413	19 413	18 516	897	19 413
Motpost avskrivninger	-13 865	-12 597	-13 571	-13 571	0	-13 571
Netto driftsresultat	234	7 075	7 075	1 532	5 544	7 090
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	884	945	5 945	3 122	2 823	10 945
Avsetninger til bundne driftsfond	6 013	1 257	1 257	17 419	-16 162	1 257
Bruk av bundne driftsfond	-4 143	-2 189	-2 189	-9 970	7 781	-2 189
Avsetninger til disposisjonsfond	111	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-3 098	-7 088	-12 088	-12 103	15	-17 103
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	-234	-7 075	-7 075	-1 532	-5 544	-7 090
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

§ 5-9 Oversikt over samlet budsjettavvik og årsavslutningsdisposisjoner

§ 5-9 Disposisjoner av driftsregnskapet	
Netto driftsresultat	-1 531 516
Avsetning til bundne driftsfond	-17 419 372
Bruk av bunde driftsfond	9 970 418
Overføring til investering	-5 945 273
Avsetning til disposisjonsfond	
Bruk av disposisjonsfond	12 103 096
budsjettert dekning av tidligere års merforbruk	-

Årsmelding 2024

Årets budsjettavvikj (mer- eller mindreforbruk før strykninger)	-2 822 647
Strykning av overføringer til investering	2 822 647
Strykning av avsetninger til disposisjonsfond	
Strykninger av dekning av tidligere års merforbruk	
Strykning av bruk av disposisjonsfond	
Mer- eller mindreforbruk etter strykninger	-
Bruk av disp.fond for reduksjon av årets merforbruk	
Bruk av mindreforbruk etter strykninger for dekning av tidligere års merforbruk	
Bruk av disposisjonfond etter årets merforbruk	-
Fremført til inndecking i senere år (merforbruk)	
§ 5-9 disposisjoner av investeringsregnskapet	
Sum utgifter og inntekter eksklusive bruk av lån	30 922 173
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	11 060 702
Budsjettert bruk av lån	-35 478 000
Overføring fra drift	-5 945 000
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet inv.fond	-2 540 375
Dekning av tidligere års udekket beløp	
Årets budsjettavvik	-1 980 500
Strykning av avsetninger til ubundet investeringsfond	
Strykning bruk av lån - tatt opp mindre lån enn budsjett	383 894
Strykning av overføring fra drift	2 822 647
Strykning av bruk av ubundet investeringsfond	
Udekket eller udisponert beløp etter strykninger	
Avsetning sv udisponert beløp etter strykninger til ubundet inv.f	
Fremføring til inndecking i senere år(udekket beløp)	1 226 041

Årsmelding 2024

Oversikt - balanse	Noter	Regnskap 2024	Regnskap 2023
EIENDELER			
A. Anleggsmidler	11	907 256 880	830 198 218
I. Varige driftsmidler		379 329 842	341 734 033
1. Faste eiendommer og anlegg		345 513 510	310 886 990
2. Utstyr, maskiner og transportmidler		33 816 332	30 847 043
II. Finansielle anleggsmidler		26 377 684	24 974 321
1. Aksjer og andeler	4	19 076 710	18 131 437
2. Obligasjoner		-	-
3. Utlån	10	7 300 974	6 842 884
III. Immaterielle eiendeler		-	-
IV. Pensjonsmidler	2	501 549 354	463 489 864
B. Omløpsmidler	1	130 306 537	146 861 477
I. Bankinnskudd og kontanter		41 314 985	51 494 326
II. Finansielle omløpsmidler		16 051 703	15 350 559
1. Aksjer og andeler		-	-
2. Obligasjoner	13	16 051 703	15 350 559
3. Sertifikater		-	-
4. Derivater		-	-
III. Kortsiktige fordringer		72 939 850	80 016 592
1. Kundefordringer		23 699 519	34 301 380
2. Andre kortsiktige fordringer		-	-
3. Premieavvik	2	49 240 330	45 715 211
Sum eiendeler		1 037 563 417	977 059 695
EGENKAPITAL OG GJELD			
C. Egenkapital		215 731 139	204 715 318
I. Egenkapital drift		63 105 479	67 759 623
1. Disposisjonsfond		34 908 163	47 011 260
2. Bundne driftsfond	5	28 197 316	20 748 363
3. Merforbruk i driftsregnskapet		-	-
4. Mindreforbruk i driftsregnskapet		-	-
II. Egenkapital investering		13 112 495	5 818 067
1. Ubundet investeringsfond		858 495	3 398 870
2. Bundne investeringsfond	5	13 479 900	2 419 197
3. Udekket beløp i investeringsregnskapet		- 1 225 900	-
III. Annen egenkapital		139 513 165	131 137 628
1. Kapitalkonto	6	141 782 328	133 406 791
2. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen drift		-	-
3. Prinsippendringer som påvirker arbeidskapitalen investering	15	- 2 269 163	- 2 269 163
D. Langsiktig gjeld	14	768 600 810	716 448 516
I. Lån		268 990 785	260 307 279
1. Gjeld til kredittinstitusjoner		118 990 785	110 307 279
2. Obligasjonslån		100 000 000	100 000 000
3. Sertifikatlån		50 000 000	50 000 000
II. Pensjonsforpliktelse	2	499 610 025	456 141 237
E. Kortsiktig gjeld	1	53 231 468	55 895 862
I. Kortsiktig gjeld		53 231 468	55 895 862
1. Leverandørgjeld		13 693 873	17 379 539
2. Likviditetslån		-	-
3. Derivater		-	-
4. Annen kortsiktig gjeld		39 537 595	38 516 323
5. Premieavvik		-	-
Sum egenkapital og gjeld		1 037 563 417	977 059 695
F. Memoriakonti		-	-
I. Ubrukte lånemidler		3 126 258	19 657 088
II. Andre memoriakonti		-	-
III. Motkonto for memoriakontiene		- 3 126 258	- 19 657 088

Note 0 Regnskapsprinsipper, vurderingsregler og organisering (F § 5-10,b)

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midler som er tilgjengelige i året, og anvendelsen av disse. Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året enten de er betalt eller ikke.

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandarder (KRS) utgitt av Foreningen for god kommunal regnskapsskikk (GKRS).

Som følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning, skal virkning av endringer i regnskapsprinsipp føres mot egne egenkapitalkontoer for endring av regnskapsprinsipp. Det vises til pliktig note nr 15 jf forskrift om årsregnskap § 5-10c, for nærmere opplysninger.

Kommunens omløpsmidler er vurdert etter laveste verdis prinsipp av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Kommunen har ikke periodisert variable lønn desember, ved å utgiftsføre påløpt ikke utbetalt variabel lønn, men regnskapet inneholder 12 måneders variabel lønn.

Fakturering av vesentlige inntekter for vann, avløp, egenbetaling bhg osv er periodisert til riktig regnskapsår ut fra om inntekten er opptjent pr 31.12.2024.

Ved lånefinansiering av investeringer kan påløpte renteutgifter i byggeperioden tas med som del av anskaffelseskost jf KRS 2 pkt 2.1. Kommunen praktiserer ikke å legge påløpte renteutgifter til anskaffelseskost.

Organisering av kommunens virksomhet

Den samlede virksomheten til kommunen er organisert innenfor kommunens ordinære organisasjon, med unntak av Valdres brann og redning IKS, IKT Valdres IKS, VLMS-E og renovasjonsordningen for Husholdningsavfall og Slam organisert i Valdres kommunale Renovasjon IKS. Disse 4 IKS'ene avlegger selvstendig regnskap.

I tillegg deltar kommunen i interkommunalt samarbeid på flere områder hvor Nord-Aurdal kommune er vertskommune, dvs. PP-tjenesten, felles legevaktjeneste, jordmortjeneste og barnevern. Sør-Aurdal kommune er vertskommune for innkjøpskoordinator, vannområdet og Psykolog (Etnedal og Sør-Aurdal)

Note 1 Endring i arbeidskapital (F§ 5-10a)

Note 1	Endring i arbeidskapital (F § 5-10 a)		
Balanseregnskapet :	31.12.2024	31.12.2023	Endring
2.1 Omløpsmidler	kr 130 306 537	kr 146 861 477	
2.3 Kortsiktig gjeld	kr 53 231 335	kr 55 895 862	
Arbeidskapital	kr 77 075 202	kr 90 965 615	kr (13 890 413)
Drifts- og investeringsregnskapet (bevilgningsoversikt) :			Sum
Anskaffelse av midler :			
Inntekter driftsregnskap			kr 407 350 581
Inntekter investeringsregnskap			kr 21 752 613
Innbet. ved eksterne finanstransaksjoner			kr 42 583 715
Sum anskaffelse av midler			kr 471 686 909
Anvendelse av midler :			
Utgifter driftsregnskap			kr 390 366 509
Utgifter investeringsregnskap			kr 51 944 202
Utbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner			kr 28 332 661
Sum anvendelse av midler			kr 470 643 372
Anskaffelse - anvendelse av midler			kr 1 043 537
Endring ubrukte lånemidler (økning +/-reduksjon-)			kr (14 933 950)
Endring arbeidskapital i drifts-og investeringsregnskap			kr (13 890 413)
Endring arbeidskapital i balansen			kr (13 890 413)
Differanse (forklares nedenfor)			kr -

Noter 2 Pensjoner (F § 5-12, c)**Generelt om pensjonsordningene i kommunen**

Kommunen har kollektive pensjonsordninger i Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) som sikrer ytelsesbasert pensjon for de ansatte.

Pensjonsordningen omfatter alders-, uføre-, ektefelle-, barnepensjon samt AFP/tidligpensjon og sikrer alders- og uførepensjon med samlet pensjonsnivå på 66% sammen med folketrygden. Pensjonene samordnes med utbetaling fra NAV.

Regnskapsføring av pensjon

Etter § 5-12 c i budsjett- og regnskapsforskriften skal driftsregnskapet belastes med pensjonskostnader som er beregnet ut fra langsiktige forutsetninger om avkastning, lønnsvekst og G-regulering. Pensjonskostnadene beregnes på en annen måte enn pensjonspremien som betales til pensjonsordningen, og det vil derfor normalt være forskjell mellom disse to størrelsene. Forskjellen

Årsmelding 2024

mellom betalt pensjonspremie og beregnet pensjonskostnad betegnes premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Premieavviket tilbakeføres igjen neste år/med 1/7 per år for premieavvik oppstått i 2014 eller senere, med 1/10 per år for premieavvik oppstått fra 2011 til 2013 og med 1/15 per år for premieavvik oppstått fra 2002 til 2010.

Bestemmelsene innebærer også at beregnede pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser er oppført i balansen som henholdsvis anleggsmidler og langsiktig gjeld.

Spesifikasjon av samlet pensjonskostnad, premieavvik pensjonsforpliktelser og estimatavvik.

Spesifikasjon av pensjonskostnader og årets premieavvik	2024	2023
Årets pensjonsopptjening, nåverdi	21 694 071	20 278 929
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	19 488 096	15 667 493
- forventet avkastning på pensjonsmidlene	-21 275 708	-17 323 322
Administrasjonskostnader	849 740	976 991
Netto pensjonskostnader (inkl adm)	20 756 199	19 600 091
Betalt premie i året	32 609 689	41 115 250
Åretspremieavvik	-11 853 490	-21 515 159
Pensjonsmidler, pensjonsforpliktelser og akkumulert premieavvik	2024	2023
Brutto påløpte pensjonsforpliktelser pr 31.12	498 895 412	456 583 259
Pensjonsmidler pr 31.12	501 549 354	463 489 864
Netto pensjonsforpliktelser pr 31.12	-2 653 942	-6 906 605
Arbeidsgiveravgift	-714 613	442 023
Årets premieavvik	11 853 490	21 515 160
Sum gjenstående premieavvik tidligere år (pr. 01.01)	42 965 424	27 361 071
Sum amortisert premieavvik dette året	-8 540 407	-5 910 807
Akkumulert premieavvik pr 31.12	46 278 507	42 965 424
Premiefond	2024	2023
Innestående på premiefond 01.01	9 650 280	16 000 528

Årsmelding 2024

Tilført premiefond i løpet av året	13 741 138	2 597 990
Bruk av premiefondet i løpet av året	-7 020 545	-8 948 244
Innestående på premiefond 31.12	16 370 873	9 650 274

Note 3 Kommunens garantiansvar (F § 5-12 d)

Note 3 Kommunens garantiansvar (F § 5-12 d)								
Garanti er stilt for	Type garanti	Eierandel	Låneramme	Sum lån	delansvar gjeld	Tillegg for renter og omkostn. ol	KS- sak	Utløper
Valdres Kommunale renovasjon IKS	Garanti	16,43 %	200 000 000	111 651 500	18 344 341	ikke aktuelt	74/22	2026
IKT Valdres IKS	Garanti	16,67 %	12 000 000	12 143 800	2 024 371	ikke aktuelt	86/12	
Valdres Brann og redningstjenester IKS	Garanti	25 %	150 000 000	22 879 800	5 719 950	ikke aktuelt	33/23	
Valdres Lokalmedisinske senter eiendom IKS	Garanti	12,70 %	300 000 000	179 675 000	22 818 725	ikke aktuelt	10/13	
Valdres Storhall	selvskyldner-kausjon	33,30 %	1 200 000	862 500	287 213	10 %	2015	2039
Valdres Folkemuseum AS	selvskyldner-kausjon	17,80 %	1 400 000		249 200	10 %	42/20	2040
Valdres Folkemuseum AS	selvskyldner-kausjon	16,66 %	3 000 000		499 800	10 %	13/17	2037
Valdres Arbeidssenter	selvskyldner-kausjon	12,20 %	9 500 000		1 159 000	10 %	3/18	2028

Note 4 Aksjer og andeler i varig eie (F § 5-11b)

Note 4 Aksjer og andeler i varig eie (F § 5-11b)

Selskapets navn	Eierandel i selskapet	Balanseført verdi 31.12.24	Balanseført verdi 31.12.23
Innlander Revisjon IKS	1,55 %	kr 36 900	kr 36 900
Egenkapitalinnskudd KLP		kr 14 524 436	kr 13 579 163
Egenkapital ved etablering VKR IKS	17,67 %	kr 718 632	kr 718 632
E-kap.innskudd Kommunrevisjonen IKS	10,00 %		
Valdres Lokalmedisinske senter IKS	12,70 %	kr 1 522 388	kr 1 522 388
Aksjer i Valdres Storhall A/S		kr 1 500 000	kr 1 500 000
Begna Bruk AS	8,00 %	kr 97 000	kr 97 000
Kommunekraft AS	0,31 %	kr 1 000	kr 1 000
Sør Aurdal Energi		kr 20 000	kr 20 000
Valdres Næringshage AS	0,13 %	kr 21 000	kr 21 000
Valdres Kompetansevekst AS	12,20 %	kr 490 440	kr 490 440
Valdres Folkemuseum AS		kr 48 114	kr 48 114
Valdresbanen			
Valdres lab AS	16,92 %	kr 91 800	kr 91 800
Flytrafikk Valdres AS			kr -
Valdres Opplæringskontor SA		kr 5 000	kr 5 000
Sum		kr 19 076 710	kr 18 131 437

Note 5 Bruk og avsetning av fond (F §5-13,a)

Overøkt bundne fond	Regnskap 2024	Regnskap 2023	Avsetning	Bruk	Sum
Bundne driftsfond	-28 197 318	-20 748 364	-17 419 372	9 970 419	-7 448 953
25199004 Komm.viltfond	-315890	-448 834	0	133 145	133 145
25199005 Tapserst. etabl. lån	-122329	-122 329	0	0	0
25199010 Fysioterapi-llig.driftsarvtale m/Fysioterapeutene	-52677	-52 677	0	0	0
25199019 F.ållsk.-Kulturelle skolesøkket(§.4880)	-2274	-1 642	-2 274	1 642	-632
25199025 Rehabilitering/ rehabilitering	-30000	-30 000	0	0	0
25199026 Bilferer 65+	-26555	-26 555	0	0	0
25199030 Gavekonto Solbraut Bu og servicesenter	-196453	-195 045	-5 450	4 043	-1 407
25199040 Gavekonto Hedalsheimen	-118375	-147 611	0	29 236	29 236
25199041 Gavekonto Hjemmesykepleien yngre del	-47962	-50 416	0	2 455	2 455
25199042 Gavekonto Hjemmesykepleien eldre del	-78681	-92 424	-2 620	16 363	13 763
25199043 Gavekonto Ser-Aurdalshemen	-11132	-26 597	-35 387	50 851	15 465
25199049 Komm.Næringsfond	-1642958	-1 599 908	-278 050	235 000	-43 050
25199050 Kraftfond	-2899924	-2 329 882	-1 185 542	815 500	-370 042
25199051 Vassfarfond	-2389864	-2 238 891	-133 773	3 000	-130 773
25199052 Kulturvervplan for Vassfaret	-3247089	-3 095 014	-153 739	1 685	-152 074
25199053 K.Kleven fond-S.Aurdalsh.	-244558	-267 085	0	22 526	22 526
25199057 Gavefond Hedalsheimen	-7974	-14 785	0	6 811	6 811
25199080 Skogavg.komm.skoger	-168950	-133 667	-33 284	0	-33 284
25199081 Tiltak fra Husbanken i 2013 til videreformidling	-490000	-490 000	0	0	0
25199082 Tunnelberedskap	-200000	-200 000	0	0	0
25199091 Svømmeopplæring i barnehage	-51215	0	-51 215	0	-51 215
25199098 Vannområdet Valdres	-1246741	-1 421 749	0	175 008	175 008
25199099 Tiltak sårbare barn og unge	0	-134 547	0	134 547	134 547
25199100 Oppfølgingsordningen	-200000	-817 821	0	617 821	617 821
25199101 Frisklivsentraten 2019	-37932	-37 932	0	0	0
25199107 Bredbånd Valdres	-238298	-4 287 256	0	4 048 958	4 048 958
25199108 Anne Øllunds fond	-1020210	-971 907	-48 303	0	-48 303
25199109 Bjarne Dakker's minnefond	-1057108	-1 062 058	-50 050	55 000	4 950
25199110 Inkludering av barn og unge - 2022	-161785	-70 450	-91 335	0	-91 335
25199111 Kompetansefeltet	0	-95 000	0	95 000	95 000
25199112 Tilgjengelighet, tilstedeværelse og samarbeid for unge og barn	-144295	-10 305	-144 295	10 305	-133 990
25199114 Økt digital deltagelse og kompetanse 2023	0	-122 986	0	122 986	122 986
25199115 Digitalt hjemmeoppfølging Valdres	0	-152 991	0	152 991	152 991
25199116 Statsstikkudd ekstrimværet "Hans"	-10273065	0	-13 293 249	3 020 184	-10 273 065
25199117 Frivilligsentralen	-347298	0	-562 661	215 363	-347 298
25199118 Harald og Marit Serflåtens fond	-461868	0	-461 868	0	-461 868
25199119 Tuning into kids/teens Valdres	-397700	0	-397 700	0	-397 700
25199120 Biblioteket - Aktiv formidling	-56850	0	-56 850	0	-56 850
25199121 Kultur for alle i skolen - Folkehelseprogrammet 2024-2026	-301696	0	-301 696	0	-301 696
25199122 Kompetanseheving Oppvekst og kultur	-130032	0	-130 032	0	-130 032
Bundne investeringsfond					
25599064 Innfrielse av lånegjeld	-2 633 886	-2 419 197	-214 689	0	-214 689
25599068 SAUS oppbygging	-10 483 800	0	-10 483 800	0	-10 483 800
25599069 Spangrud avløpsanlegg	-362 214	0	-362 214	0	-362 214
Hva vesentlige bundne fond kan brukes til		Formål			
25199049 Komm.Næringsfond	-1 642 958	Næringsformål			
25199050 Kraftfond	-2 699 924	Næringsformål, i hovedsak			
25199051 Vassfarfond	-2 369 864	Næringsformål			
25199052 Kulturvervplan for Vassfaret	-3 247 089	Kulturvern av Vassfaret			
25199098 Vannområdet Valdres	-1 246 741	Vannområdet felles for Valdres, unntatt Elnedal			
25199107 Bredbånd Valdres	-238 298	Bredbånd i Valdres, felles for hele Valdres			
25199108 Anne Øllunds fond	-1 020 210	Til det beste for ungdommen i Ser-Aurdal			
25199109 Bjarne Dakker's minnefond	-1 057 108	Til det beste for ungdommen i Ser-Aurdal			
25199116 Statsstikkudd ekstrimværet "Hans"	-10 273 065	Flom			
25199117 Frivilligsentralen	-437 373	Frivillighetssentralen lagt inn i kommunen			
25199118 Harald og Marit Serflåtens fond	-461 868	Bilag 31142, ingen fastsatte kriterier for bruken av fondet pt.			
25599064 Innfrielse av lånegjeld	-2 633 886	Investeringsfond, Nedbetalte avdrag på startlån			
25599068 SAUS oppbygging	-10 483 800	Forsikringsoppgjør			
25599069 Spangrud avløpsanlegg	-362 214	Forsikringsoppgjør			

Note 6 Kapitalkonto (F § 5-10b)

Note 6 Kapitalkonto (F § 5-10 b)

	Debet	Kredit
Inngående balanse		kr 133 406 791
Salg av fast eiendom og anlegg		
Av- og nedskrivning av fast eiendom og anlegg	kr 10 438 707	
Aktivering av fast eiendom og anlegg		kr 45 065 227
Oppskrivning av fast eiendom og anlegg		
Salg av utstyr, maskiner og transportmidler	kr -	
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner, trsp.midler	kr 3 400 622	
Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler		kr 6 369 911
Nedskrivning av aksjer og andeler		
Kjøp av aksjer og andeler		
Innbetaling av egenkapitalinnskudd til KLP		kr 945 273
Oppskrivning av aksjer og andeler		
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	kr 214 688	
Avskrivning sosiale utlån		
Avskrivning andre utlån		
Utlån		kr 1 036 723
Bruk av midler fra eksterne lån	kr 36 130 831	
Avdrag på eksterne lån		kr 10 552 549
Urealisert kurstap valutalån		
Urealisert kursgevinst valutalån		
Pensjonsforpliktelser	kr 43 468 788	
Pensjonsmidler		kr 38 059 490
Arbeidsgiveravgift av netto pensjonsforpl.		
Utgående balanse	kr 141 782 328	
Sum		

Note 7 Salg av finansielle anleggsmidler (F § 5-11d)

Sør-Aurdal kommune har ikke hatt salg av finansielle anleggsmidler i 2024.

Note 8 Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 20-2 (F§ 5-12nr 3)

Regnskap for interkommunale samarbeid etter tidligere kommuneloven § 27 skal inngå i årsregnskapet til den kommunen hvor samarbeidet har sitt hovedkontor. Årsregnskapet omfatter regnskap for slike samarbeid jf regnskapsforskriften § 12 nr 3, og utgjør følgende beløp :

År 2024

Årsmelding 2024

Interkommunalt samarbeid jf KL § 20-2	Innkjøp Valdres	FOKVA	Vannområdet	Kommunepsykolog
Samarbeidets utgifter	1 053 230	109174	411399	976844
Samarbeidets egne inntekter	-8308	-	-411 399	-134 949
Netto utgifter	1 044 922	109 174	-	841 895
Overføring vertskommune	170 894	17 902	-	505 137
Overføring fra samarbeidskommuner	874 028	91 559	-	336 758
Resultat	-		-	-
Bundne fond			1 246 741	

Note 9 Spesifikasjon av vesentlige poster i regnskapet (F§ 5-15)

Det er ingen vesentlige poster i årsregnskapet som er spesielt viktige å fremheve ved vurdering og analyse av årsregnskapet. Eventuell vesentlig bruk og avsetninger til bundne fond vises til note 5.

Note 10 Utlån (F § 5-11c)

Kommunen har følgende utlån i balansen:

	31.12.2024	31.12.2023
Sosial utlån		
Startlån	7 300 974	6 842 884
Totalt	7 300 974	6 842 884

Alle utlån er aktivert som anleggs fordringer, som betyr at utlånet er finansiert i sin helhet da utlånet ble foretatt. Dvs eventuell risiko med finansiell påvirkning for kommuneregnskapet er en fremtidig tapt inntekt ved tilbakebetaling av utlånet. Dette fremkommer ved avskrivning på utlån.

Sosiale utlån

Sør-Aurdal kommune har vurdert tilbakebetalingsevnen på sine sosiale utlån.

Fra 01.01.12 overtok Nord-Aurdal kommune regnskapsføring og innkreving av ytelser fra NAV, herunder sosial utlån.

Sosiale utlån	2024
Inngående balanse pr 01.01.2024	45 800
Utlån	78 630
Mottate avdrag utlån	-6 000
Tapsført lån i 2024	-16 200
Utgående balanse pr 31.12.2024	102 230

Note 11 Anleggsmidler (F§ 5-11,a)

1. Bokført verdi pr. 31.12.2024	5 ÅR	10 ÅR	20 ÅR	40 ÅR	50 ÅR	TOMTER	Sum
Bokført verdi 01.01.24	1 979 499	4 697 531	24 170 014	218 901 098	78 866 223	13 119 668	341 734 034
Tilgang i året	602 739	2 630 146	3 137 027	40 861 933	1 662 919	2 540 375	51 435 138
Avgang i året	-	-	-	-	-	-	-
Delsalg i året	-	-	-	-	-	-	-
Årets ordinære avskrivninger	-528 745	-619 476	-2 252 401	-7 307 427	-2 862 809	-	-13 570 858
Årets nedskrivninger	-	-	-	-	-	-268 472	-268 472
Årets reverserte nedskrivninger	-	-	-	-	-	-	-
Bokført verdi 31.12.23	2 053 493	6 708 200	25 054 640	252 455 605	77 666 334	15 391 571	379 329 842
10 ÅR = ANL MIDLER, MASKINER, INV OG UTST, VERKTØY TRANSP M O L 20 ÅR = BRANNB, P PLASSER, TEKN ANL (VAR) 40 ÅR = BOLIGER, SKOLER, BARNEH, IDR H, VEIER, LEDN NETT O L 5 ÅR = EDB-UTSTYR, KONTORMASK O L 50 ÅR = ADM BYGG, SYKEHJEM, KULTURBYGG O L							

Note 12 Markedsbaserte finansielle omløpsmidler (F §5-11d)

Avtalenummer	Sum anskaffelseskost	Anskaffelsesår	Balanseført verdi 1.1.2024	Årets resultatførte verdiendring	Balanseført verdi 31.12.2024
30796833000	Se tidl årsmeldinger	2006/2007/2015	7 601 810	348 899	7 950 709
30894178000	Se tidl årsmeldinger	2007/2017	3 411 187	155 591	3 566 778
30543596000	Se tidl årsmeldinger	2010	4 337 562	196 654	4 534 216

Note 13 Obligasjoner som holdes til forfall

Ikke aktuell for 2024.

Note 14 Langsiktig gjeld og avdrag (F § 5-12 a og b)

Kommunen beregner minste tillatte avdrag jf kommuneloven § 14-18, ved å :

Beregne minste tillatte avdrag på lån etter en forenklet formel utgitt av KRD ved innføringen av dagens KL § 14-18. Denne forenklete formelen benyttes etter anbefaling fra Norges kommunerevisorforbund, da den gir et minste krav til avdrag som tilsvarer avskrivninger (kapitalslitet) på lånefinansierte anleggsmidler. Avskrivningene beregnes som sum langsiktig gjeld dividert på sum anleggsmidler multiplisert med årets avskrivninger i driftsregnskapet.

Utgiftsført avdrag i driftsregnskapet

Utgiftsførte avdrag i driftsregnskapet	kr 10 552 549
Minste tillatte avdrag beregnet ut fra "forenklet formel"	kr 10 302 920
Avvik	kr 249 629

*1 Et positivt avvik betyr at kommunen betaler tilsvarende mer i avdrag enn det som antas å være kapitalslitet på anleggsmidlene (avskrivningene). Et negativt avvik kan ikke forekomme jf kommuneloven § 14-18.

Årsmelding 2024

Fordeling av langsiktig gjeld i kommunen på ulike områder	31.12.2024	31.12.2023
Lån kirkelige formål	0	0
Startlån og formidlingslån	13 071 617	11 172 521
Andre utlån og forskudd	0	0
Ubrukte lånemidler	4 723 137	19 657 088
L-gjeld på kommunens øvrige tjenesteområdet	255 919 168	249 134 758
Kommunens totale langsiktige gjeld	264 267 648	240 650 191

Fordeling av langsiktig gjeld etter rentebetingelser	Langsikt gjeld 31.12.2024	Gj.sn rente
Langsiktig gjeld med fast rente:	kr 100 000	-2,36%
Langsiktig gjeld med flytende rente:	kr 168 991	5,24%

Sør-Aurdal kommune tok i månedsskiftet november/desember 2022 opp en driftskreditt på kr 20 millioner, vedtak kommunestyret sak 061/22. Denne kreditten er ubenyttet i 2024, og er derfor heller ikke hensyntatt i beregningene i denne regnskapsnoten. Ved årsskiftet var 62,82 % av langsiktig gjeld flytende rente. Andelen langsiktig gjeld med flytende rente har økt med 1,24 % i forhold til årsskiftet 2023. Andel fastrentelån er på 37,18 %. Andel rentebinding er i tråd med kommunens reglement for finans- og gjeldsforvaltning. Sør-Aurdal kommune er bevisst på evt refinansieringsrisiko ved bruk av sertifikatlån, og størrelsen på sertifikatlånet er uendret på 50 mill kr (samme som i 2022). Det ble i 2018 tegnet et obligasjonslån på kr 100 millioner over 10 år med fast margin. Sør-Aurdal kommune tegnet i 2018 også 3 nye forward start fastrenteswap avtaler, slik at Sør-Aurdal kommune vil holde seg innenfor fastsatt andel innen fastrente/rentesikring (i henhold til vårt gjeldende reglement om gjelds- og finansforvaltning) i kommende økonomiplanperiode. Gjennomsnittlig samla rente i porteføljen siste 12 måneder er på 4,36 %, mens gjennomsnittlig løpetid i porteføljen er på 12,03 år. Dersom man ser på vektet gjennomsnittlig kapitalbinding, ser man effekten av fremtidige avdrag. Da vil man få en gjennomsnittlig kapitalbinding på 6,88 år.

Note 15 Endringer i regnskapsprinsipp belastet konto "Prinsippendringer" (F § 5-10 c)

Endring i regnskapsprinsipp som følge av regelendring og presisering fra departementet er gjennomført fra 1993 til i dag ved direkte bokføring mot egenkapitalen (likviditetsreserven). Slike utgiftsøkninger er ikke kompensert ved økte overføringer fra staten.

Som en følge av endringer i forskrift om årsregnskap og årsberetning, er virkning av endringer i regnskapsprinsipp i 2008 og tidligere, som er regnskapsført mot likviditetsreserven, ført over til egne egenkapitalkontor for endring av regnskapsprinsipp. Tilsvarende ble virkningen av at tilskuddet til ressurskrevende brukere er lagt om fra 2008 ført mot konto for endring av regnskapsprinsipp.

Tabellen nedenfor viser de endringer i regnskapsprinsipp som kommunen har foretatt siden 1993, og som kommunen ikke har mottatt finansiering på fra staten.

Konto Prinsippendringer drift :	År	Utgift	Inntekt
Utbetalte feriepenger	1993	3 256 960	
Feriepenger til landbrukskontoret ved overtakelse	1994	0	105 774

Årsmelding 2024

Påløpte renter	2001	193 894	
Varebeholdning	2001	279 935	0
Kompensasjon for mva	2001	0	73 852
Tilskudd til ressurskrevende brukere	2008		1 282 000
Sum Prinsippendringer drift pr 31.12 (alle tall i hele tusen)		3 730 789	1 461 626

Note 16 Selvkostområder (F § 5-13,b)

Renovasjon- og slam tjenesten i Sør-Aurdal kommune blir utført av Valdres kommunale renovasjon IKS (VKR). Selvkostregnskapet føres i deres regnskap.

Feietjenesten blir utført av Valdres brann- og redningstjenester IKS, og selvkostregnskapet for feiing ligger i deres regnskap.

	Inntekter	Kostnader	Over (+)/Underskudd (-)	Dekningsgrad
Vann	3 150 534	-3 687 748	-537 214	85 %
Avløp	4 439 563	-5 016 392	-576 829	89 %
Oppmåling	868 628	-2 014 499	-1 145 871	43 %
Byggesak	623 136	-1 169 031	-545 895	53 %
Tilsyn spredt avløp	873 083	-880 348	-7 265	99 %
Renovasjon	11 245 183	-11 245 183	-	100 %
Slam	2 750 867	-2 750 867	-	100 %
Feiing	2 572 200	-2 575 381	-3 181	100 %

Note 17 Antall årsverk og ytelser til ledende personer og revisor (F§ 5-13,d-e)

Årsverk

Antall årsverk i kommunen var i 2024 på 285 (286 i 2023)

Ytelser til ledende personer	2024	2023
Kommunedirektør	1 185 650	1 150 000
Ordfører	825 000	785 000

Godtgjørelse til revisor

Innlandet revisjon IKS som er kommunens revisor. Samlede godtgjørelser til revisor utgjør for 2024 kr 1.013.675.

Av dette er:

Regnskapsrevisjon kr 499 023

Forvaltningsrevisjon kr 491 065

Møter kr 23 588

Note 18 Betingete forhold og hendelser etter balansedagen

Det foreligger ikke forhold ved regnskapsårets slutt med betinget utfall som for eksempel rettssaker og lignende som vedrører årsregnskapet.

Note 19 Utgiftsført estimert tap på krav

Sør Aurdal kommune har vurdert verdien på utestående krav.

Pr regnskapsavslutning 31.12.24 ble vurderingen at vi ikke avsetter noe til tap på krav.